සැඟවුණු බොදු මග යළි පුබුදන

හෙළ බොදු පියුම

ශ්‍රී බු. ව. 2555ක් වූ බක් මස (ව්‍යවහාරික වර්ෂ 2012 අප්‍රේල්)

පස්වන කලාපය

භෞතිකව සාදාගත් අඳුන තුළින් අදහාගත නොහැකි අද්භූත ලෝකයක් !

● සැඟව ගිය බොදු මග යළි රැගෙන සෑම පුන් පොහෝ දිනකම එළිදකින දහම් සංග්‍රහය

පින් - පව්
කරුම ඵල

දහම් නියමයෙන් බිඳක්...

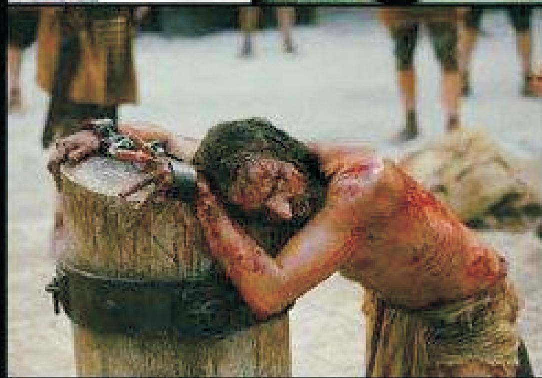

ලොව්තුරු බුදුන්ටත් ඵල දුන් පෙර කරුම
පව් බර අප කරා එන එක නැත අරුම
සිව් අරි දහම් දැක නිවනට යන තුරුම
ගව් ගණනකට පෙර කරුමත් වෙයි උරුම

පවේ ගැලී ගැලී නිරතුරු හිඳින එකා
නොවේ වැඩි ඵලක් මඳ පින් කළත් දුකා
ගෙවේ මඳ පිනත් වැඩි පව්වලට තකා
දැවේ උපනුපන් තැන මඳ පිනත් මකා

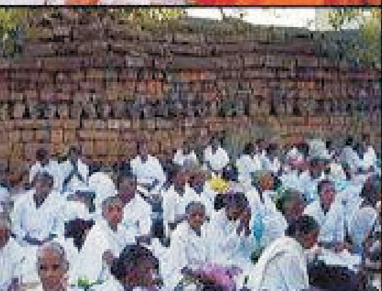

දිය ලුණු මිටක් පොල් කටුවක දිය කළ ද
නිය පිඩ ගත් බිඳත් ලුණු රස වෙයි නොමඳ
සිය ගණනකින් දැමුවත් ගඟ ලුණු රසද ?
මෙය උපමාව කර මෙදහම් දනු සබඳ

මහ පින් කළොත් කළ සුළු පව් ඇතැම් විට
අහකට යමින් සුළු පව් මහ පිනින් වට
වහගෙන එපින් කඳ සුළු පව් බිඳින්නට
රහ නොදැනෙනා මෙනි ගඟ ලුණු රසින් මොට

පබැඳුම - හිනිඳු චන්දන සිරිවර්ධන

සෝතාපන්න වීමත් සමග ඇතිවන වෙනස්කම්

සම්මා දිට්ඨියට පත්වන ආකාරය පසුගිය සතියේ විග්‍රහ කළා. ''සං'' කියන්නේ ඇස, කන, නාසය, දිව, ශරීරය, මන යන අභ්‍යන්තර ආයතන සමග රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ, ධර්ම යන බාහිර ආයතන පටිච්ච වීමේ ක්‍රියාවලිය බව පැහැදිලි කළා. ඒ ක්‍රියාවලිය, බැඳීමේ ක්‍රියාවලිය ලෙස තේරුම් ගත යුතුයි. එය සංඛාර වශයෙන් හඳුන්වනවා. මෙම සංඛාර හෙවත් සං වීමේ ක්‍රියාවලිය තවදුරටත් පහත සඳහන් පරිදි අවස්ථා කීපයකට බෙදා වෙන් කරන්න පුළුවන්. ඒ, චිත්ත, මනෝ, මානසං, හදයං, පන්ඩරං (පන්නරං - පණ පොවනවා), මනෝ මනායතනං, මනේන්ද්‍රියං, විඤ්ඤාණං යනුවෙන්. එහෙමනම් විඤ්ඤාණය ගොඩනැගීමට පෙර, ඇසක් රූපයක් සමග ගැටෙනවාත් සමග ඇතිවන මේ පටිච්ච වීමේ ක්‍රියාවලිය මේ ආදී අවස්ථා කීපයකට බෙදී වෙන් වෙනවා. මේවා එකිනෙක විග්‍රහ කර ගනිමු. චිත්ත පිළිබඳ අර්ථ කථනයේදී ''පබස්සර මිදං භික්ඛවේ චිත්තං ආරම්මන විජානන ලක්ඛණං චිත්තං....'' ආදී වශයෙන් විග්‍රහ කරල තියෙනවා. ආරම්මන විජානන ලක්ඛණං යන්නෙහි තේරුම, අරමුණු විවිධාකාරයෙන් දැනගැනීමේ ලක්ෂණ යන්නයි. එය විස්තර කරන විට එම ලක්ෂණය දරන්නා කවුද? ඒ මනසයි. එහෙනම් චිත්ත යන්න මනසෙහි මූල ලක්ෂණයක් හෙවත් ස්වභාවයක් විය යුතුයි. මෙය ඉතා පිරිසිදු ලක්ෂණයක්. උදාහරණයකින් මෙය පැහැදිලි කර ගනිමු. මනස යන්න මුහුණේ ඡායාව වැටී ඇති කැඩපතකට සම කළොත්, එහි මුහුණ දැකීමේ ලක්ෂණය ඇති කැඩපත චිත්ත වශයෙන් පෙන්නුම් කළ හැකියි. කැඩපත එසේම තිබියදී මුහුණ දැකීමේ ලක්ෂණය කිළිටි කළ හැකියි. උදාහරණයක් වශයෙන් කැඩපත මත දූවිලි තැවරුවොත්, දූවිලිවලින් කිළිටි ගැන්නුවොත් එය ඉදිරියට ගිය විට මුහුණ දැකීමේ ලක්ෂණය අඩු වී ඇති බව පේනවා. මේ ආකාරයට තමයි, චිත්ත කියන එක විඤ්ඤාණ දක්වා යනකොට කිළිටි වන්නේ. මේ කිළිටි වීම පියවරෙන් පියවර විමසා බලමු.

චිත්ත ළඟට ඇත්තේ මනෝය. මනෝ වශයෙන් හඳුන්වන්නේ යම් වස්තුවක් ඉන්ද්‍රියක ගැටුණු විට එය මැන බලා ගැනීමයි. උදාහරණ ලෙස අපි පොල් ගසක් දෙස බලන විට පොල් ගසේ මුල ප්‍රදේශය දකින විට අග ප්‍රදේශය පේන්නෙ නෑ. මැද ප්‍රදේශය දකින විට අග මුල පේන්නෙ නෑ. අග ප්‍රදේශය දකින විට මුල මැද පේන්නෙ නෑ. එහෙනම් අපි පොල් ගසක් දකින විට කොටස් තුනක් වශයෙන් වෙන් කළොත් පළවෙනි කොටස අපි මැන ගත්තා. ඊළඟට දෙවන කොටසත් අපි මැන ගන්නවා. ඉන්පසු තුන්වන කොටසත් මැන ගන්නවා. මේ කොටස් තුන මැනගෙන මේවා එකතු කරනවා. මේකට කියනවා මානසං කියලා. මෙතනදී සං යන වචනය යෙදෙනවා. මැන ගත්තු ටිකට මාන කියා කියනවා. මාන ටික එකතු කරගෙන මාන සං කළාම අපි එය පොල් ගසක් වශයෙන් හඳුනා ගන්නවා. පොල් ගසක් වශයෙන් හඳුනා ගත් පසු තමයි අපිට මේ බැඳීමේ ක්‍රියාවලිය වෙන්නේ. දැන් පටිච්ච වීමේ ක්‍රියාවලිය පටන් ගන්නවා. පොල් ගහ ලෙස හඳුනා ගැනීමට පෙර, අපි ඊට රාගයෙන්, ද්වේශයෙන්, මෝහයෙන් බැඳෙන්නෙ නෑ. පොල් ගස එක් උපමාවක් පමණයි. ප්‍රියමනාප ලෙස දකින ශරීර ආදියත් දකිමින් මෙන් ඒ ඒ කොටස් මැනගෙන සං කර හෙවත් එකතු කර මනෝ රූපයක් සාදා ගන්නවා. රාග, ද්වේශ, මෝහ ඇතිවන්නේ මේ අවස්ථාවෙන් පසුවයි. ඒ තමයි මානසං වුනාට පසු, හදයං කියන අවස්ථාව. මේ හදයං යන්නෙහි තේරුම හාද වෙනවා කියන එකයි. ඒක අපි කවුරුත් දන්නවා. යාළු වෙනවා, හිතවත් වෙනවා කියන එකයි. මෙසේ අපි දකපු ද්‍රව්‍ය වස්තුවත් සමග අපි හිතවත් වෙනවා, හාද වෙනවා. ඉන්පසු එන්නේ පන්ඩරං කියන කොටසයි. ඒ කියන්නේ අපි හාද වෙච්ච එක තවදුරටත් පන්නරයේ පිහිටනවා. යකඩයෙන් ආයුධයක් හැදුවාමත් ඒකට අපි පන්නරයේ පිහිටනවා කියල කියනවා. ඒ වගේ තමයි මෙතනත්. අපි හාද වෙච්ච එක තවදුරටත් පන්නරයේ පිහිටෙව්වාම පන්ඩරං කියල කියනවා. භවයට අංග හෙවත් භවාංග වෙන්නේ මෙබඳු හිතක්මයි. මේ අවස්ථාව ආවට පසු මනෝ මනායතනං, මනේන්ද්‍රියං ආදී වශයෙන් මනස මේකට සම්බන්ධ වෙලා අවසානයේදී මනෝ විඤ්ඤාණය හැදෙනවා. මේ මනෝ විඤ්ඤාණය හැදුන කියල කියන්නේ ඒ තුළ රාගය හෝ ද්වේශය මිශ්‍රයි. අවිද්‍යා සහගතව ගොඩනැගෙන විඤ්ඤාණවල හැටි මෙසේය.

ඉන්පසු පටිච්ච සමුප්පාද පියවර වශයෙන් මනෝ සම්ඵස්සය, මනෝ සම්ඵස්සජා වේදනා, ඊට හා වීම හෙවත් තණ්හා, උපාදාන, භව, ජාති, ජරා, මරණවලින් තමයි කෙළවර වෙන්නේ. එහෙනම් අපි මුළින්ම මේ ජාති නිපදවීම සඳහා වූ ක්‍රියා මාර්ගය නැවැත්වීමට නම් අනිච්ඡ බව දැනගැනීම හෙවත් විද්‍යාව පහළවීම තුළින් පටිච්ච වීම නවත්වා ගන්න අවශ්‍යයි. එසේ අභිවිඤ්ඤාණ ගොඩනැගීම නැවැත්තුවොත් ජාති ගොඩනැගීමත් නවතිනවා. ඒ සමගම ජරා, මරණ, ශෝක, පරිදේව, දුක්ඛ, දෝමනස්ස, උපායාස... ආදී සියලු දුක් උදාවෙන්නෙ

නැති බව දකිනවා. මේ නිවනට පත්වීමයි. දැන් අපි රහතන් වහන්සේ කෙනෙක් ගැන හිතුවොත් උන්වහන්සේගේ ඇසට රූපයක් ගැටෙන කොට මනෝ, මානසං කියන පියවරවල් දෙකම සම්පූර්ණ වෙනවා. මේ සම්පූර්ණ කිරීම ඒ ගැටිච්ච රූපය හඳුනා ගැනීම සඳහා අවශ්‍යයි. එය හඳුනා ගැනීම මානසං (විපාක විඤ්ඤාණ) වශයෙන් සලකනවා. ඊට එහා ගියොත් හදයං, පන්නරං ලෙස හාදවීමක් ඇති වුනොත් අභිවිඤ්ඤාණ හෙවත් සසරට හේතුවන විඤ්ඤාණ ගොඩනැගෙනවා. රහතන් වහන්සේ සසරට හේතුවන විඤ්ඤාණ ගොඩනගන්නෙ නෑ; ද්‍රව්‍ය වස්තු හඳුනා ගැනීමේ විඤ්ඤාණ පමණක් ගොඩනගනවා.

සෝතාපන්න පුද්ගලයා කෙරෙන් සත්කාය දිට්ඨි, විචිකිච්චා, සීලබ්බත පරාමාස යන සංයෝජන ඉවත් වන හැටි දැන් සලකා බලමු. කාය යන්න මින් පෙරත් විග්‍රහ කළා. එනම් ඇස, කන, නාසය, දිව, ශරීරය, මන, රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ, ධර්ම යන කොටස් දොලහෙන් සැදුම් ලත් එකක්. මේ කාය පාවිච්චි කරමින් එනම් අභ්‍යන්තර හා බාහිර ආයතන දොළහ ප්‍රයෝජනයට ගනිමින් සත්ත්වයෝ ආස්වාද හොයමින් සැරිසරනවා. මේ ආස්වාද ලබාදීමට හේතු වන නිසා, මේ ආයතන දොළහ ඔවුන්ට හරි වටිනවා, හරි ප්‍රයෝජනවත්, නැවත නැවත ලැබිය යුතුයි යන හැඟීම සත්ත්වයා තුළ ඇති වෙනවා. මෙය නිරන්තරයෙන්ම තමා තුළ තියෙන තෘෂ්ණා සහගත හැඟීමක්. ඇස, කන, නාසය, දිව, ශරීරය, මන කියන ඒවායින් එකක්වත් ඉවත් කිරීමට කිසිම සත්ත්වයෙක් කැමති නෑ. ආස්වාද ගොඩනැගීම සඳහා රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ, ධර්ම යන මේ සියල්ලම නැවත නැවත ලැබීමට සත්ත්වයෝ කැමතියි. එසේනම් අභ්‍යන්තර ආයතන හයෙනුත්, බාහිර ආයතන හයෙනුත් සැදුම් ලත් මේ කය හෙවත් සබ්බ කාය ඉතාමත් වටිනවාය යන දෘෂ්ටියේ තමයි පෘතජ්ජන අය ඉන්නේ. යම් දවසක ත්‍රිලක්ෂණය අවබෝධ වෙලා, ලෝකය හෙවත් මේ ආයතන දොළහ අනිච්ඡයි - තමන්ට කැමති විදිහට පවත්වන්න බෑ, එයින් දුක හටගන්නවා, එමනිසා අසාරයි කියල තේරුම් ගත්තොත්, කාය සත් යන දෘෂ්ටියෙන් හෙවත් කාය වටිනවා කියන දෘෂ්ටියෙන් ඉවත් වෙන්න පුළුවන්.

යම්කිසි දවසක අනිච්ඡ, දුක්ඛ, අනත්ථ හරියාකාරව තේරුම් ගත් උත්තමයෝ, කාය සත් යන දෘෂ්ටියෙන් ඉවත් වෙනවා. අනන්ත වූ සංසාරයේ ගමන් කරමින් දුක් විඳීමට සැලැස්වූයේ, සතර අපා වැනි නොයෙක් අභව්‍ය ස්ථානවල ඉපදෙමින් මහා දුක් කන්දරාවක් වින්දේ මේ කියන අභ්‍යන්තර ආයතන හයත්, බාහිර ආයතන හයත් එකතු වී සැදුම් ලත් මේ සබ්බකාය කියන පද්ධතිය නිසයි. එසේනම් කරුණු කාරණා තේරුම් ගිය විට මේ සබ්බකාය තමන්ට අහිතක් කරන ලද, අවැඩක් කරන ලද ආයතන දොළහක් බව තමන්ම දකින්න පටන් ගන්නවා. එසේනම් කාය සත් යන දෘෂ්ටිය ඉන්පසු ඉවත් වෙනවා. ''සත්'' යන වචනය නොයෙක් විට හොඳයි, ආත්මයි යන අර්ථය නිරූපණය කිරීම සඳහා යොදාගෙන තියෙනවා. මේ ආකාරයට සත්කාය දෘෂ්ටිය තේරුම් ගත යුතුයි.

සත් පුරුෂයා, සත් ක්‍රියාව, සත් භාවය, ආදී වශයෙන් නොයෙක් තැන්වල සත් යන වචනය යෙදී තියෙනවා. මේ ආයතන දොළහ අනන්ත සංසාරයේ පටන් අපට අවැඩක් කරපු බවත්, ඉදිරියේදීත් මෙයම ප්‍රර්ථනා කරමින් ඒ සමග ගැටෙමින් ආස්වාද සොයමින් ඉදිරියට ගියොත් සසර දුක් විඳීමට මේ ආයතන දොළහ හේතුවන බවත් බුද්ධිවන්තව තේරුම් ගත යුතුයි.

එසේනම් සෝවාන් ඵලයට පත් පුද්ගලයා, ලෝකයේ අසාරත්වය දුටු පුද්ගලයා මේ සබ්බකාය අසාරයි හෙවත් අසත් වශයෙන් දකිනවා. එහෙනම් කාය සත් යන දෘෂ්ටියෙන් ඉවත් වෙනවා. ඒ කියන්නේ සත්කාය දිට්ඨියෙන් ඉවත් වෙනවා. කාය අසත් නම් එයින් ඉවත් විය යුතුයි. දැන් මේ ඇස රූප සමගත්, කන ශබ්ද සමගත්, නහය ගන්ධ සමගත්, දිව රස සමගත්, කය ස්පර්ශ සමගත්, මන ධම්ම සමගත් ගැටෙමින් විඤ්ඤාණ ගොඩනැගීමේ ක්‍රියාවලිය හෙවත් සංඛාරවලින් ඉවත්වීමේ දෘෂ්ටියට එනම් සම්මා දිට්ඨියට ඒ පුද්ගලයා පත්වී හමාරයි. එහෙනම් සම්මා දිට්ඨිය ඇතිවෙනවාත් සමගම සත්කාය දිට්ඨිය නැතිවෙන හැටි තේරුම් ගන්න පුළුවන්.

''විචිකිච්චාව'' යනුවෙන් හඳුන්වන්නේ කුමක්දැයි බලමු. එදිනෙදා ජීවිතයේ මෙය හඳුන්වන්නේ සැකය ලෙසයි. නමුත් සැකය යන්න මෙතනදී පාවිච්චි කරන්න බෑ. මජ්ඃනිඃ(1) 426 පිටුවේ එන <u>චූල්ල හත්ථි පදෝපම සූත්‍රයේදී</u> බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා, බුදුන් සම්මා සම්බුද්ධයි කියාත්, ධර්මය ස්වාක්ඛාතයි කියාත්, සංඝයා සුපටිපන්නයි කියාත් ආදී වශයෙන් බුදුන්, දහම්, සඟුන් පිළිබඳ සම්පූර්ණ නිට්ඨාවකට යා හැකි වන්නේ එනම් පූර්ණ අත්දැකීමට යා හැකි වන්නේ අරිහතුන් වහන්සේ නමකට පමණකැයි කියා. එසේනම් ඒ සියල්ල පිළිබඳ සැකය අරිහත් වෙන කල්ම පවතිනවා. ප්‍රවේසමෙන් කියෙව්වොත් චූල්ල හත්ථි පදෝපම සූත්‍රයේ මේ කාරණය විග්‍රහ කර ඇති බව වැටහේවි. එහෙනම් මෙහිදී සෝවාන් පුද්ගලයෙකුගේ සැකය පූර්ණ වශයෙන් දුරුවෙනවා කිව්වොත් ඒක දෝෂ සහිතයි. මෙතනදී විචිකිච්චාව කියා දකින්නේ සැකය නෙවෙයි. විචි කියන්නේ වැරදි, කිච්චා කියන්නේ ක්‍රියාවයි. එහෙනම් වැරදි ක්‍රියාවලියෙන් ඉවත් වෙනවා යන්න විචිකිච්චාව නැතිවෙනවා කියන එකේ තේරුමයි. ලෝකයේ වැරදි ක්‍රියා කොච්චර නම් ඇද්ද? මුළු ලෝකයේම සිදු කළ හැකි වැරදි ක්‍රියා දහයකට බෙදා බුදුන්වහන්සේ දේශනා කළා. මේවා දස අකුසල් වශයෙන් තේරුම් ගත යුතුයි. ප්‍රාණඝාත, අදත්තාදාන, කාමමිත්‍යාචාර ලෙස කයෙන් කෙරෙන වැරදි තුනයි. මුසාවාදා, පිසුනාවාචා, පරුසාවාචා, සම්ඵප්ප්‍රලාපා ලෙස වචනයෙන් කෙරෙන වැරදි හතරයි. අභිජ්ජා, ව්‍යාපාද, මිත්‍යාදෘෂ්ඨි ලෙස මනසෙන් හෙවත් හිතෙන් කෙරෙන වැරදි තුනයි. විකෘති කෘත්‍ය කියන්නේ මේවා වැරදි නැත යන දෘෂ්ටියේ පිහිටා ක්‍රියා කිරීමයි. එබඳු දෘෂ්ටි සහගත ක්‍රියා සෝතාපන්න පුද්ගලයාට නෑ.

සෝවාන් පුද්ගලයා, මිත්‍යාදෘෂ්ඨිය නම් වූ මනසෙන් කරන භයානකම අකුසලයෙන් ඉවත් වී හමාරයි. ඔහු ලෝකයේ අසාරත්වය දකිමින් ප්‍රාණඝාත... ආදී අනිත් අකුසල් කිරීමෙන් කිසිම ඵලයක් නැති බව දකිනවා. තමාට රැකගන්න තරම් වටිනා දෙයක් ලෝකයේ නැති බව දකින සෝවාන් පුද්ගලයාට, තමාට මෙළොව රැස් කිරීමට දෙයක් නැති බවත්, ප්‍රාණඝාත කර මොනවා ලබන්නද යන අදහසත් එනවා. සතෙක් මරා මිනිසෙකුට ලැබිය හැකි ප්‍රයෝජන දෙයාකාරයි. එකක් සතාගේ මස් අනුභව කරමින් කවදා හෝ විනාශයට පත්වන තම කය තව තවත් වැඩීමට ඒ මස් ප්‍රයෝජනයට ගැනීමයි. දෙවැන්න නම් ඒ මස් විකුණා මුදල් හම්බ කිරීමයි. මේ මුදල් හම්බ කිරීමෙන්ද කරන්නේ එකම ක්‍රියාවලියක්. ඒ මොකක්ද? ඇස, කන, නාසය, දිව, ශරීරය, මන කියන මේ ඉන්ද්‍රියන් පිනවීමට මුදල් වැය කිරීමයි.

එහෙනම් සෝවාන් පුද්ගලයා ඇස, කන, නාසය, දිව, ශරීරය, මන පිනවීමේ ක්‍රියාවලිය තමා දුකට පත්කරන ක්‍රියාවලියක් සේ දැකල ඉවරයි. එසේනම් ඔහුට සතෙක් මරා ලබා ගන්නා මස්වලින් කරගන්න දෙයක් නෑ. ලෝකය අසාරයි කියා දැකපු පුද්ගලයා තුළ මේ ආකාරයෙන්ම ප්‍රාණඝාත, අදත්තාදාන,

කාම මිත්‍යාචාර ආදී වූ දස අකුසලයෙන් වෙන්වීමට කැමැත්තක් හෙවත් ඒවා කිරීමේ අකමැත්තක් ජනිත වෙනවා. මෙසේ ලෝකයට අවැඩක්, අසාධාරණයක් සිදුවන දස අකුසල්වල යෙදීමේ කැමැත්ත ඇතිකරන දෘෂ්ඨිය විචිකිච්චාව වශයෙන් තේරුම් ගත යුතුයි. විචිකිච්චාවෙන් වෙන්වීම කියන්නේ එම අකුසලයන් කෙරෙහි ඇති කැමැත්ත ඇතිකරන දෘෂ්ඨියෙන් වෙන් වීමයි.

ඊළඟ සංයෝජන ධර්මය නම් සීලබ්බත පරාමාසයයි. මෙහි තේරුම සීල ව්‍රත, පරම ආශ්‍රය කරගැනීම යන්නයි. සීල ව්‍රත වශයෙන් හඳුන්වන්නේ මොනවාද? ව්‍රතයක් කියන්නේ යම් යම් දේ සමාදන් වෙලා යම් කිසි කාල සීමාවකට එය ආරක්ෂා කරගන්න බැඳී සිටීමේ පිළිවෙතයි. පෙර කාලයේ ගෝ-ව්‍රත, අජ-ව්‍රත ආදී ව්‍රතයන් තිබුණ බව අපි අසා තියෙනවා. හිරු දෙවියන් නමස්කාර කිරීම, සඳු දෙවියන් නමස්කාර කිරීම ආදී ව්‍රත එසේ තිබිල තියෙනවා. මේ ආකාරයට, ධර්මය හරියාකාරව තේරුම් නොගෙන යම් යම් ව්‍රත සමාදන් වීමෙන්ම පමණක් විමුක්තිය ලබාගත හැකි යැයිද සිතා, එය පරම ආශ්‍රය කරගන්න උදවිය කරන්නේ වරදක්.

ත්‍රිලක්ෂණය අවබෝධයෙන් සෝවාන් බවට පත්වූ යම් පුද්ගලයෙක් වේ නම් ඔහු නිවන් දක හමාරයි. ඔහුට ඉතුරුව ඇත්තේ දකපු නිවනට පත්වීම පමණයි. එසේනම් වෙනත් ව්‍රත සමාදන් වෙමින් විමුක්තියක් ළඟාකර ගන්න බැරි බව ඔහු දක හමාරයි. එසේනම් වෙනත් මිත්‍යාදෘෂ්ඨික සිල් ව්‍රතවල යෙදීම නිරායාසයෙන්ම, සම්පූර්ණයෙන් ඔහු කෙරෙන් ඉවත් වෙනවා. පන්සිල් ගැනීම, අටසිල් ගැනීම ආදී සිල් ව්‍රත නරකයි කියා මෙහිදී අදහස් කරන්නෙ නෑ. මොකද අද මෙම ධර්මය තේරුම් ගන්න තරම් යම් කිසි අවස්ථාවකට හෝ පත්වී ඇත්නම් එසේ පත්වුනේ අප මෙතෙක් කල් කරන ලද දස සිල්, පන්සිල් ආදී යම් යම් සිල් ව්‍රත අනුගමනය කරමින් ලබාගත්තා වූ කුසල් නිසයි. සමාදානය සහ පරාමර්ශනය එකක් නොව අදහස් දෙකක්. පරාමර්ශනය කියන්නේ නිවන් මග ව්‍රතයක් සේ සලකා එහිම ඇලී ගැලී සිටීමයි. අනාගත සුචරිත සමාජයට මරු පහරක් එල්ල කරන විකෘති අදහසක් සිල්වත ගැන සමහරු මෙකල එල්ල කරන බව පෙනී යනවා. එය අජ ව්‍රත, ගව ව්‍රත තෝරන ක්‍රමයක්. එසේ මුලාවෙන් කරන ප්‍රකාශය මෙසේයි.

''එළුවා, හරකා ජීවිතාන්තය තෙක්ම සතුන් නොමරයි. හොරකම් නොකරයි. වෙන් කරගත් ස්ත්‍රී සතෙක් නැති නිසා කාමයේ වරදවා නොහැසිරෙයි. උන් ජීවිතාන්තය තෙක්ම බොරු නොකියයි. මත්පැන් නොබොයි. පංසිල් රකිනවා යැයි වත සමාදන් වන්නේ බෞද්ධයෝ නොව අජ (එළු) ව්‍රත, ගව ව්‍රත සමාදන්වන මෝඩයෝය.''

මෙබඳු ප්‍රකාශ, කරුණු තේරුම් ගැනීමේ දුර්වල සමහරුන් විසින් කරන, මුලාවෙන් මුලාවට ඇද දමන මිසදිටු කියමන්ය. බෞද්ධයෝ පංච දුශ්චරිතයෙන් වෙන් වන්නේ එළුවන් ගවයන් ආදර්ශයට ගෙන නොවෙයි. යමක් පව් නම්, වැරදි නම්, අකුසල් නම්, නොකටයුතු නම් ප්‍රඥාවෙන් වටහාගෙන ඒ වැරදි පාප මග අතහැර දැමීමෙනි. අෂ්ඨාංග සීලය සමාදන් වන්නේද රහතන් වහන්සේගේ ප්‍රඥා ගෝචර ධර්ම විනය සාක්ෂි කර, තමන්ද ප්‍රඥාවෙන් වටහාගෙන ඒ මග අනුගමනය කිරීමෙනි. මේ පිළිවෙත නිවන් සඳහා ඒකායන මාර්ගය නොවෙයි. නමුත් උපනිශ්‍රය ගෙන දෙනවා. නියම නිවන් මග නම් ප්‍රඥාවෙන් දකිමින් සිතිවිලි, ක්‍රියා, වදන් සංවර කරමින් ධර්මාවබෝධයට නැඹුරු වන සතර සතිපට්ඨානයයි. එය වතක් නොවෙයි.

එසේනම් අවශ්‍ය වන්නේ, දස සිල් හෝ පන්සිල් රැකීමෙන් පමණක් නිවන් සුව දක්වා යාමට නොහැකි බව තේරුම් ගැනීම මිස ඒවා අත්හැර දමා සිටීම නොවෙයි. කවදා හෝ නිවන් ප්‍රත්‍යක්ෂ කරගැනීම සඳහා වූ මාර්ගයට පිවිසීමට මේ සියළු සම්‍යක්දෘෂ්ඨික සිල් ව්‍රත ප්‍රයෝජනවත් වෙනවා. දස සිල් ගන්නා අය, පන්සිල් රකිනා අය ඒවා අගය කරමින් ඒ ආකාරයෙන්ම කළ යුතු වන්නේ ඒ නිසයි. ඒවා ප්‍රතික්ෂේප කරන්න බෑ. ඒවායේ වටිනාකමක් තියෙනවා. තේරුම් ගත යුත්තේ ඒ තුළින්ම පමණක් නිවන් දැකිය නොහැකි බවයි.

සම්මා දිට්ඨියට පත් පුද්ගලයාගේ සත්කාය දිට්ඨිය, විචිකිච්චාව, සීලබ්බත පරාමාසය ඉවත් වන බවත් දැන් තේරුම් ගන්න පුළුවන්. එසේනම් දස සංයෝජන ධර්මවලින් පළමු සංයෝජන තුන සෝවාන් පුද්ගලයා වෙතින් ඉවත් වන බව කරුණු කාරණා ඇතිව තේරුම් ගන්න පුළුවන්. මෙසේ සෝවාන් ඵලයට පත් පුද්ගලයාට ඒ සඳහා ඉවහල් වූ කාරණා හතරක් සෝවාන් අංග වශයෙන් බුදු දහමේ විස්තර වෙනවා. (දුතීය සාරිපුත්‍ර සූත්‍රය) එනම් කල්‍යාණ මිත්‍ර ඇසුර, සද්ධර්ම ශ්‍රවණය, යෝනිසෝ මනසිකාරය, ධම්මානුධම්ම පටිපදාවයි. මේ අංග හතර සම්පූර්ණ වූ විට සෝවාන් පුද්ගලයෙක් බිහි වෙනවා. කල්‍යාණ මිත්‍ර ඇසුර කියන්නේ මොකක්ද?

සද්ධර්මය දන්නා, නිවන් මග දන්නා, එය පැහැදිලිව ප්‍රකාශ කළ හැකි උතුම් පුද්ගලයෙක් සිටී නම් ඔහු කල්‍යාණ මිත්‍රයෙක්. එදිනෙදා ලෞකික කටයුතුවලට උදව් උපකාර කරන, ඉඳහිටලා මුදල්වලින් උදව් කරන, වෙනත් වෙනත් උදව් කරන්නෙක් ආර්ය විනය තුළදී කල්‍යාණ මිත්‍රයෙක් වශයෙන් හඳුන්වන්න බෑ. අපි තවමත් සංසාරයේ ගමන් කරන්නේ නිවැරදි කල්‍යාණ මිතුරෙක් හමුවී නැති නිසයි. මෙහිදී මිතුරෙක් හමුවුනාටම මදි, ධර්මයත් ඇසිය යුතුයි. ඒ වගේම ඒ ධර්මය යෝනිසෝ මනසිකාරයෙන් සිහි කළ යුතුයි. යෝනිසෝ මනසිකාරය කියන්නේ ලෝකයේ අනිච්ඡ, දුක්ඛ, අනත්ථ බව තමාගේම මනසින් ධර්මය ශ්‍රවණය කරන අවස්ථාවේදීම දැකීමයි. හතර වන කාරණය ධම්මානුධම්ම පටිපදාවයි. අනුධම්ම වශයෙන් ත්‍රිපිටකයේ විස්තර වන්නේ අනිච්ඡ, දුක්ඛ, අනත්ථ යන කාරණා තුනයි. මේ කරුණු තමාගේ අත්දැකීම් සමග සසඳමින්, මේ ධර්මය ප්‍රත්‍යක්ෂ කිරීමට තමා විසින් ඒවා යොදවා ගත යුතුයි. අනිච්ඡ, දුක්ඛ, අනත්ථ යන්න කටපාඩම් කරගත් පලියට මේ ප්‍රතිඵල ලබන්න බෑ. එය යෝනිසෝ මනසිකාරයෙන් දකිමින් අනිච්ඡ, දුක්ඛ, අනත්ථ වශයෙන් තමාම තමාගේ අත්දැකීම් සමග සසඳමින් තේරුම් ගත යුතුයි. එසේ තේරුම් ගත් පුද්ගලයා සෝවාන් බවට පත්වෙනවා.

සෝවාන් පුද්ගලයෙකුගේ ලක්‍ෂණ කෙසේද? බොහෝ අයගේ මතයක් නම් සෝවාන් පුද්ගලයෙක් තමා සෝවාන් බව කියන්නෙ නෑ කියන කාරණයයි. මෙය වැරදි අර්ථ කථනයක්. සංːනිඃ (2) 107 පිටුව - <u>පංචභය වෛර සූත්‍රයේ</u> සෝවාන් යැයි ප්‍රකාශ කරන්න නම් පහත කරුණු සැපිරිය යුතු බව සඳහන් වෙනවා. එහෙනම් යමෙකුට තමන් සෝවාන් බව විශ්වාස නම් එසේ ප්‍රකාශ කිරීමේ වරදක් නෑ. තමන්ට ප්‍රත්‍යක්‍ෂ වශයෙන් පහත සඳහන් කරුණු කාරණා සපුරා ඇත්නම් එසේ ප්‍රකාශ කරන්න පුළුවන්.

1. පස්වැදෑරුම් භය හා වෛර සංසිඳීම.
2. සිවුවැදෑරුම් සෝතාපත්ති ලක්‍ෂණයන්ගෙන් යුක්ත වීම. එනම්,
   i. බුදුන් කෙරෙහි අවෙච්ච ප්‍රසාදය
   ii. දහම් කෙරෙහි අවෙච්ච ප්‍රසාදය
   iii. සඟුන් කෙරෙහි අවෙච්ච ප්‍රසාදය
   iv. අරියකාන්ත සීලයෙන් යුක්ත වීම.
3. ආර්ය වූ න්‍යාය ප්‍රඥාවෙන් මනාව දැකීම.

මොකක්ද මේ ආර්ය වූ න්‍යාය. එය ප්‍රඥාවෙන් දැක්කම තමයි සෝවාන් පුද්ගලයෙක් බිහි වෙන්නේ. කටපාඩම් කරගත් පලියට සෝවාන් පුද්ගලයෙක් බිහිවෙන්නෙ නෑ. අපේ මේ දැනුම, අපි මේ තත්ත්වයට පත් කළ දැනුම යම් කිසි බුදු දහමේ න්‍යායකට අනුකූල විය යුතුයි. අපි දැන ගත්ත න්‍යාය මොකක්ද? ත්‍රිලක්‍ෂණය හා පටිච්ච සමුප්පාදයයි. පළමුවෙන්ම ලෝකය අනිච්ඡයි, දුක්ඛයි, අනත්ථයි කියා දැන ගත්තා. දෙවනුව ජාති කියන තත්ත්වය නිසා තමයි ලෝක සත්වයා දුක් විඳින්නේ කියන කාරණය දැන ගත්තා. ''ජාති'' යන්න නිර්මාණය වුනොත් ජාති පච්චයා ජරා, මරණ, ශෝක, පරිදේව, දුක්ඛ, දෝමනස්ස, උපායාස ආදී සියලු දුක්වලට භාජනය වෙනවා. එහෙනම් මේ දැනුම අපි ලබා ගත්තේ, ජාති දක්වා අපිව මෙහෙයෙව්වේ මොකක් නිසාද? අවිද්‍යාව නිසා කියා පටිච්ච සමුප්පාද න්‍යාය තුළින් අපි දැනගන්නවා.

එහෙනම් සෝවාන් පුද්ගලයෙක් බිහිවීම සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් න්‍යායන් දෙකක් අවශ්‍යයි. ඒ ත්‍රිලක්‍ෂණය හා පටිච්ච සමුප්පාදයයි. අවිද්‍යාව නිසා සංඛාර උපදින බවත්, සංඛාර නිසා විඤ්ඤාණ, විඤ්ඤාණ නිසා නාම රූප ආදී ලෙස අවසාන වශයෙන් ජාති ගොඩනැගෙන බවත්, පටිච්ච සමුප්පාද චක්‍ර ධර්මතාවය අනුව දැනගත යුතුයි. පටිච්ච සමුප්පාදය ඉතාමත් ගැඹුරු දහමක්. එය පූර්ණ වශයෙන් දන්නේ සර්වඥයන් වහන්සේ නමක් පමණයි. එය මහ මුහුද හා සමාන කොට පෙන්වා තියෙනවා. එසේනම් සෝවාන් පුද්ගලයෙක් අල්ප වශයෙන් තමයි පටිච්ච සමුප්පාදය දන්නේ. අඩුම තරමින් අවිද්‍යාව නිසා සංඛාර, සංඛාර නිසා විඤ්ඤාණ, විඤ්ඤාණ නිසා නාමරූප ආදී පියවරයන් දැකලා අවිද්‍යාව නිසා ජාති ගොඩනැගෙන හැටිත්, අවිද්‍යාව යනු කුමක්ද යන්නත් ප්‍රඥාවෙන් දැකපු පුද්ගලයෙක් විය යුතුයි.

''ක්‍ෂය කළ නිරය ඇත්තෙම්, ක්‍ෂය කළ ප්‍රේත විෂය ඇත්තෙම්, ක්‍ෂය කළ තිරිසන් යෝනි ඇත්තෙම්, ක්‍ෂය කළ විනිපාතික අසුර නිකාය ඇත්තෙම් නියතයෙන් සම්බෝධි පරායනයෙම් සෝතාපන්න වෙමියි හෙතෙම කැමති නම් ප්‍රකාශ කරන්නේය.'' මේ දහම් පාඨය ත්‍රිපිටකයේ බොහෝ තැන්වල දකින්න තියෙනවා. මේවා නොබලා, ''මගඵල ලාභී නම් ඒ අය ප්‍රකාශ නොකරයි, ප්‍රකාශ කරන්නේ නම් ඔවුන් බොරුකාරයෝ'' යැයි සමහර භික්‍ෂූන් වහන්සේලාද ත්‍රිපිටකය නොබලාදෝ ප්‍රකාශ කරන බව පෙනී යනවා.

ඉහත දැක්වූ පංච භය වෛර සූත්‍රයේ, භය හා වෛර සංසිඳීම කියන්නේ මොකක්ද? පාණාතිපාතා, අදින්නාදානා, කාමේසුමිච්චාචාරා, මුසාවාදා, සුරාපානය ආදී මේ පස්වැදෑරුම් නොකටයුතු දේවල් සිදුකිරීම තුළින් තමන් ලෝක සත්ත්වයාට භයක්, වෛරයක් උපදවනවා. මේ පස්වැදෑරුම් භය හා වෛර ලෝක සත්ත්වයාගෙන් තමන්ටත් ඇති වෙනවා. එසේනම් සෝවාන් පුද්ගලයා පස්වැදෑරුම් වූ වැරදි ක්‍රියාවන්හි නොයෙදෙන විට තමන්ගෙන් ලෝකයාට භය පහක් සහ වෛර පහක් ඇති නොවීමට වගබලා ගන්නවා. එසේම, තමා අංවක නිසා ලෝක සත්ත්වයාගෙන් තමන්ටත් එම භය හා වෛර පහ ඇතිවීම සංසිඳී යනවා.

දෙවෙනි ලක්‍ෂණය ගෙන බලමු. සිව් වැදෑරුම් සෝතාපත්ති ලක්‍ෂණයන්ගෙන් යුක්ත වූවෙක් විය යුතුයි. බුදුන්, දහම්, සඟුන් කෙරෙහි අවෙච්ච ප්‍රසාදය, ආර්ය කාන්ත සීලයෙන් යුක්ත වීම යනුවෙන් මෙය දක්වා තියෙනවා. අවෙච්ච ප්‍රසාදය කියන්නේ නොකැඩුණු ප්‍රසාදයයි. අනන්ත වූ සංසාරයේ ඇවිදිමින් දුක් විඳින ලද මේ සත්ත්වයා සෝවාන් ආදී මාර්ග ඵලයකට පත්වීම තුළින් සදහටම සතර අපායෙන් නිදහස් බවත්, තමන් නිවන දැකපු බවත්, නිවීම දැකපු බවත් ප්‍රත්‍යක්‍ෂ වූ විට ඒ සඳහා තමන්ට උපකාරී වූ බුදුන්, දහම්, සඟුන් කෙරෙහි විශාල ගෞරවයක් ගොඩනැගෙනවා. මෙසේ කරුණු කාරණා දැනගෙන බුදුන්, දහම්, සඟුන් කෙරෙහි නොකැඩුනු ප්‍රසාදයක් ගොඩනගා ගැනීමක් සිදුවෙනවා.

සෝවාන් පුද්ගලයා හඳුනා ගැනීමේ ඊළඟ කාරණය වූ ආර්ය වූ න්‍යාය ප්‍රඥාවෙන් දක්නා විය යුතුයි යන්න දැනටමත් පැහැදිලි කළා. එසේනම් සෝවාන්, සකෘදාගාමී, අනාගාමී, අරිහත් ආදී ඵලවලට පත් වෙච්ච අයෙක් ඒ බව තමන්ට ප්‍රත්‍යක්‍ෂ නම් එසේ ප්‍රකාශ කරන්න එපා කියා ත්‍රිපිටකයේ කොතනකවත් සඳහන් වෙලා නෑ. නමුත් තමන්ගේ ලාභ ප්‍රයෝජන සඳහා එසේ ප්‍රකාශ කරනවා නම් ඒක වැරදියි. ලෝක සත්ත්වයාට අනුකම්පාවෙන්, තමන්ගෙන් තවත් කෙනෙකුට ප්‍රයෝජනයක් අත්වෙයි යන හැඟීමෙන් තමන් සෝවාන් හෝ වෙනත් මගඵලයකට පත්වූවෙක් බව ප්‍රකාශ කිරීමේ වරදක් නෑ. තමන්ගේ ප්‍රතිලාභ සඳහා එසේ කරන එක පමණයි වැරදි. ආර්ය ධර්ම ඇති අය අතින් ලාභ කීර්ති ප්‍රශංසා සඳහා යම් කිසි එබඳු කියමන් සිද්ධ වෙන්නෙ නෑ. එසේනම් මේ කරුණු කාරණාවලින් පෙනී යන්නේ සෝවාන් පුද්ගලයෙකුට තමන් සෝවාන් බව දැනගත හැකි විශේෂිත වූ කරුණු ඇති බවත්, එය ප්‍රත්‍යක්‍ෂ නම් සෝවාන් පුද්ගලයෙක් සෝවාන් වශයෙන් ප්‍රකාශ කිරීමේ ඇති වරදක් නොමැති බවයි.

බක්කුල රහතන් වහන්සේ පැවිදි වී දින හතකින් අරිහත්වයට පත් වූ බව අන්‍ය පරිබ්‍රාජකයෙකුට ප්‍රකාශ කර තියෙනවා. චිත්ත ගහපති තමන්ට ධ්‍යාන හතරටම සමවැදිය හැකි බවද නිඝන්ට නාථපුත්තට ප්‍රකාශ කර තියෙනවා. ඒ සමග අනාගාමී ඵලය ලබා ඇති බව අන්‍ය පරිබ්‍රාජකයෙකුට පවසා තියෙනවා. මේවා ත්‍රිපිටක ධර්මයේ සඳහන් වෙනවා. කරුණු මෙසේ තිබියදී උසස් යැයි, ධර්මධර යැයි ලොව සම්මත ස්වාමීන් වහන්සේ නමක් කියනු අසා, සමහර උසස් ධර්මධර යැයි සම්මත ස්වාමීන්වහන්සේලාද, ''මගඵල ලාභී නම් ඒ අය එය කිසි විටෙක ප්‍රකාශ නොකරන බවත්, යමෙක් කියනවා නම් ඔහු බොරු කාරයෙකු බවත්,'' ප්‍රකාශ කරන්නේ ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ විමර්ශනය නොකර බව පෙනී යනවා. එබඳු ස්වාමීන් වහන්සේලා ත්‍රිපිටකය කියවා බලා තතු දැන, වරද නිවැරදි කර ප්‍රකාශ කරන්නේ නම් කොතරම් අගේද?

නුගේගොඩ වින්සර් රෝහලේ සභාපති
වෛද්‍ය ආර්. පී. වීරසිංහ
MBBS/DFM/MCGP/MPFAM

ඉහළ මග ඵල ලාභී උතුමන්ගේ ස්වභාවය සහ ඒ සඳහා ගමන් මග....

පසුගිය කලාපයෙන් - (බුද්ධ ශාසනයේ සතර බ්‍රහ්ම විහරණ වැඩිය යුත්තේ කෙසේද?)

ඉහළ මග ඵල (අනාගාමී හා රහත් උතුමන් පිළිබඳව) ලැබූ උතුමන්ගේ ස්වභාවය අනුමාන වශයෙන් සෝතාපන්න ඵලයේ පටන් සියුම්ව වැටහෙන්න පටන් ගෙන ප්‍රඥාව වර්ධනය වෙමින් ඉහළ මාර්ග ඵලයන් ලබන විට ප්‍රත්‍යවේක්ෂා ඥාණ ඇති අයට ප්‍රබල ලෙස වැටහෙන්න පටන් ගන්නවා. රහත් ඵලයේදී සියළු සත්‍යය ප්‍රත්‍යක්ෂ නුවණින් දැක පූර්ණ වෙනවා.

අනාගාමී බවට පත්වන පුද්ගලයා විඳීමේ බලාපොරොත්තුව පිළිබඳව ඒ ඒ වින්දන අවස්ථාවේදී නිස්සාර බව විදර්ශනාත්මකව දකිනවා. මොහොතින් මොහොත ගෙවි ගෙවී ගොස් විනාශයට පත් වන ලෞකික සම්පත්වල ආකාරය, ඒවා නිසා විඳින්න සිදුවන නිශ්ඵල වෙහෙස දකිනවා. ලෝකයේ නියම ස්වභාවය නිතරම වැටහෙන්න වෙනවා. මෙසේ දන්නා විට, දක්නා විට විඳීමේ බලාපොරොත්තු පහ වී යන අයුරු ප්‍රත්‍යක්ෂ ලෙස දකිනවා. නැවත එබඳු වින්දන මොහොතක් ස්පර්ශ කරන විට ඒ පිළිබඳව තිබූ තණ්හා උපාදානයෝ ක්‍රමයෙන් ලිහිල් වන හැටි ප්‍රත්‍යක්ෂ කරමින් දකිනවා.

තම තමන්ගේ මෝරපු නුවණ අනුව මේ ප්‍රත්‍යක්ෂ නුවණ පහළ වීමට ගතවන කාලය අඩු වැඩි වෙන්න පුළුවන්. යම් ලෝකාස්වාද වින්දනයක් තමා කරා ඇසුරට ඒද, එය යන්තමට වින්දනය කරන විටම වින්දන ආස්වාදය ඉක්මවමින් ප්‍රඥාව නැගී සිටිනවා. ඊට ඇති තණ්හා උපාදානයෝ ක්‍රමයෙන් සමුච්ඡේද ප්‍රහාණයට යනවා. මෙසේ ක්‍රමයෙන් හටගැනීම, ජරාවට පත්වීම, වැනසීම උරුම කර ගත් ලෝකාස්වාද ස්වභාවය මනාව වැටහෙනවා. අතීත වූ මොහොතකම, භංග වූ අරමුණකම මතක රටාවන් වර්තමාන මොහොතක් සේ ගනිමින් ඇළුණු බැඳුනු ආකාරය වැටහෙනවා. මායාවක් මෙන්, මිරිඟුවක් මෙන් වැටහෙන විට, ආදීනව සිහි වන විට ඇසුරට බිය බවක් වැටහෙනවා. එහි ප්‍රබල ආදීනවයක්ම වැටහෙනවා. මිදීම සුවය ලෙස ක්‍රමයෙන් වැටහෙමින් තමා වෙත එන සෑම වින්දනයක් කෙරෙහිම ක්‍රමයෙන් නොඇලී යනවා. ආස්වාදයේ නොඇලී උපේක්ෂාවෙන් සිටිනවා.

යම් මොහොතක ප්‍රබල ප්‍රඥාව පහළ වන විට ත්‍රිලක්ෂණයෙන් ඔප් නංවා දෙන අරමුණක් හමුවුනොත් වින්දන, ඇලීම, බැඳීම පිළිබඳව ඇති සියුම් අනුශය දුරු කරමින් නිවනින් සංසිඳීමේ සුවය අරමුණු කර අනාගාමී ඵලය ලබනවා.

මීළඟට ඉතිරි වන්නේ වින්දන බලාපොරොත්තුවලින් ද මිදුණු, දැනගන්න පමණක් සීමා වූ බලාපොරොත්තුවයි. මේ වන විට ඇති දැනගැනීමේ බලාපොරොත්තුවත් ඇත්තේ වීතරාගී (රාගයෙන් තොර), වීත දෝෂී (ද්වේශයෙන් තොර), වීත මෝහී (මෝහයෙන් තොර) බවට අනුරූප වූ අරමුණු පිළිබඳවයි. දිවෙන්, නාසයෙන්, ශරීරයෙන් ලබන ආස්වාද පිළිබඳ කිසිවක් කෙරෙහි එල්බ ගත් සිතක් නෑ. ඒ පිළිබඳ බලාපොරොත්තුවක් නෑ. බඩගින්න, කායික වෙහෙස, කායික දුක් වේදනා ආදියේදී ඒවායින් වන දාහය සංසිඳවා ගන්න ආහාර ගන්නවා, බෙහෙත් හේත් ගන්නවා. සීත-උෂ්ණ, මැසි-මදුරු ගැහැට එන විට ඉන් මිදීමට යමක් කළ හැකි නම් ඒ දෙය දැහැමිව කරනවා. ඊට දැහැමි මගක් නැත්නම් උපේක්ෂා වෙනවා. දහම් ශ්‍රවණ, ආර්ය දර්ශන, ධර්ම සාකච්ඡා වැනි වීත රාගී, වීත දෝෂී, වීත මෝහී ආරම්මනයන් දැනගැනීමට ඒ අරමුණු ඇසුරට සිත් වෙනවා. ඒවාද තම ධර්මාස්වාදයට නොව ලෝකාදර්ශයට කරන කටයුතු වෙනවා.

ඇසට පෙනීම තියෙනවා. නමුත් කාමුක දර්ශන බැලීමක් නෑ. කාම දර්ශන කසල ගොඩක ඇති කුණු රොඩු දකින්නා සේ නිශ්ඵලව වැටහෙනවා. අත පිස දැමූ මඩ කුණු තැවරුණු කඩදාසි කැබැල්ලක් කසල ගොඩක තිබෙනවා දැක්කම එහි ආස්වාදයක්, ඇලීමක්, බැඳීමක් හෝ ගැටීමක් ද නැතිවා මෙන්ම, එහි ස්පර්ශය පිළිකුල් කරන ලෝක සත්ත්වයාට (මනුෂ්‍යයාට) එය තමා ස්පර්ශ නොකරන නිසාත්, කසල ගොඩක ඇති නිසාත් ඒ කෙරෙහි මධ්‍යස්ථ භාවයක් වන්නා සේ අනාගාමී උතුමන්ට කාමයෝ ද එබඳු ආකාරයෙන්ම වැටහෙනවා. ඒ අයට කිසි විටෙකත් ඇසින් අරමුණු දැක කාම සිත් උපදින්නෙ නෑ.

එසේම කනට කාමුක ශබ්ද ඇහෙනවා. නමුත් කාම සංඥා පහළ වෙන්නෙ නෑ. විරාග නිශ්‍රිත, නිරෝධ නිශ්‍රිත දහම් හඬ නම් ස්පර්ශ කරනවා, අහනවා. ඒවා අහන්න බලාපොරොත්තු තියෙනවා. කාම නිශ්‍රිත බවින් මිදීමේ නිරෝධය වැටහෙනවා.

දිව, නාසය, ශරීරය පිළිබඳව ආස්වාද සංඥා නෑ. ඒ ආස්වාදයන් කුණු ගොඩක ඇති කඩදාසි කැබලි මෙන් දකිනවා. දැනීම තියෙනවා. නමුත් ඒ සඳහා තණ්හා උපාදාන නෑ. දුගඳ දැනෙනවා. නීරස දැනෙනවා. දුක් පහස දැනෙනවා. ඒවායින් ද වෙන් වෙන්න කටයුතු කරනවා. නමුත් එසේ නොහැකි වූවයි කියා ගැටීමක් ඇති වෙන්නෙත් නෑ. ඒ වෙලාවට උපේක්ෂා

වෙනවා. පෙනීම, ඇසීම, ගඳ සුවඳ දැනීම, රස නීරස දැනීම, සැප දුක් පහස දැනීම, ඒවා පිළිබඳ හිතට වැටහීම පෙර කර්ම විපාකයන් හා පැවැත්මේ ආදීනව නිසා බවත් වැටහෙනවා.

පෙර තමන් කරපු අසන බව, බලන බව, සිඹින බව, රස විඳින බව, ස්පර්ශ පහස ලබන බව, ඒ පිළිබඳව ආස්වාද ලෙස ඇලෙන බැඳෙන බව කාම ලෝකයේ පැවැත්මට හේතු වූ කර්ම සැකසීම ලෙස වැටහෙනවා. ඒවා දැන් නැති නිසා තමන් කාම ලොව සැරිසැරීම නොකරන්නෙක් බවත්, කාම ලොව ඉක්මවූවෙක් බවත් වැටහෙනවා.

මෙසේ පැවැත්මට හේතුව ඡන්ද රාගයෙන් ඇසුරු කිරීම බවත්, තණ්හා උපාදාන හෙවත් ඇලීම් බැඳීම් බවත් වැටහෙන විට තමා තවම ලෝකයේ රූප රාගයන් පිළිබඳව සෙවීම්, බැලීම්, මෙහෙයවීම් සහිත වූවෙක් බවත්, ඒ නිසා පහළ කිරීම් කෙළවර කර නැත්තෙක් බවත් වැටහෙනවා. මෙසේ ක්‍රමක්‍රමයෙන් අරිහත් මාර්ග අනුගාමිකත්වය වැඩෙනවා.

යම් දිනක දැනගැනීමේ බලාපොරොත්තු නැද්ද එදින ඇසීමට, බැලීමට, හිතීමට යමක් ඉතිරි නොවන බවත්, එදින ඇස හටගන්න හෝ කන හටගන්න හෝ හිත හටගන්න හෝ හේතු නැති බවත්, ඒවා පවත්වන කාමාස්වාදයට සම්බන්ධ කයද හටගන්න හේතු නැති බවත් වටහා ගන්නවා. යම් තාක් භවය තුළ කාම, රූප, අරූප යන ගතිවලට ඇති තණ්හා උපාදාන නැති නිසා භවය කෙළවර බවත්, භව ප්‍රත්‍යයෙන් වන ජාති හටගන්න හේතු නැති බවත් දැන ගන්නවා. මෙසේ පූර්ණ නිරෝධ ස්වභාවය වටහා ගන්නවා.

කුමක්ද? කොහොමද? කෙසේද? කොහිද?... ආදී දැනගැනීම් අනන්ත සසර පටන් කරගෙන ආවත් ඒවායින් ලබා ඇති යථාර්ථයක්, සාරත්වයක් නැති බවත්, ඒ සෙවීම නිශ්ඵල වෙහෙසක් බවත් වටහා ගන්නවා. ප්‍රශ්නාර්ථයක් නැගෙනවා. විමසනවා. සොයනවා. දැනගන්නවා. එය කෙළවර වෙනවා. මම දැනගතිමි යන ආස්වාදය විඳිනවා. එහෙත් ලැබූ යහපතක් නෑ. ඉදිරියේත් එබඳුම බලාපොරොත්තුවක් වෙනවා. සොයනවා. විමසනවා. කෙසේද? කුමක්ද? කොහිද?... ආදී අදහස් කෙරෙහි ඇලීම් බැඳීම් ඇතිව ආස්වාදයක් සොයනවා. මේ නිසා පැවැත්මට හේතු පහළ වන බවත් දැනගන්නවා. ඒ නිසා ජාති පහළ කරමින් ඇස, කන, මන යන ආයතන පහළ කරන අයුරුත්, ජාතියෙන් නොමිදී ජරාව, මරණය, ව්‍යාධි ධර්ම ඇසුර සිදුවන බවත්, එබැවින් ආදීනවයක්ම මිසක් සාරත්වයක් නොලබන අයුරුත්, ලබන භව ප්‍රතිඵල කැමති සේ නොපැවතී වැනසෙන අයුරුත් දකිනවා. මේ විදර්ශනා නුවණ ක්‍රමයෙන් වැඩෙන්න පටන් ගන්නවා. එතෙක් ඇසුරු කළ ධර්මයෙහි ඇලීම බැඳීමත් ජාති දුකට, ජරා දුකට, ව්‍යාධි දුකට, මරණ දුකට හේතුවන බවත් වැටහී යනවා. දැන් ප්‍රඥාව අති ප්‍රබල වෙනවා.

ප්‍රඥාවේ වැඩීම වන විට දැනගැනීමේ බලාපොරොත්තුවලට ඇති ඇල්ම ක්‍රමයෙන් අඩු වෙනවා. අරිහත් මාර්ගය වැඩෙනවා. යම් මොහොතක ලෝකයේ නිසරු බව පූර්ණව වැටහෙන මොහොත ළඟා වෙනවා. දැනගැනීමේ බලාපොරොත්තු අත්හැරී යනවා, නොඇලී යනවා. ක්‍රමයෙන් උපේක්ෂාවට පත් වී සමුච්ඡේද ප්‍රහාණය සිද්ධ වෙනවා. ත්‍රිලක්ෂණය වැටහීම පිළිබඳව උත්තරීතර දැනීමක් පහළ වේද, සියලු දැනීමේ බලාපොරොත්තුවල තිබූ අනුශය සිඳෙමින් පටිපස්සධි (බැඳීම අත්හැරීමෙන් ලබන මහා සැහැල්ලුව) ප්‍රහාණය වී නිස්සරණ ප්‍රහාණයට පත්වෙනවා. පූර්ණ වූ නිරෝධය ප්‍රත්‍යක්ෂ කරමින් උතුම් රහත් ඵලය ලබනවා. භවය කෙළවරයි, ජාතිය ක්ෂය වුණා, මතු පහළ වීමක් නැතැයි දැනගන්නවා. පෙර හේතු කර්ම භවයෙන් පහළ වෙලා පැවැත්වෙන කයේ බර යම් දිනෙක කෙළවර වේද, එතෙක් ඇලීම්, බැඳීම් නැති ප්‍රභාෂ්වර බවට පත් වූ චිත්තයෙන් අත්බැව කෙළවර වන තුරු අපේක්ෂා රහිත ජීවිතය ගෙවනවා. ඇලීමෙන් බැඳීමෙන් තොරව, ලෝක සත්ත්වයන්ට අනුකම්පා කර, ''නිවන් මග ලෝ සතට වේවා, සියලු ලෝ සත මේ සත්‍යය දැන සත්‍ය මග අනුගමනයෙන් නිවන් ප්‍රත්‍යක්ෂ කර දුකින් මිදේවා''යි ලෝ සතට අනුත්තර වූ පින් කෙතක් ලෙස කටයුතු කර, ආයු කෙළවර වන කල රූප, වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ නැති, කෙළවර වූ අනුපධිශේෂ නිවනට පත්වෙනවා.

මේ ශ්‍රේෂ්ඨ වූ ප්‍රත්‍යක්ෂයෙන් යුතුව අනුමාන නුවණින්ද යුතුව පෙන්වන ලද කරුණු හොඳින් කියවා බලා මනා නුවණින් විමසත්වා. තනිව විවේචන කරන නිගමනවල නොපිහිටා, තේරුම් ගත නොහැකි තැනක් ඇත්නම් සාකච්ඡා කර හෝ පවිත්‍ර වූ මග නැණ ලබත්වා. ''සියලු සත්ත්වයෝ සංසාර දුකෙන් මිදෙත්වා, සංසාර රෝගයෙන් මිදෙත්වා, සංසාර භයෙන් මිදෙත්වා, සංසාර ගින්නෙන් මිදෙත්වා, නිවී සංසිඳීම් සුවයෙන් සුවපත් වෙත්වා.'' නිතර සිහි කිරීම් වශයෙන් දනට භාවිතාවේ එන ''සියලු සත්ත්වයෝ නිදුක් වෙත්වා, නිරෝගී වෙත්වා....'' ආදී ලෙස කියනවාට වඩා ඉහත ආකාරයෙන් සාසනික අර්ථ වැටහීමට සුදුසු වන අයුරින් කර්මස්ථානයක් ලෙස ප්‍රගුණ කිරීමෙන් නියම සාසනික ප්‍රතිඵල ලබාදෙන්න හේතු වෙනවා. කර්මස්ථානය විස්තර සහිතව තේරුම් ගෙන වඩන විට ඉතා සාර්ථකව ප්‍රතිඵල උදාකර ගන්න පුළුවන්.

''සියලු සත්ත්වයෝ සංසාර දුකෙන් මිදෙත්වා'' කියන විට සත්ත්වයින්ට ලැබෙන සංසාර දුක කෙබඳු දැයි තේරුම් ගත යුතුයි. යම් ජාතියක උපත ලැබුවා නම් එම ජාතිය කැඩීමට, බිඳීමට, වැනසීමට හේතුවන බවත්, කඩා දැමීම, බිඳ දැමීම, විනාශ කර දැමීම යන මේවාට ගෝචර වන බවත් දැනගත යුතුයි. ඒ නිසා ජාති වශයෙන් පහළ කරන කෙබඳු සත්ත්ව, පුද්ගල, ද්‍රව්‍ය, වස්තු වේවා ඉහත කී කැඩී බිඳී යාම් ආදී කරුණුවලට පොදුවේ මුහුණ දීමට සිද්ධ වෙනවා. අපි යම් ප්‍රිය ස්වභාවයක් ලෝකයේ ප්‍රියතාවයෙන් නිපදවන්නේ නම් ඒ සඳහා වෙහෙසක් ගත යුතුයි. එය සංඛාර දුකක්. එසේම ඒ ප්‍රිය කරන වස්තුව ලොව සැරිසරන තවත් සත්ත්වයන්ගේත් ප්‍රියතම වස්තුවක් වෙන්න පුළුවන්. එවිට හොර, මැර, වංචා, හිංසා ආදියෙන්ද පැහැර ගැනීම්වලින්, මිනී මැරුමෙන්ද කෙළවර වෙන්න පුළුවන්. එතනින්ද මහත් දාහයක් දුකක් ඇති වෙනවා. එසේ වැනසීම්වලට භාජනය වන නිසාම, එසේ වෙයිද යන සැකයෙන් විඳින දාහ දුකටත් හේතු වෙනවා. එසේම ප්‍රිය මනාප කාම වස්තුවලට ඇළුම් කිරීමට, ඇලී බැඳී සැරිසරන අනන්ත සතුන් නිසා කාම වස්තු කෙරෙහි මහත් දාහයකින්, තරඟකාරීත්වයකින් පොරකෑම හේතුවෙන් මහත් දුක් කණගාටු සිත් තැවුල් ඇති වෙනවා.

මෙසේ ප්‍රිය මනාප යැයි යමක් අල්ල ගන්නවාද, බදා ගන්නවාද, ඒ සියල්ලේ කෙළවර වැනසීම නිසාත්, වැනසෙන අතර තුර දුර්වල වීම, ජරා වීම... ආදී ස්වභාව ඇති නිසාත්, රෝග කාරක නිසාත්, දාහය පරාජිත බව ආදියෙන් ද අනේක විධ දුක් හටගන්නවා. පහළ වූ දා පටන් තමන් කැමති සේ නොපැවතී

23 වෙනි පිටුවට...

''...අමුතු සඟ සසුන්'' ලිපියට පිළිතුරක් !

''ගෞතම බුදු සසුන යටකර මතුවන අමුතු සඟ සසුන්'' නමින් ආචාර්ය මැදගොඩ අභයතිස්ස ස්වාමීන් වහන්සේ විසින් පවත්වන ලද ධර්ම සාකච්ඡාවක් ඇසුරින් චාමික මුණසිංහ මහතා විසින් සකස් කරන ලද ලිපියක් 2012 ජනවාරි මස 22 වෙනි ඉරු දින ලංකාදීප පුවත් පතේ පළකර තිබුණි. එකී ලිපියේ ''දම් වරුසා'' නම් දහම් ග්‍රන්ථය ගැන ද යම් අදහසක් පළකර තිබූ බැවින් එම ග්‍රන්ථයේ සංස්කාරක වශයෙන් මා යම් පිළිතුරක් ලබාදීමට මෙම ලිපිය ලියන අතර, කිසි විටෙකත් මෙය එම ස්වාමීන් වහන්සේට පහර ගැසීමක්, විවේචනයක් හෝ හෙළා දක අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමක් ද නොවන බව මුලින්ම ප්‍රකාශ කළ යුතුව තිබේ.

එම ලිපියේ එක්තරා ස්වාමීන් වහන්සේ නමක් විසින් පටිච්ච සමුප්පාදය ගැන කරනු ලැබූ විග්‍රහයක් ගැන සඳහන් කරමින් ''වචන හරඹ කරන භික්ෂුවකගේ තවත් ශ්‍රාවකයෙකු විසින් අලුතින් ලියන ලද ''දම් වරුසා'' නම් පොතේ බුදු දහම හාස්‍යයට ලක් කරමින් නිර්ලජ්ජිත ලෙස බුද්ධ දේශනා විකෘති කරමින් සද්ධර්මය අතුරුදන් කිරීමේ පටු අරමුණු ඇතිව ලියා ඇත'' යනුවෙන් පූජ්‍ය ආචාර්ය මැදගොඩ අභයතිස්ස ස්වාමීන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කර ඇත.

මීට පෙර එක්තරා රූපවාහිනී නාලිකාවක් මගින් ද එම ස්වාමීන් වහන්සේ විසින් ම මෙම ලිපියේ අඩංගු අදහස් ම මුවින් නිදහස් කළ අයුරු මම නැරඹුවෙමි. එහිදී එම ස්වාමීන් වහන්සේ දැක්වූයේ ''සොයිසා'' නමින් කෙනෙකු විසින් ලියන ලද ''දම් වරුසා'' පොතක් ගැනයි. විශ්ව විද්‍යාල දේශනා, පිරිවෙන් දේශනා ආදියට වැඩිපුර කාලය කැප කිරීමට සිදුවන බැවින් දහසක් දේ මතකයේ තබාගැනීම අපහසු නිසා එම ස්වාමීන් වහන්සේ ට සමහරවිට පොත ලියූ පුද්ගලයා ''සොයිසා'' යනුවෙන් කියවෙන්නට ඇතැයි' මම සිතමි. කෙසේ වෙතත් දම් වරුසා දහම් පොත ගැන ද යම් අදහසක් ලියා ඇති නිසා එම ලිපියේ ලියවී ඇති කරුණු ගැන පාඨකයින් වැරදි තීරණයක්, මිත්‍යා දෘෂ්ටියක් ඇතිකර ගැනීමෙන් සමහරෙකුට අවැඩක්, අසාධාරණයක්, හානියක් වීම වළක්වා ගැනීම පිණිස මෙම පිළිතුරු ලිපිය ලියමි.

එම ලිපියේ අඩංගු පටිච්ච සමුප්පාදය ගැන කියවෙන පරිච්ඡේදයේ සිට සද්ධර්මය අතුරුදන් කිරීම දක්වා වූ කොටස තෙක් කාරණා ගැන ගෝනගල්දෙණිය, වහරක අරියචින්තාශ්‍රම බෞද්ධ විහාරස්ථානයේ විහාරාධිපති පූජ්‍යපාද වහරක අභයරතනාලංකාර ස්වාමීන් වහන්සේ විසින් විග්‍රහ කරන ලද දහම් කරුණු ගැන අදහසක් පළකර ඇත.

මේ ලෝකයේ සමහර රාජ්‍යයන්, ආගම්, ජාතීන්, සංස්කෘතීන් හැරුණු විට, අප ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජ ව්‍යවස්ථාවට අනුවත්, කෙනෙකුට ඕනෑම ආගමක් ඇදහීමට, විවේචනයට, භාෂණයට, මතයක් දැරීමට, අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමට නීතියෙන් ඉඩකඩ ලැබී තිබේ. එසේම බුදු දහම තුළද විමසා බලා තීරණ ගැනීම අගය කර ඇත. ඉහතින් සඳහන් කළ මැදගොඩ අභයතිස්ස ස්වාමීන් වහන්සේ ද එම නිදහස යොදා ගනිමින් වහරක අභයරතනාලංකාර ස්වාමීන් වහන්සේ විග්‍රහ කරන ලද දහම් කරුණු ගැන යම් අදහසක් පළකර ඇත.

''එල ඇති රුකටයි වවුලන් එන්නේ'' වගේම වැඩිපුර ගල් මුල් වදින්නෙත් එවැනි එල ඇති රුක්වලට බව මම අසා ඇත.

විද්‍යුත් හා මුද්‍රිත මාධ්‍යයන්ගෙන් මෙවැනි විවේචන, ගැරැහුම්, අපවාද සිදුකරන නොයෙකුත් ගිහි, පැවිදි ස්වාමීන් වහන්සේලා මෙන්ම ඉහත සඳහන් කළ ලිපිය තුළින් අදහස් දැක්වූ ආචාර්ය මැදගොඩ අභයතිස්ස ස්වාමීන් වහන්සේ කෙරෙහිද මා තුළ ඇත්තේ මධ්‍යස්ථ හැඟීමකි. එයට හේතුව වහරක අභයරතනාලංකාර ස්වාමීන් වහන්සේ විසින් විග්‍රහ කරන ලද දහම් කරුණු අප දහම් මාර්ගයට කිසියම් පිටුබලයක් වී ඇති නිසයි.

ඉහත සඳහන් ලිපියේ ''බළලා, මීයා සහ කිඹුලා'' ගැන විස්තරයක් ලියා ඇත. ප්‍රථමයෙන් ම කිව යුත්තේ මෙම මුළු විශ්ව ධාතුවේ ම ඇති ජීවී අජීවී, ද්‍රව්‍ය නාම සියල්ලක්ම මුලින්ම සැකසී ඇත්තේ මනස මුල් කරගෙන බවයි. ඒ අනුව ද්‍රව්‍ය පදාර්ථ ඥාණය පහළ වූ අයෙකුට එය මුල් කරගෙන සත්ත්ව නාම, ද්‍රව්‍ය නාම, ශාක නාම සැකසුණු අයුරු විග්‍රහ කිරීමට හැකි වීම අසාමාන්‍ය දෙයක් නොවේ.

ද්‍රව්‍ය පදාර්ථ ඥාණය 100% ක් ම පහළ වන්නේ සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ නමකට පමණි. ඉන් අනතුරුව අත්ථ, ධම්ම, නිරුක්ති, පටිභාන ඥාණ පහළ වූ සිව්පිළිසිඹියා පත් මහරහතන් වහන්සේ නමකට ද මෙම ඥාණය විශිෂ්ට අන්දමින් පහළ වෙයි. එසේම සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ නමකට, ක්ෂීණාශ්‍රව මහරහතන් වහන්සේ නමකට හැරුණු විට ද්‍රව්‍ය පදාර්ථ නාමයන් විග්‍රහ කිරීමේ ඥාණය පහළ වූ ශ්‍රාවකයන් වහන්සේ නමකට වුවද යම් තරමකට ශාක නාම, සත්ත්ව නාම විග්‍රහ කිරීමට හැකි වීම එතරම් අරුමයක් නොවේ.

එසේ වුව මෙවැනි ඥාණයක් ගැන දැනුම ඇති එහෙත්, අවබෝධ ඥාණය නැති අවස්ථාවක සිටින අයෙකුට මෙවැනි ද්‍රව්‍ය පදාර්ථ, සත්ත්ව නාම විග්‍රහයන් ගැන අදහස් පැටළිලි හා අවුල් සහගත විය හැකිය. කෙසේ වුවත්, එවැනි ඥාණ ගැන විවේචනය කිරීමට, අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමට එවැනි විශිෂ්ට ඥාණයක් අවශ්‍ය නොවේ.

කිසියම් වූ සසරට බැඳ තබන දහමක් එයින් ලිහා දැමීමට උපකාර වන සත් දහමක් කවර උතුමෙකු හෝ දෙසයි ද, එම දෙසුම හරවත් දහමක් නොවන බව කිසිවෙකු හෝ දැන හෝ නොදැන විවේචනය කරයි ද එයින් ඔහුට අවැඩක් වීම විනා පිනක් යහපතක් සිදුවේදැයි' මම නොදන්නෙමි.

ඉහත සඳහන් කළ ලිපියට මූලික වූ ස්වාමීන් වහන්සේ හෝ මෙවැනි හරසුන් විවේචන නිතර සිදුකරන ගිහි පැවිදි පින්වතුන් කෙසේ වෙතත්, බොහෝ දෙනෙකු සමාජයේ දැන උගතුන් බව

හැඟවීමට, කැපී පෙනෙන්නට මෙවැනි පුහු සෝසා පවත්වන අවස්ථාද අපි දක ඇත්තෙමු. ඒවාට ''සුසර නොවූ ගැටබෙර වැයීම්'' යැයි සමහරු කියති.

පෙර සඳහන් කළ ලිපියට අදහස් දක්වූ පූජ්‍යපාද ආචාර්ය මැදගොඩ අභයතිස්ස ස්වාමීන් වහන්සේ ''දම් වරුසා'' පොතේ මෙසේ සඳහන් යැයි නිරුක්ති කීපයක් දක්වා ඇත. ''....''මී'' යනු පොළවටය. ඉඩම් (මිහි) හිමියෙකු තම ඉඩමේ මායිම් ඉවත් කර අනෙක් (පිටස්තර) ඉඩමට ඇදීම හෙවත් ''යා'' කිරීම නිසා මි(හි)යා බවට ඊළඟ භවයේ පත්වේ...'' යන්න දක්වා ඇත.

මෙය දම් වරුසා දහම් ග්‍රන්ථයේ දක්වා ඇති කරුණු විකෘති කිරීමකි. දම් වරුසා 5 වැනි මුද්‍රණයෙන් ද හෙළිකර ඇති ආකාරයට එහි 125 වෙනි පිටුවේ මීයා යන්නට විග්‍රහකර ඇත්තේ මෙසේ ය.

''මී =පොළව, (මිහි) හීයා =සීමා පැනවීම, මහ පොළවට ඉන්න ගසමින්, මහ පොළොවට ආශා කරමින්, කොටු කරමින් අනෙක් ඉඩම් ද තමා යටතට අසාධාරණ ලෙස ගැනීමට කුඨ උපායන් යොදමින් කටයුතු කරන්නා වඩන මිහිහීයා සංඛාරය තමයි මීයා වෙන්නේ.''

කිසියම් ඉඩම් හිමියෙකු තම ඉඩමේ මායිම හෝ මායිම් ගල් ඉවත් කර අනෙක් ඉඩමට යා කරන කවරෙකු හෝ ඊළඟ අත්භවයේ මීයෙකු වන බව කවරෙකු හෝ කීවේ නම් එය බුදු දහම හාස්‍යයට ලක් කිරීමකි.

අද සමාජයේ බොහෝ හරසුන් අදහස් ඇති ඇතමුන් තම ඉඩම් අයිතිය සාධාරණව බුක්ති විඳිනවා වෙනුවට නොයෙකුත් කපටි කෛරාටික උපක්‍රම යොදා, හොරට ඔප්පු ලියා, හිස් කොළවල අත්සන ලියවාගෙන, උපක්‍රමිකව එම ලියවිල්ල නීත්‍යානුකූල කරගෙන, ඉඩම තමාගේ බුක්තියට ගෙන, පරිහරණය කරමින්, සුදනන් මෙන්, සමාජයට වෙස් මුහුණු පෙන්වන මිනිසුන්ගේ සංඛාරය, උමං මීයෝ පොළොව හෑරීමක් හා සමාන නොවේද? එබඳු අදහස් ඇතිව මිය යන මෙවැනි අයගේ මරණින් මතු ජීවිතය පාරිශුද්ධ ජීවිතයක් විය හැකිද?

එම ලිපියේ තවත් තැනෙක මෙසේ සඳහන් වෙයි. ''... එමෙන්ම ''බලය'' අළලා සටන් කරන කෙනා ''බළලා'' බවට පත්වන බව එහි විස්තර කෙරේ. මේ අනුව දේශපාලනඥයින් ඊළඟ භවයේ බළලුන් බවට පත් වේ.''

මෙයද දම් වරුසා පොතේ විස්තරකර ඇති කරුණු විකෘතිකර තම මතය දම් වරුසා පොතේ කරුණු සේ දක්වීමකි. දම් වරුසා පොතේ මා විස්තරකර තිබෙන්නේ මෙසේය. ''බළල් වැඩ කරන යම් කිසි වැඩපිළිවෙලක් කවරෙකු තුළ හෝ තිබේ නම්, සංඛාරය සැකසෙන්නේ බලය අළලා කෙරෙන වැඩපිළිවෙලකට නම්, බලවතෙකු ඇසුරු කරගෙන බලවතාගේ බලවත්කම හිතට අරගෙන තමන් වැඩ කරනවා නම්, ඒකට කියනවා බළල් වැඩ කියා. මෙසේ බළල් වැඩ කරන යමෙක් සිටී නම් ඔහුගේ හෝ ඇයගේ සිතේ බළල් නාම රූප බැහැගෙන, බළල් සංඛාර ගොඩනැගුණු විට බළල් ජාතියේ ඉපදීමට අවශ්‍ය කරුණු යෙදෙනවා.''

මෙහි කිසිම තැනක දේශපාලනඥයින් බළලුන් වෙන බව සඳහන්කර තිබේද? අනෙක් අතට බලය අළලා වැඩ කරන්නේ දේශපාලනඥයන් පමණක් ද? අසාධාරණ ලෙස බලය පාවිච්චි කරන අයෙකු නම්, එම දේශපාලනඥයා එක් සාධකයක් පමණි. ගිහි පැවිදි දෙපාර්ශ්වය තුළ මෙවැනි ''බලයට'' අයත්වන පිරිස කොතෙක් විය හැකිද?

මෙවැනි අදහස් පළකිරීමෙන් වියරු වැටුණු ඇතැම් දේශපාලනඥයින් අප කෙරෙහි වැරදි දෘෂ්ටි ඇතිකරගෙන කුමකින් කුමක් නොකරාදැයි කාට නම් කිව හැකිද? එවැනි අවාසනාවන්ත සිදුවීමක් වුවහොත් එහි වගකීම භාරගන්නේ කවුද? එය දේශපාලනඥයින්ට ගැසූ පහරක් ලෙස හුවා දැක්වීම බළලුන් ලවා කොස්ඇට බාවන්ට හැදීමක් වැනිය.

කිසියම් කෙනෙකු තුළ සංඛාර වැඩපිළිවෙල, සිතින්, කයින් සහ වචනයෙන් නිරන්තර සිදු කරන්නේ අසාධාරණ ලෙස බලය අළලා කෙරෙන වැඩපිළිවෙලකට නම්, බලවතෙකු ඇසුරු කරමින්, එම බලවතා නිසා තමාට ද කළ නොහැක්කක් නැති බව හඟවමින් වැඩ කරනවා නම්, එවැනි වැඩවලට කියන්නේ බළල් වැඩ කියාය. එවැනි බලයන් අළලා ගඳගස්වන වැඩපිළිවෙලක්, සිතින් - කයින් -වචනයෙන් ගොඩනගන සංඛාර වැඩපිළිවෙලක් සිදු කරන පුද්ගලයාට මතු අත්භවයක සුගති උපතක් ලැබිය හැකිද?

මෙහිදී ''බලය අළලා'' යන්නෙන් වැරදි දෘෂ්ටියක් ඇති කර නොගත යුතුය. මක්නිසාද යත්, එය ලෞකික හා ලෝකෝත්තර වශයෙන් සියුම් ලෙස බෙදෙන බැවිනි. එයට පරිබාහිරව ද්‍රව්‍ය බලය, අද්‍රව්‍ය බලය, ජීවී බලය, අජීවී බලය යනුවෙන් ද විස්තර කළ හැකිය. ජල බලය, චුම්භක බලය, විදුලි බලය, මිනිස් බලය, විශ්ව බලය, මානසික බලය, චිත්ත බලය ආදී ලෙස විග්‍රහ කළ හැකි වුවත්, ඒ සියල්ලද ලෞකික-ලෝකෝත්තර, ජීවී-අජීවී, ද්‍රව්‍ය-අද්‍රව්‍ය කොටස්වලින් එකකට ඇතුළු කළ හැකිය.

බුද්ධ බලය ලෝකෝත්තර බලයේ අග්‍ර ඵලයයි. එය මුළු විශ්ව ධාතුවේම අද්විතීය ම බලයයි. මගඵල ලාභී ආර්ය උතුමන්ගේ බලය ද උත්තරීතර බලයකි. ශ්‍රද්ධා, වීර්ය, සති, සමාධි, ප්‍රඥා යන පංච බලයන් ද උසස් බලයන් වේ. හේතුව ඒවා ලෝකෝත්තර බලය උදෙසා උපකාරී වන නිසයි. මෙවැනි බලයන් අළලා යමෙක් වැඩ කරන්නේ නම් ඒ උතුමා බළලෙකු නොව, සංසාර ගින්නෙන්, සංසාර දුකෙන්, සංසාර දාහයෙන් ද මිදීමට ක්‍රියා කරන්නෙකි.

නොයෙක් අයුරින් විග්‍රහ කළ හැකි ලෞකික වූ අයහපත් බලයන් අළලා සංඛාර ගොඩනගන ගිහි වේවා, පැවිදි වේවා, කවරෙකු වේවා වෙනසක් නොමැතිව භව චක්‍රය ගොඩනැගෙන්නේ බළල් සංඛාරයට නම් මතු භවය බළලෙකු වීම වැළැක්වීම දුෂ්කර විය හැකිය.

එම ලිපියේ තවත් පරිච්ඡේදයක මෙසේ සඳහන් වේ. ''... කිඹුලන් වන සැටි ද එහි විග්‍රහ කර ඇතත් එම විග්‍රහය මෙසේ ප්‍රසිද්ධියේ පැවසිය නොහැකිය. නිර්ලජ්ජිත ලෙස බුද්ධ දේශනා විකෘති කරමින් සද්ධර්මය අතුරුදන් කිරීම මේ පිරිසගේ පටු අරමුණ වී තිබේ.'' යනුවෙනි.

ලිපියේ එසේ සඳහන් වුවත් දම් වරුසා පොතේ කිඹුලා යන්න විග්‍රහකර ඇත්තේ මෙසේය. ''කි+අඹු+උලා (පරඹුවන්) ක්‍ෂය වූ අඹුවන් කෙරෙහි උලක් මෙන් ඇදුණු කෙනා හෙවත් ... උලා කෑ කෙනා කිඹුලා වෙයි. කිඹුලී මෙහි අනෙක් පැත්තයි.''

මා මෙහි දක්වා තිබෙන්නේ සත්ව නිරුක්තියක එක් පැතිකඩක් පමණි. දම් වරුසා පොතේ එවැනි සත්ත්ව නිරුක්ති බොහෝ ප්‍රමාණයක් දක්වා ඇතත්, එම පොතට ද ඇතුළත් නොකළ බොහෝ සත්ත්ව ප්‍රමාණයකගේ විශ්මිත නිරුක්ති වහරක අභයරතනාලංකාර ස්වාමීන් වහන්සේ විසින් විස්තර කරනු ලැබ ඇත.

පාරාජිකා පාලියේ සඳහන් පරිදි එදා බුදුරජාණන් වහන්සේ ධරමාන (ජීවමානව වැඩ සිටි) කාලයේ සමහර භික්ෂූන් වහන්සේලා, භික්ෂුණීන්වහන්සේලා වෙතින් සිදුව තිබුණු ඇතැම් සිදුවීම් බොහෝ අපූරුවට විස්තර කර ඇත. පාරාජිකා සහ සංඝාදිසේස ඇවැත් පිළිබඳව විනය පිටකයේ ඇති පරිදි ප්‍රසිද්ධව ලිපියකින් හෝ රූපවාහිනී වැඩසටහනකින් එම දේශනා කිරීමට ඉල්ලීමක් කළේ නම්, අතිගරු අභයතිස්ස ස්වාමීන් වහන්සේ විසින් කෙසේ නම් විග්‍රහ කරනු ලබයිද? මේ නිසා ඉහත විවේචනය තමන්ගේ කොස් ගහ සඟවාගෙන අනුන්ගේ කෙස් ගහේ ඇදපළුදු කීමක් වැනි කතාවක් බව මෙයින් පෙනේ. මෙහි මා විස්තරකර තිබෙන්නේ කිඹුලා නැමති ඵලය සම්බන්ධයෙනි.

කුම්භාණ්ඩ යනුවෙන් අමනුෂ්‍ය කොට්ඨාසයක් ගැන ද ත්‍රිපිටකයේ සඳහන් වෙයි. මෙහි කුම්භාණ්ඩ යන වචනය විසන්ධි කළහොත් කුම්භ+අණ්ඩ යනුවෙන් ලැබේ. මෙහි කුම්භ යනු කළයයි. (අකුරුවල කොටස් වෙනස් කර අවශ්‍ය කෙනෙකුට වෙනස් අර්ථ ද සිතිය හැක.) අණ්ඩ යනු අඬු කෝප්පයක අතින් අල්ලන කොටස, බිජුව හෙවත් බිත්තරය, පැලැස්තරය සහ අණ්ඩ කෝෂය යන විවිධ තේරුම් දෙයි. මෙහි කුම්භාණ්ඩ යනු කළයක් මෙන් අණ්ඩකෝෂ ඇති තේරුම දෙයි. ත්‍රිපිටකයේ සමහර තැන්වල විස්තර කෙරෙන පරිදි අණ්ඩකෝෂය කළයක් මෙන් තිබෙන අමනුෂ්‍යයින් ඒවා මත වාඩිවෙමින් ද, කරේ තබාගනිමින් ද, අහසින් යද්දී තවත් එවැනි අමනුෂ්‍ය කපුටන් වැනි සතුන් පන්න පන්නා කොටන අයුරු විස්තර වෙයි. සාමාන්‍ය මිනිස් ලෝකයේ ද මිනිසුන් මෙන්ම සුනඛයින් ද මෙවැනි ලක්‍ෂණවලින් යුක්තව සිටිති. එසේ කුම්භාණ්ඩයින් වී ඉපදීමට හේතුව ලෙස දක්වෙන්නේ කුමන හේතුවක් නිසා දැයි ධර්මයේ විස්තරකර ඇත.

එසේම නැවත කිඹුලා යන්න ගතහොත්,

කිඹුලා = කි+අඹු+උලා = කිලිටි - අඹු + ඌ (වූ) ආලා, කි = ක්ෂය වූ, කිඹු+උලා =කිඹුලා

අඹු = අඹුව - ගැහැණිය

ලා = උලා (තුමා - උතුමා සේ, ලා - උලාවෙයි.)

උලා = උහුලනවා, දරනවා, ඉවසනවා උලක් මෙන්, ඊයක් මෙන් ඇඳී යන අර්ථ ගැන්වෙයි.

නිරුක්ති පෙන්වීමේදී ''උලා'' යන්නට කෑම යන වචනය වැරදි ලෙස දරා ඇති බව පෙනේ. මෙහිදී දීග කෑම, මඟුල් කෑම ආදී වචන බලා කටින් කෑම නොවන බව වටහා ගත යුතුයි. මෙහි ක්‍ෂය වූ අඹුවක් යැයි අදහස් කරන්නේ ගුණවත්, චරිතවත්, දහමෙහි හැසිරෙන සුචරිත කාන්තාවෝ නොව, පරදාර සේවනයේ යෙදෙන දුශ්චරිත කාන්තාවෝය. මොවුනට වුව ද කල්‍යාණ මිත්‍රයෙකුගෙන් දහම් ඇස ලැබුවහොත් සසරින් මිදිය හැකි බව ද අපි අමතක කළ යුතු නොවෙමු. අම්බපාලි වැනි ගණිකාවෝ උදාහරණ වෙත්.

ලෝභ, ද්වේශ, මෝහ ආදියෙන් අන්තයට පිරිහුණු ක්‍ෂය වූ කාමයේ ඇලී ගැලී සිටින ගැහැණියක හෝ පිරිමියෙකු වෙත නිතර ඇඳී යන්නා, කාමය මුල් කරගත් සංඛාර ගොඩනගා ගන්නේ නම් ඔහු හෝ ඇයට එම ක්‍රියාවට සම්බන්ධ නාමයක් වෙත ජාති ගැන්වෙයි. මා අසා ඇති පරිදි කිඹුලන්ගේ හෝ කිඹුලියන්ගේ දිවක් නැති බව ජනවහරේ කතාවක් පවතී. එය සැබෑවක් නම් කිඹුලාට දිවක් නැත්තේ ඇයි දැයි ඔබට වැටහෙනු ඇත.

කිඹුලා මනමාල ගති ඇත්තෙක් බව පෙන්වන්නට, පෙර හෙළයේ ''නරියා කිඹුලාට මඟුල් ජෝඩු කළා වැනියි'' යන ප්‍රස්ථා පිරුළ යෙදුණු අයුරුද සිහිකර බැලීම වටී.

ලෝකයේ වැනසී යන භාෂාවක් යැයි කියන, වටිනාම භාෂාවක් වූ හෙළ බසින් සෑදී ඇති සත්ත්ව නාම, ශාක නාම තුළ වටිනා අර්ථයන් මතු කළ හැකිය. එහෙත් වෙනත් භාෂාවලින් එවැනි අර්ථ ගැන්වීම් කළ නොහැක. උද්භිද විද්‍යාත්මක නාමයන් විශ්ව විද්‍යාල දක්වා පාසල් විෂයන් තුළට ද ඇතුළත්කර ඇතත්, ඒවා ජන ව්‍යවහාරයට එකතු නොවේ, සමාජගත නොවේ. එහෙත් හෙළ බසේ නාම කොතරම් අර්ථාන්විත දැයි සිතා බැලීම හේතු යුක්ත වේ.

දම් වරුසා පොතේ තවත් බොහෝ සත්ත්ව නිරුක්ති විස්තරකර ඇතත්, එයින් කීපයක් පටිච්ච සමුප්පාද චක්‍රය අනුව පහත දක්වමි.

සාමාන්‍ය ව්‍යවහාරයේදී බල්ලා යන වචනයට සමාන වචනයක් වූ (තනි වචනයක්) සුනඛයා යන වචනය විග්‍රහ කරනුයේ, සු + නඛ, (සු =හතර, නඛ =නිය) නිය හතරක් ඇති සතා යනුවෙනුයි.

බල්ලෙකු ලෙස කටයුතු කරන විට බලු ජාතියේ ඉපදෙන අයුරුත්, හරකෙකු ලෙස කටයුතු කරන විට හරක් ජාතියේ උපදින ආකාරයත් පෙන්වූ බුද්ධ දේශනාව දැන ගැනීමට මැනි(2), 84 පිටුවේ, කුක්කුරවතිය සූත්‍රය හැකියාවක්, විවේකයක් තිබේ නම් බලන්න.

බලු ස්පර්ශය නිසා බලු වේදනා ද
බලු සළායතන නිසා බලු ස්පර්ශ ද
බලු නාමරූප නිසා බලු සළායතන ද
බලු විඤ්ඤාණ නිසා බලු නාමරූප ද
බලු සංඛාර නිසා බලු විඤ්ඤාණ ද
බලු අවිද්‍යාව නිසා බලු සංඛාර ද පහළ වේ.

මෙසේ බල්ලෙකු හටගන්නා නාම රූප පරිච්ඡේද විග්‍රහය අන් සතුනට ද එසේ විග්‍රහ වන බව සලකන්න. බලු සංඛාරවලින් බල්ලෙකු මිස හරකෙකු ඇති නොවේ. හරක් සංඛාරවලින් හරකෙකු මිස බල්ලෙකු ඇති නොවේ. ඒ ඒ සත්ත්ව ජාතිය හටගන්නේ ඒ ඒ ජාතියට අයත් සංඛාරවලිනි.

හරකා :- හර + කා
හර = හරවත් දේ (සෘෂි භාෂිත දහම්)
කා = ක්‍ෂය කිරීම, කා දැමීම

සිතෙන්, කයින්, වචනයෙන් හරවත් යැයි දක්වන කිසියම් සෘෂි බසක්, දහමක් හෝ වැඩපිළිවෙලක් කා දමා විනාශ කරමින්, විවේචනය කරමින් හරසුන් දේ යැයි සමාජගත කරමින්, යමෙකු කියයි ද, සිතයි ද, කරයි ද ඔහුගේ හෝ ඇයගේ සිතේ හරක් විඤ්ඤාණය ගොඩනැගෙන්නේ ය. ඉහත සඳහන් කළ බලු ජාතිය ගොඩනැගෙන පටිච්ච සමුප්පාද විග්‍රහය මෙයට ගලපාගත යුතු වෙයි. මෙලෙස සෑම සත්ත්වයෙකුට ම පටිච්ච සමුප්පාද චක්‍රය ගොඩනැගෙන බව සිතාගත යුතු වෙයි. කවරෙකුට හෝ මෙය මෙසේ වියහැකි දැයි අසනවාට වඩා මෙවැනි පටිච්ච සමුප්පාද චක්‍රයක් සෑදෙන අයුරු විග්‍රහ කිරීමට ඉගෙනීම වඩාත් ප්‍රායෝගික යැයි හැඟේ. ත්‍රිපිටකයේ මේවා තිබෙනවා ද කියා අසනවාට වඩා ත්‍රිපිටකයට කොතෙක් දුරට එකඟද යන්නයි වඩාත් සුදුසු වන්නේ, සෙවිය යුත්තේ.

කර්මස්ථාන 50 ක් ඇතුළු භාවනාව සම්බන්ධ නොයෙකුත් හරවත් මාතෘකා ඇතුළත්, පරිච්ඡේද 15 කින් සමන්විත දම් වරුසා දහම් ග්‍රන්ථය තුළින් නිර්ලජ්ජිත ලෙස බුදු දහම විකෘති කිරීමක් හෝ ශ්‍රී සද්ධර්මය අතුරුදන් කිරීමට හේතුවන ක්‍රියාවක් හෝ සිදුවේ දැයි සංයමයෙන් කියවන පාඨකයෝ දනිති. එහි විසඳුම පාඨකයන්ට ම භාර කරමි.

මම ඉපදුනේ, හැදී වැඩුනේ කෑගල්ල දිස්ත්‍රික්කයේ ගන්තුන ග්‍රාමයේ බෞද්ධ පවුලකයි. එසේම කුඩා කල සිට දහම් පාසල් අධ්‍යාපනය ලැබුවේ, පූජ්‍ය මැදගොඩ අභයතිස්ස ස්වාමීන් වහන්සේ ආචාර්ය වරයෙකු ලෙස සේවය කරන ජයවර්ධනපුර විශ්ව විද්‍යාලයේ හිටපු ජ්‍යෙෂ්ඨ කතිකාචාර්ය ශාස්ත්‍රපති පූජ්‍ය පණ්ඩිත ගන්තුනේ අස්සජි ස්වාමීන් වහන්සේ විසින් දහම් අධ්‍යාපනය දෙනු ලැබූ, දැනටත් පවත්වන ගන්තුන ශ්‍රී සුභාෂිතෝදය දහම් පාසලෙන් බව ද, වෙනත් අයගේ ප්‍රකාශ නිසා වැරදි දෘෂ්ටි ඇතිකරගනු ලබන පාඨකයින් වෙත දන්වා සිටිමි.

මෙම ලිපිය ලිවීමට හේතුපාදකය සලසා දුන් පැපිලියාන සුනේත්‍රාදේවි පිරිවෙණාධිපති, ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්ව විද්‍යාලයේ ජ්‍යෙෂ්ඨ කථිකාචාර්ය, ආචාර්ය පූජ්‍ය මැදගොඩ අභයතිස්ස ස්වාමීන් වහන්සේටත්, ලක්වැසි සමස්ථ භික්ෂු සංඝයා වහන්සේලා ඇතුළු සියලු ජනතාවටත් අද අදම මඟුල නුවණ පහළ වෙත්වා! තපෝ ගුණ, දහම් ගුණ වැඩෙත්වා! පිරිසිදු දහම් ඥාණය ම කෙලෙස් සිඳවන දහම් අවියක් ම වෙත්වා!

ගන්තුනේ මෙරිල් ප්‍රනාන්දු
කෑගල්ල

කායානුපස්සනා සතිපට්ඨානය තුළින් ඇලීම සහ ගැටීම දුරුකර ගන්නා හැටි

පසුගිය කලාපයෙන් -
(ලෝක සත්ත්වයා නොදකින ලෝකය දහම් ඇසින්)

කෙනෙක් ලෝකය අනිච්ඡ, දුක්ඛ, අනත්ථ වශයෙන් යථාර්ථවත්ව දැක්ක දවසට ඔහු හෝ ඇය තුළ තිබූ සත්කාය දිට්ඨිය නැතිවී යන බව ''සෝතාපන්න වීම'' සහ ''ලෝකය දහම් ඇසින්'' යන මාතෘකා යටතේ පසුගිය කලාපවල පල කළ ලිපිවලින් පැහැදිලි කළා. ලෝකයට අයත් ඇස, කන, නාසය, දිව, කය, මන සහ රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ, ධර්ම යන දේවල් ඉච්ඡ, සුඛ, අත්ථ වශයෙන් අල්ලාගෙන ලෝක සත්ත්වයා කරන්නේ විකෘති කටයුත්තක්. ඒවා අනිච්ඡ, දුක්ඛ, අනත්ථ වශයෙන් යථාර්ථවත්ව දැක්ක දවසට ඔහුගේ විකෘතිය හෙවත් විචිකිච්චාව පහවී යනවා. දැන් ඔහුට පහළ වන්නේ බුද්ධෙ කංකති, ධම්මෙ කංකති, සංඝෙ කංකති ආදී වශයෙන් හටගන්නේ විකෘති හිතක් නොවෙයි, ප්‍රකෘති හිතක්. මෙසේ ලෝකයේ යථාර්ථය දැකලා විශ්වාසයට පත්වුනාම, මේ දහම ලෝක සත්ත්වයාට දුන් බුදුපියාණන් වහන්සේ අසම සමයි, සම්මා සම්බුද්ධයි කියලා උන්වහන්සේ කෙරෙහි අවෙච්ච ප්‍රසාදයක් ඇතිවෙනවා. ලෝකයට අයත් දේ පිළිබඳව ලෝක සත්ත්වයාගේ කැමැත්ත අසීමිතයි. එහෙත් මේ දේවල් අනිච්ඡ, දුක්ඛ, අනත්ථ වශයෙන් දැක්කම කෙනෙකු තුළ පවතින ඉච්ඡතාවය අවම වෙන්න පටන් ගන්නවා. ඒ නිසා බුදුපියාණන් වහන්සේ කෙරෙහි ඇතිවන ප්‍රසාදය බුද්ධෙ අවෙච්ච ප්‍රසාදයයි. එසේම මේ ධර්මය ලැබුණේ ලොව්තුරා බුදුපියාණන් වහන්සේ කෙනෙකුගෙන්මයි කියලා ධර්මය කෙරෙහි අවෙච්ච ප්‍රසාදයක් ඇතිවෙනවා. මේ ධර්මය තුළින් නිවන පූර්ණ කරගන්නා ශ්‍රාවක සංඝයා සුපටිපන්නයි කියලා සංඝයා කෙරෙහි ඇතිවන ප්‍රසාදය සංඝෙ අවෙච්ච ප්‍රසාදයයි. මේ සත්‍යය පිළිබඳව අත්දැකීම් ලබලා විශ්වාසයක් ඇති වුනාම ''මා කෙරෙහි අවෙච්ච ප්‍රසාදයක් ඇති සියල්ලන් සෝතාපන්නයි'' කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ දේශනා කරලා තියනවා. ලෝක වස්තූන් කෙරෙහි ඉච්ඡත්වය අසීමිත පෘතජ්ජනයාට මානසික දාහ සහගත වික්ෂිප්ත භාවය අසීමිතයි. තිලකුණු දැක ඉච්ඡත්වය අඩුවුනාම දැනෙන නිවීමේ ශාන්තිය නිසා ඇතිවන්නේ තෙරුවන් කෙරෙහි අසීමිත ප්‍රසාදයක්. මේ තමයි අවෙච්ච ප්‍රසාදය.

මෙතනට පත්වූ කෙනෙක් මේ ලෝකය අසාරයි කියල දර්ශනය කළේ සිල් ව්‍රතයක් සමාදන් වෙලා නෙමෙයි. ධර්මය ශ්‍රවණය කරලයි මෙසේ ධර්මාවබෝධයත් සමග ඒ තැනැත්තාගේ සත්කාය දිට්ඨි, විචිකිච්චා, සීලබ්බත පරාමාස කියන සංයෝජන තුන පහවී යනවා. ධර්මාවබෝධය තුළින් ත්‍රිලක්ෂණය දැකලා අසාරත්වය වැටහිලා යම් අත්හැරීමක්, නොඇල්මක්, මිදීමක් සිදුවුනා නම් ශාන්ත වූ ප්‍රණීත වූ නිවන තමන්ටම දකින්න පුළුවන් වෙනවා. මේ මූලික අවස්ථාවේදී සතර අපාගත වීමට හේතුවන්නා වූ යම් පාපකාර ගති ලක්ෂණයක් තිබුණ නම් යථාවබෝධයත් සමග ඒ ගති ලක්ෂණය පහවුණා පහවුණාමයි. නැවත හටගන්නෙ නෑ. සෝවාන් පුද්ගලයා තුළ අවබෝධයෙන් ඇතිවන පහාන සීලයයි මේ. මෙතෙක් සතර අපාගත වීමට හේතුවන යම් පාප කර්මයක් රමණය කරමින් (ඇසුරු කරමින්) සිටියේ නම්, යථාවබෝධය ලැබුණු පසු ඒවා රමණය කිරීමට හේතුවක් නෑ. මේ සෝවාන් පුද්ගලයා තුළ ඇතිවන වේරමණී සීලයයි. මින් පසුව සතර අපාගත වීමට හේතුවන පාප චේතනාවක් ඒ ආර්ය පුද්ගලයා තුළ හටගන්නෙ නෑ. ඒ චේතනා සීලයයි. එසේම සෝවාන් වූ තැන් පටන් සතර අපාගත වීමට හේතුවන පාප අසංවරතාවයක් ඒ තැනැත්තාගේ හිතේ හටගන්නෙ නෑ. ඒ අනුව සංවර වෙනවා. ඒ සංවර සීලයයි. තවද ඒ ආර්ය ශ්‍රාවකයා නිවනින් සසර ගමන කෙළවර කරන තුරු අවබෝධයෙන් ලැබුවා වූ මේ සීලය කැඩෙන්නෙ නෑ, හෙවත් විතික්‍රමණය වෙන්නෙ නෑ. මේ තමයි ඒ තැනැත්තා තුල ඇතිවන්නා වූ අවිතික්කම සීලය. සෝවාන් වූ පුද්ගලයා තුළ ඇතිවන්නා වූ මේ පංච සීලයට අරියකාන්ත සීලය කියලත් කියනවා. සංවරත්තේන සීලං වෙන්නේ මේ ආකාරයටයි. මෙසේ සෝතාපන්න ඵලයට පත් ආර්ය ශ්‍රාවකයා ක්‍රමයෙන් ඡන්ද රාගයෙන් මිදී යනවා මිසක් ලෝකයට ඇලෙන්නෙ නෑ.

විවිධ මතිමතාන්තර නිසා අද සෝතාපන්න වීම, අරිහත් ඵලයට සමාන තත්ත්වයක් ලෙසයි සලකන්නේ. සෝතාපන්න පුද්ගලයෙකුගේ ස්වභාවය පිළිබඳව දැනගැනීමට ත්‍රිපිටකයේ බොහෝ කරුණු අඩංගු වී තියෙනවා. එක් සිටුකුමරියක් හත් අවුරුදු වියේදී බුදුන්වහන්සේගෙන් බණ අසා සෝතාපන්නව සුචරිත කටයුතුවල යෙදෙමින් සිටින අතරතුර සොළොස් වියේදී පමණ කුක්කුටමිත්ත නම් දඩයම් කරන්නෙක් සමග ලෙන්ගතුකමක් ඇතිවී උපක්‍රමශීලීව දාසියකගේ වෙස් ගෙන සිටු මැදුරෙන් පිටවී ඔහු සමග පලාගොස් දරුවන් දහදෙනෙකුත්

හදාගෙන ජීවත් වූ කතාවක් ත්‍රිපිටකයේ සඳහන් වෙනවා. ඒ සිටුකුමරියගේ ඉතිරිව තිබූ කෙලෙස්වල ස්වභාවයයි ඒ. බුදුන්වහන්සේ එක් අවස්ථාවක නිය පිටට පස් ටිකක් ගෙන භික්ෂූන්වහන්සේලාගෙන් විමසනවා ''මහණෙනි, මගේ නිය පිට තියෙන පස්ද වැඩි නැත්නම් මහ පොළොවෙ තියෙන පස්ද වැඩි'' කියල. යම් කෙනෙක් සෝතාපන්න ඵලයට පත්වුණා නම් ඒ ආර්ය ශ්‍රාවකයා අත්හරින ලද කෙලෙස් ප්‍රමාණය මහපොළොවේ තියෙන පස් තරම් බවත්, ඉතිරි කෙලෙස් ප්‍රමාණය නිය පිටට ගත් පස් තරම් කුඩා බවත් උන්වහන්සේ දේශනා කරල තියෙනවා. මේ කරුණු පිළිඳව පැහැදිලි අවබෝධයක් නැති නිසයි මේ කාලය තුළ ආර්ය මාර්ගය අවබෝධ කර ප්‍රතිඵල ලබන්න බෑ කියල බොහෝ අය පසුබෑමකට ලක්වෙලා තියෙන්නේ.

දස්සනේන පහා තබ්බං හෙවත් දර්ශනයෙන් පහ කළ යුතු සත්කාය දිට්ඨි, විචිකිච්චා, සීලබ්බත පරාමාස යන සංයෝජන තුන මේ ආකාරයෙන් පහවූ පසුවයි භාවනාය පහාතබ්බං හෙවත් භාවනාවෙන් පහ කළ යුතු ඉතිරි සංයෝජන පහ කිරීම සිදු කළ යුත්තේ. මේ අනුව භාවනාවෙන් පහ කළ යුත්තේ ඉදිරියට ඇති ඇලීම, ගැටීම හා මුලාවයි. රාගයත්, ද්වේශයත් දකින්න පුළුවන් ඒත් මෝහය දකින්න බෑ. රාගයත් සමග බැඳුණු මෝහයක් තිබුණ නම් රාගය ක්‍ෂය වන විට එය නැතිවෙලා යනවා. ද්වේශයත් සමග බැඳුණු යම් මෝහයක් තිබුණ නම් ද්වේශය ක්‍ෂය වන විට එය නැතිවෙලා යනවා. ඉතිරි වූ සියුම් මෝහය ප්‍රඥාව වැඩීමේදී පහවී යනවා. අසාර වූ ලෝකය අත්හැරී, නොඇලී, මිදී කෙළවර වුනාද එතැනයි සැනසුම තියෙන්නේ. එතැන ජාතියක් නෑ. ජරාවට පත්වෙන්න දෙයක් නෑ. වැහැරෙන්න දෙයක් නෑ. මරණයට පත්වෙන්න දෙයක් නෑ. ඒ නිසා ශෝකයක්, පරිදේවයක්, දුකක්, දොම්නසක්, උපායාසයක් ඇතිවෙන්නෙ නෑ. මේවා පහළ වීමට හේතුවන තැන ඇයි අපි ඉන්නේ? ඇයි මම කියන්නේ? මම කියල හදාගෙන තියෙන්නෙ මොනවද? ඇස, කන, නාසය, දිව, කය, මන තුළින් රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ, ධර්ම කියන දේවල් පසුපස හඹා ගොස් ඒවා ගොඩගසාගෙන ඒවායේ ඇලීමෙන් මමෙක් හදාගෙන තියෙනවා. විපරිනාමයට පත්වෙන, තමන් කැමති සේ නොපවතින එම දේවල් කැඩෙන විට, බිඳෙන විට, වැනසෙන විට ඒවා සමග ගැටෙන්න පටන් ගන්නවා. ඇලීම නිසා ගැටීම හටගන්නේ මේ ආකාරයෙනුයි.

කෙනෙකුගේ ළමා කාලය ගැන කල්පනා කරන විට පේනවා ඒ කාලයේ රාග, ද්වේශ අරමුණු නිසා බලවත් රාග, ද්වේශ තිබුණෙ නැති බව. ලෝකය අල්ලන්න ගිය තැන් පටන් තමයි දාහය, අසහනය පටන් ගන්නේ. මේ අසහනය කෙළවර නොකළොත් ඒ නිසා ඇතිවන පව්ටු මානසිකත්වය අනන්ත සසර ගමනක් ඇති කරන්න හේතු වෙනවා. බුදුන්වහන්සේ මේකට පුංචි උපමාවක් පෙන්නුවා. එක්තරා දේවතාවෙක් ඉන්න රුක්ෂයක් ලඟට මාළුවා කියන විශාල වැලක ඇටයක් සුළගේ පාවී ඇවිත් වැටුනාම, ඒ දේවතාවා දුක් වෙන්න පටන් ගත්තා. ඒ ඇටය පැළ වෙලා ගහකට ගියාම ඒ වැල මුළු ගහම වෙලා ගන්නවා. කාලයක් ගියාම මුළු ගහම මැරිල යනවා. ඒ දේවතාවා දකින අනිත් දෙවිවරු අහනවා පුංචි ඇටයකට ඔය තරම් බිය වෙන්නෙ ඇයි කියලා. වැස්සක් ආවම ඒ පුංචි ඇටය පැලවෙලා කලක් යනවිට මුළු ගහම වෙලා ගන්නවා. අර දේවතාවා එදාට අනිත් දෙවිවරුන්ට කියනවා මම ඇඬුවේ ඔය කාරණය නිසයි කියලා. යම් කිසි ඇලීමක්, ගැටීමක් කුඩාවට පටන් ගත්තට අවසානයේ මහා විනාශයක් වෙනවා. බුදුන්වහන්සේ දේශනා කළේ ඒ දේවතාවා දුක් වුනා වගේ මුලට භය වෙන්න කියලයි. පාපයේ ඉතා කුඩා අවස්ථාවක් හෙවත් පාප බීජයක් මහා බලවත් විනාශයක මුලවන බව දැන ගන්නයි මේ උපමාව දේශනා කළේ.

එසේනම් මේ ඇලීමයි, ගැටීමයි දෙකෙන් මිදෙන්න කුමක්ද කළ යුත්තේ? ඒවායේ ස්වභාවය භයානකයි කියල දකින්න ඕන. ඒවා හටගැනීමට හේතුව දකින්න ඕන. ඒවා ශේෂයක් නැතිව නැතිකර දැමිය යුතුයි කියල දකින්න ඕන. ඒවා නැති කරන මාර්ගය ධර්මය තුළින් දකින්න ඕන. සත්තිස් බෝධිපාක්ෂික ධර්ම වැඩීමෙනුයි ඇලීමෙන් සහ ගැටීමෙන් මිදෙන්න පුළුවන් වෙන්නේ. ඒ සත්තිස් බෝධිපාක්ෂික ධර්ම අතරින් මුලින්ම එන්නේ සතර සතිපට්ඨානයට අයත් කායානු පස්සනාවයි. ''කායේ කායානු පස්සී විහරති. ආතාපි සම්පජානෝ, සතිමා විනෙයිය ලෝකේ අභිජ්ජා දෝමනස්සං'' - ''මේ කයේ කායානු පස්සනාවේ වාසය කොට, මනා සතියෙන් සහ නුවණින් යුක්තව කටයුතු කොට ඇලීම සහ ගැටීම දුරුකර ගත යුතුයි.''

අපි මේ කය මුල්කරගෙන සුචරිත කටයුතු මෙන්ම දුෂ්චරිත කටයුතුවලත් යෙදෙනවා. ප්‍රාණඝාත, අදත්තාදාන, කාමමිත්‍යාචාර යන කටයුතු දුෂ්චරිත වශයෙන් මෙහෙයවන අතර මේවා අවැඩක්, අසාධාරණයක්, විනාශයට හේතු වෙනවා කියල මනා සිහියෙන් තේරුම් ගෙන කය හික්මවා ඒවා පහකර දැමීමයි කායානු පස්සනාවෙන් කරන්නේ. ඒ සඳහා වැඩිය යුතු කර්මස්ථාන 12 ක් කායානුපස්සනා සතිපට්ඨානය තුළ අඩංගු වෙනවා. එයින් පළමුවැන්න ආනාපානසති කර්මස්ථානයයි.

ආනාපානසති කර්මස්ථානය හෙවත් රාග, ද්වේශ, මෝහ ක්‍ෂය කිරීම තුළින් නිවනට පත්වීම

ආනාපානසති කර්මස්ථානය අද බොහෝ කොටම වඩනවා. එහෙත් මෙහි ප්‍රතිඵල කොතෙක් දුරට ලබල තියෙනවද? මේ කර්මස්ථානය කායානුපස්සනාවට අයිතියි. යම් කෙනෙක් සතර සතිපට්ඨානයට අයිති කර්මස්ථානයක් වඩනවා නම් එය ආර්ය මාර්ගයට අයිතියි. එසේ නම් නිවන් දැකීමට තවත් දෙයක් කළ යුතු වන්නෙ නෑ. භාවනාව මූලික වශයෙන්ම හිත සම්බන්ධ කටයුත්තක්. බොහෝ අය භාවනා කරන්න ගිහින් මානසික ආබාධ ආදිය ඇතිකරගෙන තියෙන්නේ හරියාකාරව භාවනාව තේරුම් ගෙන නැති නිසයි. අද ආනාපානසති කර්මස්ථානය වඩන විවිධ ක්‍රම තියෙනවා. නාසයෙන් පිටවන හුස්ම රැල්ල මුල්කරගෙන ආශ්වාස ප්‍රාස්වාස වාතය සිහිකරමින් කරන එක් භාවනා ක්‍රමයක් තියෙනවා. එසේම ඒ ආශ්වාස ප්‍රාස්වාස වාතය මුල්කරගෙන උදරයේ පිම්බීම සහ හැකිලීම අනුව කරන තවත් භාවනාවක් තියෙනවා. මේ භාවනාව විවේචනය කිරීමක් නෙමෙයි. ඒවා තුළින් භාවනාව වඩන ක්‍රමයකුත් තියෙනවා.

මූලික දහම් වැටහිලා පූර්ව භාග නුවණ පහළ වුනාම කොතනකවත් හිත තියන්න දෙයක් නෑ. කාලයක් තිස්සේ මේ හුස්ම රැල්ලට හෝ පිම්බීම හැකිලීමට හිත තියාගෙන භාවනා කරන විට එයින් ලැබෙන ප්‍රතිඵලය තුළින් රාග, ද්වේශ, මෝහ ක්‍ෂය වෙනවද කියල කවුරුන් හෝ කල්පනා කරල තියෙනවද? මේ පිළිබඳව තම තමන්ම පරීක්‍ෂණයක් කරල බලන්න ඕන. එළියක් වගේ දෙයක් දැක්කට හෝ කය සැහැල්ලු වුනා වගේ දැනුනට හෝ ඒ භාවනාව තමන්ට වැඩිල කියල හිතන් හිටියට හෝ ආර්ය මාර්ගයේ ප්‍රතිඵල දකින්න බෑ. ඒ භාවනාව තුළින් ආර්ය මාර්ගයේ ප්‍රතිඵල ලැබුනද කියල බැලීමට කළ යුතු පරීක්‍ෂණය කුමක්ද? ඇලීමට හේතු වන්නා වූ යම් කිසි රූප, ශබ්ද,ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ, ධර්ම ආදියක් එන විට ඇලීමේ අඩුවක් වෙලා තියෙනවද, මිදීමක් වෙලාතියෙනවද, මමය, මාගේය කියල ප්‍රිය කරපු දෙයකට පහර වදින විට ගැටීමේ මානසිකත්වයක් නැගෙන්නේ කොහොමද කියා බැලිය යුතුයි. මේ හුස්ම රැල්ලට හිත තියාගෙන මුලින්ම සිත එක්තැන් කරන්න පුරුදු කරගන්න කියලයි මේ භාවනාව පුහුණු කරවන්නේ. එහෙත් බුදුන්වහන්සේ දේශනා කළ ධර්මය සිත පිරිසිදු කරන්න දුන් මගක් මිස සිත එක්තැන්

14 වෙනි පිටුවට...

කන්න ඕන වුනාම කබරගොයත් තලගොයා වීම

මත් වූ පවින් යුත් නර පර පණ නසනා
තෙත් වූ ලෙයින් මිහි පිට පස් කැටි ගසනා
පත් වූ සතුන් මර හඬ කවුරුද අසනා
රත් වූ නිරය නර කැල හට අඬ ගසනා

යකඩ කටින් ඇහෙනව අණ කරන හඬ
දෙකඩ වෙමින් හිස කඳ වෙන් කෙරෙති කඩ
මෙගොඩ ගොඩින් මස් කඳවල් ගැසෙති ගොඩ
එගොඩ වෙලා යනු කවදා නිරය මැඩ

විස කැති පහර ගෙල සිඳ කරවයි මෙල්ලා
හිස නැති කඳන් දඟලයි පණ නල ඉල්ලා
මස එවෙලේ උයයි අත් පා බැඳ අල්ලා
පිස ගෙන රස ලොවයි උන් දිව කට හොල්ලා

සවි කොට වධක අත අසිපත ගෙල වදිනා
කැහි පොට ගසා කොක් හඬ දී තුටු විඳිනා
සිහි කොට දෙවියො නාමෙන් පණ නල සිඳිනා
මිහි පිට අපායකි මිසදිටුවකි හැඳිනා

කන්න ඕන විට තලගොයි මස කුමදෝ
වෙන්නෙ කබරගොයි මස රස ලෙස නොවෙදෝ
ගින්න බඩට එන විට දෙවියොත් පලිදෝ
යන්න වෙන්නෙ නිරයට හැර කොයි ලොවදෝ

කරනා අණ යකඩ කට ගෙන ඇසෙති හඬ
මරනා සතුන් හිස කඳ වෙන් කෙරෙති මැඩ
සරනා සත මෙලෙස පුරවන විටදී බඩ
දිරනා කය දෙවයි සසරේ දුක්ම ගොඩ

නොසිඳෙන සසර ගනු දෙනු දැක පලි ගැනුම
කිසි දින නොනිමි ලෙස යළි ගනු දෙනු තැනුම
නිසි ලෙස නොගත හොත් මේ ලෝ දම් දැනුම
විසි වෙයි කැඩී කයවල් මේ ලෙස සුනුම

වට වී සතුන් මරමින් විඳවන සතොස
කොටු වී තමන්ටත් දවසක එයි එදොස
ගෙට වී සැඟව සිටියත් රැක පිට නොගොස
යට වී එපවි විඳිනට වෙයි නැත නිදොස

ඉපදුණු සතෙකි පෙර කළ මහ කරුමයක
විපතකි ගෙල කැපුම හේතුවෙ උරුමයක
කප මහ දුරකි වධකයනට ධරුමයක
උපතකි මරණ දහසකි නැත අරුමයක

සිව් බුදුවරුන් බුදු වී බණ දෙසුව රටේ
රැව් පිළි රැව් දෙවයි දම් හඬ හතර වටේ
පව් අඩු නොමැත වැඩි වෙයි නම් මුදල කැටේ
ගව් ගණනින් වැටෙති දුර ගොස් මකර කටේ

පබැඳුම: නීතිඥ චන්දන සිරිවර්ධන

11 වෙනි පිටුවෙන්...

කරන්න දුන් මගක් නොවෙයි. පිරිසිදු කරගත් සිත කොහොමත් එක්තැන් වෙනවා. එක්තැන් වුනා කියන්නේ අවශ්‍ය දෙයට අනුකූල වුනා කියන එකයි. යහපත් වූ ගුණයෙන් ධර්මයට නැඹුරු වුනාම සිත විසිරෙන්නෙ නෑ. ඇලීම, ගැටීම, මුලාව දුරුවීම නිසා කම්පාවක් නෑ. සිත අකම්ප්‍යයි. ප්‍රඥාව තුළින් මේ ටික සිදු වුණා නම් එතැන සමාධියයි ප්‍රඥාවයි දෙකම තියෙනවා. බුදු දහම තුළ භාවනාවක් වැඩිය යුත්තේ මේ කරුණු දෙකම සම්පූර්ණ වන ලෙසයි.

සෑම ආර්ය භාවනාවක් තුළම විවේක නිශ්‍රිත, විරාග නිශ්‍රිත, නිරෝධ නිශ්‍රිත, වොස්සග්ග පරිනාමී යන කරුණු අඩංගු විය යුතුයි. මේ කරුණු හතරෙන් තොර භාවනාවක් ආර්ය භාවනාවක් වෙන්නෙ නෑ. මේ කරුණු සම්පූර්ණ වීමට නම් මේ ලෝකයේ අභ්‍යන්තර වේවා, බාහිර වේවා අනිච්ඡ, දුක්ඛ, අනත්ථ වස්තු හැර තවත් දෙයක් නෑ, අසාර වූ මෙවැනි දේවල් තුළ කුමකට හිත බඳින්නද කියා නිවන මුල්කරගෙන හිත පිහිටුවා ගන්න ඕන.

''පරිමුඛං සතිං උපට්ඨපෙත්වා'' කිව්වෙ ඒකයි. එසේනම් නිවනට හිත පිහිටුවාගෙන ආනාපාන සතිය වඩන්නේ කෙසේදැයි බැලිය යුතුයි. අසාර වූ ලෝකය තුළ මන වඩන රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ, ධර්ම යන දේවල් පසුපස ගිහින් මට වැඩක් නෑ, අසාරත්වය නම් ලෝකයයි, සාරත්වය නම් නිවනයි කියල දකින්න ඕන. මේ පූර්ව භාග නුවණ පහළ වූ තැනැත්තාට ආනාපානසති භාවනාව තුළින් නිවන් දකින්න පුළුවන්.

එසේනම් ආනාපාන සතිය කියන්නේ මොකක්ද කියල මුලින්ම දැනගන්න ඕන. ආනා පාන යන වචනවලට අද සම්මතයේ තියෙන්නේ ආශ්වාස ප්‍රාශ්වාස කියලයි. එහෙත් මෙහි ඊට වඩා ගැඹුරු අර්ථයක් තියෙනවා. කෙනෙක් ධර්මාවබෝධය ලැබුවම අරගන්න දෙයක් තියෙනවා, පහ කරන දෙයක් තියෙනවා කියල දකිනවා. බුදුන්වහන්සේ එක් අවස්ථාවක භික්ෂූන්වහන්සේලාට දේශනා කරනවා වස් තුන් මාසයක් තුළ දානය ගෙනෙන භික්ෂුව හැර වෙනත් කෙනෙක් මා හමුවීමට නොපැමිණිය යුතුයි කියලා. මේ වස් කාලය තුළ සමවත් සුවයෙන් ගත කළ උන්වහන්සේ වස් අවසානයේ භික්ෂූන්ට දේශනා කරනවා ''මහණෙනි, මේ වස් තුන් මාසය තුළ භවත් ගෞතමයන් වහන්සේ කෙබඳු විහරණයකින් ගත කළාද කියා අන්‍ය පරිබ්‍රාජකයින් ඇසුවොත්, ආනාපාන සති විහරණයෙන් බහුලව වාසය කළේ යැයි කියන්න. ඒ ආනාපාන සති විහරණය කුමක්දැයි ඇසුවොත් එයට අරිය විහාරය කියාත්, බ්‍රහ්ම විහාරය කියාත්, තතාගත විහාරය කියාත් කියන බව කියන්න.'' මෙහිදී ආනාපානසති යන්නට තවත් විශේෂ වචන තුනක් උන්වහන්සේ දේශනා කරල තියෙනවා. බ්‍රහ්ම විහාරය කිව්වේ කුමකට ද යන්න කරණීය මත්ථ සූත්‍රය අවසානයේ දක්වා තියෙන ''බ්‍රහ්ම මේතං විහාරං ඉදමාහු'' යන පාඨයෙනුත් බලන්න පුළුවන්. මේ අනුව බුදුන් වහන්සේ දේශනා කළ ආනාපාන සතිය කරණීය මත්ථ සූත්‍රයෙත් සඳහන් වෙලා තියෙනවා.

එසේම අංගුත්තර නිකායේ එන සීහ සූත්‍රයේදී බුදුන් වහන්සේ සීහ සේනාධිපතිට දේශනා කරනවා ''යමෙක් මට ආශ්වාසවාදී කියයි නම් කරුණු සහිතව කියන්නේ, භවත් ගෞතමයන් වහන්සේ චාතුර් මාර්ගඵල සංඛ්‍යාත උත්තම ආශ්වාසයෙන් ආශ්වාසිත වූයේ එම උත්තම ආශ්වාසය සඳහා දහම් දෙසන්නේය. එයින් සච්චන්ද හික්මවන්නේය.'' මෙහි චාතුර් මාර්ගඵල සංඛ්‍යාත උත්තම ආශ්වාසය කියන විට ආශ්වාස කරන වාතයක් ගැන කියල නෑ. එසේනම් මෙයින් කියවෙන්නේ කුමක්දැයි විග්‍රහ කර බැලිය යුතුයි. අස්වැසිල්ලටත් ආශ්වාස කියනවා. කෙනෙකුට ලෝකයෙන් අස්වැසිල්ලක් ලබන්න පුළුවන්ද? අස්වැසිල්ලක් ලැබෙන්නේ ලෝකයෙන් මිදෙන පැත්ත හෙවත් නිවන වැඩුණු දාටයි. එසේනම් මෙහි ආශ්වාසය කුමක්ද? නිවන ආශ්වාස කළ යුතුයි යන්න පැහැදිලිව පේනවා. ''ඒ චාතුර් මාර්ගඵල සංඛ්‍යා උත්තම ආශ්වාසය සඳහා දහම් දෙසන සේක'' යනුවෙන් දක්වා තියෙන්නේ නිවන් අවබෝධය සඳහා සද්ධර්මය දේශනා කරන බවයි.

''හන්දාමයං ආනන්ද, සබ්බේ සංඛාරා අනස්සාසිකා'' ආනන්ද මේ සියලු සංස්කාරයෝ ආශ්වාස කරන්න වටින ඒව නොවෙයි. මෙහි ආශ්වාසය වායුවක් ලෙස සඳහන් කරල නෑ. අංගු. නි (1) 336 පිටුවේ එන කාලාම සූත්‍රය අවසානයේ පෙන්වනවා ''චත්තාරෝ අස්සසාසෝ අධිගතෝති'' මෙහි සඳහන් ආශ්වාස හතර මොනවාද? වෛර පහක්, බිය පහක් දුරු කළ (පංච දුෂ්චරිතයෙන් වෙන් වූ) ආර්ය ශ්‍රාවකයා ඉහාත්මයේදී (ජීවත්ව සිටින කාලයේදී) ආශ්වාස හතරක් ලබනවා. මේ ආශ්වාස හතර මොනවාද? ධර්මානුකූලව කරුණු අවබෝධ කරගෙන පංච දුෂ්චරිතයෙන් වෙන් වූ ආර්ය ශ්‍රාවකයා පරලොවක් තියෙනවා කියන බයට පව් නොකර ඉන්නවා නොවෙයි. වරද වරද හැටියට දැක්ක නිසයි ඔහු පව් නොකරන්නේ. මේ ආකාරයෙන් ඔහු පළමු ආශ්වාසය ලබනවා.

එසේම පරලොවක් නෑ, පින් පව්වලට විපාක නෑ කියල කිව්වට ආර්ය පුද්ගලයා පරලොවක් නැති නිසාවත්, පිං පව්වලට විපාක නැති නිසාවත් පව් නොකර ඉන්නවා නොවෙයි. යමක් වැරදි බව යථාර්ථවත්ව දැකලයි පව් නොකරන්නේ. මෙසේ දෙවනි ආශ්වාසය ලබනවා. පව් කරන තැනැත්තාටයි පව් සිදුවෙන්නෙ කියල තවත් කෙනෙක් කියනවා. මේ නිසා පව් නොකරනවා නොවෙයි කියලා ආර්ය ශ්‍රාවකයා තුන්වැනි ආශ්වාසයත් ලබනවා. පිං පව්වල ප්‍රශ්නයක් නෑ, සසර ගමන මේ ආකාරයෙන් සිදුවෙනවා කියල තව කෙනෙක් කිව්වට නොවෙයි අවබෝධයෙන්ම ආර්ය ශ්‍රාවකයා සැනසුමෙන් ජීවත් වෙනවා. මේ ඔහු ලබන හතරවෙනි ආශ්වාසයයි.

ආස්සාස සූත්‍රය හා පරමස්සාස සූත්‍රය (සං:නි:4, 478 පිටුව) කියල සූත්‍ර දේශනා දෙකක් ත්‍රිපිටකයේ තියෙනවා. ස්පර්ශ ආයතන හය පිළිබඳව උදයංගම, අත්තංගම, ආස්වාද, ආදීනව, නිස්සරණ යන කරුණු යමෙක් තතු සේ දකියිද එකල්හි ආස්වාසයෝ පූර්ණ වෙයි කියලයි එම සූත්‍රවල සඳහන් වෙන්නේ. මෙහි පූර්ණ කළ යුතු ආස්වාසයක් ගැනයි කියවෙන්නේ. මේ ආස්වාසය සඳහායි බුදුපියාණන් වහන්සේ ධර්මය දේශනා කළේ. තමන් වහන්සේම ආස්වාසයේදී කිව්වේ ඒ කරුණ නිසා බව උන්වහන්සේ දේශනා කළේ ඒ නිසයි. මේ කරුණු අනුව ආස්වාස කියන වචනය මේ සාසනය තුළ හිතේ සැනසුමක් මුල්කරගෙන දේශනා කරල තියෙන බව පේනවා. එසේම නිවී සැනසී ලබන නිවන් සුවයටත් ආස්වාස කියනවා. මෙසේ යථාවබෝධයෙන් හිතේ ඇතිවන නිවී සැනසීමක් ඇද්ද, කෙලෙස් සංසිදී යාමෙන් ඇතිවුනු සැනසීමක් ඇද්ද එය තමයි ආර්ය විනයේ නියම ආස්වාසය. මේ ආස්වාසයට මගක් පිළිවෙතක් ඇත්දැයි වරෙක වච්චගොත්ත පරිබ්‍රාජක සැරියුත් හිමිගෙන් ඇසූ විට, එවැන්නක් ඇති බවත්, එනම් අරි අටඟි මග ලෙස දේශනා කළ බවත් ඉහත කී ආස්වාස සූත්‍රයේම සඳහන් වෙනවා.

මේ අනුව පාප සංඛාර හෙවත් අනාර්යාෂ්ඨාංගික මාර්ගය පහ කර හැරීම හෙවත් ප්‍රාස්වාස කිරීමත්, ආර්ය අෂ්ඨාංගික මාර්ගය ආස්වාස කිරීමත් තමයි ආර්ය විනයේ පෙන්වපු ආස්වාස ප්‍රාස්වාසය. ආර්ය අෂ්ඨාංගික මාර්ගය ආස්වාස කළ යුතු සේම මිත්‍යා දිෂ්ඨිය, මිත්‍යා සංකප්ප, මිත්‍යා වාචා.... ආදී වශයෙන් යෙදෙන අනාර්ය අෂ්ඨාංගික මාර්ගයට අයත් යමක් තිබේද ඒවා ප්‍රස්වාස කළ යුතුයි. මෙසේ ඇසුරු කළ යුතු සහ පහ කළ යුතු දහමක් ගැනයි ආනාපාන සතියෙන් කියවෙන්නේ.

යමක් යමක් නිසා රාග, ද්වේශ, මෝහ හටගන්නවා නම් ඒ වැඩපිළිවෙල පහ කළ යුතුයි හෙවත් ප්‍රශ්වාස කළ යුතුයි. යමක් රාගක්ෂයට, ද්වේශක්ෂයට, මෝහක්ෂයට හේතු වෙනවා නම් එය මනා සේ තේරුම් ගෙන නිතර ඇසුරු කළ යුතුයි. ආස්වාස ප්‍රාස්වාස මේ ආකාරයට තේරුම් ගෙන භාවනා කරන්න පටන් ගත්තොත් කෙනෙකුට ප්‍රතිඵල ලබන්න පුළුවන් වෙනවා.

බාහිරව කෙරෙන්නා වූ ආස්වාසයක අදහස අරගෙන නිවන් දැකීමේ අදහසින් භාවනා කළාම ඒක නිවන් මගක් වෙන්නෙ කොහොමද? ඒක නිවන් මගක් කියල පෙන්වන්න බැරිවෙලා තියෙනවා. ඒ අනුව කර්මස්ථාන දෙන ආචාර්යවරුන් උපදෙස් දෙනවා සමථය වැඩෙන්න ටික වෙලාවක් ආනාපාන සතිය වඩලා ඉන්පසුව විදර්ශනා වඩන්න කියලා.

කෙසේ හෝ එකතැන වාඩිවෙලා වාතය මුල්කරගෙන ආස්වාස ප්‍රාස්වාසයට හිත තියාගෙන කරන වැඩපිළිවෙල තුළ භාවනාවක් නැද්ද යන කරුණත් විමසා බැලිය යුතුයි. මේ සඳහා උපක්‍රමයක් භාවිතා කළ හැකියි. මේ භාවනාව කරල ''දුන් බලන්න ආසාවක් නෑ'' කියන කෙනෙකුගේ ඇස් දෙක රෙදි කඩකින් බැඳල ටික වෙලාවක් ඉන්න කියන්න. ටික වෙලාවක් යන විට ඒ තැනැත්තාට දැනෙනවා සුළු වෙලාවක්වත් බලන්නෙ නැතිව ඉන්න බැහැ කියල. එවිට තේරුම් ගන්න පුළුවන්, බලන්න කොයි තරම් ආසාවක් තිබිලද ආසාවක් නැහැ කිව්වෙ කියල. මේ ආකාරයෙන්ම අහන්න ආසාවක් නැහැ කියන කෙනෙකුගේ කන් දෙක වහලා කොපමණ වෙලාවක් ඉන්න පුළුවන්ද කියල බලන්න. මෙසේ රාග, ද්වේශ, මෝහ නිසා හටගන්න යම් ක්‍රියාවලියක් තමන් තුළ තියෙනවද කියල මෙවැනි පරීක්ෂණයකින් තමන්ටම හොයාගන්න පුළුවන්. මේ අනුව ආශ්වාස ප්‍රාශ්වාස මුල්කරගෙන භාවනාවේ යෙදිල ඉන්න කෙනෙක් දකින්න ඕන රාග, ද්වේශ, මෝහ අරමුණුවල අල්ල ගන්න දෙයක් නෑ, මම ඉන්නෙ ආස්වාස ප්‍රාස්වාස අරමුණක කියල. ආස්වාස ප්‍රාස්වාස කියල හරි අල්ල ගත්තෙ ලෝකෙට අයිති දෙයක් නම් ලෝකය අල්ලගෙන ලෝකයෙන් මිදෙන්න බෑ කියලත් දකින්න ඕන. ලෝකය අත්හරින්න නම් එහි අනිච්ඡ, දුක්ඛ, අනත්ථ වශයෙන් අසාරත්වය දකින්නම ඕන. ඒ අනුව මේ ආස්වාස ප්‍රස්වාස අරමුණේ හිත තියාගත්තෙ කුමකටද කියල ඔහුට වැටහෙන්න පටන් ගන්නවා. කෙනෙකුට රාග, ද්වේශ, මෝහ මුල්කරගෙන මන වඩන රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ, ධර්ම යන ආස්වාදයන් සඳහා කය ක්‍රියාකරවන්න අදහසක් එනවනම් මේව තමයි ප්‍රාශ්වාස කළ යුත්තේ. එසේනම් මේ ආස්වාදයන් ආදීනව සහිතයි කියල දැකලා ඒවා නැවැත්වීමට කය පාලනය කිරීමයි කායානුපස්සනාව කියන්නේ. මේ අනුව මෙයට අවශ්‍ය දහම ඇසුරු කරගෙන යනවා නම් ඇලෙන, ගැටෙන දේකට කය ක්‍රියාත්මක වීම නවත්වන්න, හිත ක්‍රියාත්මක වීම නවත්වන්න පටන් ගන්නවා. මෙහිදී මතු භවය සකසන කාය සංඛාර මර්ධනය වෙනවා. ඒ අනුව රාග, ද්වේශ, මෝහ සහගතව විඤ්ඤාණ නැගෙන්න තිබුණ ශක්තිය දුර්වල වෙලා යනවා. මෙසේ කයත් මනසත් සංවර භාවයට පත්වෙනවා.

මෙසේ විඤ්ඤාණ නිරෝධ වුනා නම් මනස ආගන්තුක උපක්ලේශයන්ගෙන් සුද්ධ වෙලා යනවා. ප්‍රභාශ්වර භාවයට පත්වෙලා යනවා. චතුර්ථ ධ්‍යානයට පත්වෙනවා. මෙහිදී පහ කළේ හුස්ම නෙවෙයි, ඇසුරු කළේ හුස්ම නෙවෙයි කියල පේනවා. පහ කළේ ඇලීමට සහ ගැටීමට හේතුවන රාග, ද්වේශයි. ක්‍රියාව නතර කළාම රාග විඤ්ඤාණයටත්, ද්වේශ විඤ්ඤාණයටත් ආහාර නැතිවෙනවා. ආහාර නිරෝධයෙන් විඤ්ඤාණ නිරෝධ වෙනවා. විඤ්ඤාණ නිරෝධ නම් නාම රූප, සළායතන, ස්පර්ශ, වේදනා, තණ්හා, උපාදාන, භව, ජාති සියල්ල නිරෝධ වෙනවා. මේ ආකාරයෙන් තමයි සතෝව අස්සසති, සතෝව පස්සසති හෙවත් සිහියෙන් ආස්වාස කරනවා; සිහියෙන් ප්‍රාස්වාස කරනවා යන ක්‍රියාවන් සිදු කළ යුත්තේ. සසරින් මිදීමට චිත්ත පාරිශුද්ධිය ඇතිකර ගන්නේ මේ ආකාරයටයි.

''ආස්වාස ප්‍රාස්වාසයෝ කාය සංඛාරයි. කාය සංචේතනා කාය සංඛාරයි'' යනුවෙනුයි අභිධර්මයට අයත් යමකප්‍රකරණයේ කාය සංඛාර විසඳලා තියෙන්නේ. ''කාය, කාය සංඛාර වේද? කාය සංඛාර, කාය වේද? කාය, කාය වේ. කාය සංඛාර නොවේ. කාය සංඛාර, කාය සංඛාර වේ. කාය නොවේ.'' කයයි, කාය සංඛාරයි මෙසේ වෙන්කර ගත යුතුයි. ආස්වාස ප්‍රාස්වාස කරන වාතය වායෝ කාය වශයෙන් සඳහන් වෙලා තියෙනවා. මෙහිදී කාය, කාය සංඛාර වේ නම්, වාතය කාය සංඛාරද යන ප්‍රශ්නය මතුවෙනවා. ආස්වාස ප්‍රාස්වාසයෝ කාය සංඛාරයි කියල ආර්ය විනයේ සඳහන් කරල තියෙනවා. කාය සංඛාර, කාය නොවෙයි නම් බුදුන් වහන්සේ දේශනා කළ ආස්වාස, ප්‍රාස්වාස වාතයද කාය වෙන්නෙ නෑ. ඒවා කාය සංඛාරයි.

කාය සංඛාර හටගන්නේ කොහේද? රූප ඇසුරු කරගෙන හටගත්තත්, කාය සංඛාර කියන්නේ නාම කොටසට අයත් චේතනාවක්. රාගයට, ද්වේශයට, මෝහයට කය ක්‍රියාත්මක කරවන්න යම් චේතනාවක් හටගත්ත නම් කාය සංඛාර හටගන්නවා. එබඳු චේතනාවකින් රාගයට, ද්වේශයට හෝ මෝහයට අනුව කය ක්‍රියාත්මක කළා නම් ඒ ක්‍රියාව සමග බැඳිලා චේතනාවක් වශයෙන් නාම ධර්මයක් හටගන්නවා. මේ ක්‍රියාවයි සංසිඳවන්න ඕන. ''සබ්බකාය පටිසංවේදී අස්සසිස්සාමීති සික්කති. සබ්බකාය පටිසංවේදී පස්සසිස්සාමීති සික්කති.'' මේ ශික්ෂණය කරගන්නේ කොහොමද කියල මනා සේ දැනගත යුතුයි. ඇස රූපයකට, කන ශබ්දයකට, නාසය ගන්ධයකට, දිව රසයකට, කය ස්පර්ශයකට, මන ධර්මයකට ඡන්දරාගයෙන් බැඳීම පටිසංවේදයයි. අනිච්ඡ, දුක්ඛ, අනත්ථ වශයෙන් ඒවායේ ආදීනව මෙනෙහි කරලා යථාර්ථය දැකලා එහි ඡන්දරාගය පහ කිරීම ප්‍රාශ්වාසයයි. ඒවා අත්හැරීමෙන්, මිදීමෙන්, නොඇල්මෙන් ලබන්නා වූ ශාන්තිය, ප්‍රනීතභාවය මෙනෙහි කිරීමෙන් නිවන ආශ්වාස කළා වෙනවා. මේ කාය හටගත්තේ සංඛාරවලින් කියල දැනගත්තට පස්සෙ ''පස්සං භයං කාය සංඛාරං අස්සසිස්සාමීති සික්කති'' වශයෙන් මේ සංඛාර පහ කිරීමට කුමක් ඇසුර කළ යුතුද කියල දකින්න ඕන. මේ සඳහා කාය යන්නෙහි ආදීනවත්, කාය සංඛාරයන්ගේ ආදීනවත් දකින්න ඕන. මේ ආදීනව දකින්නා වූ දහම ඇසුරු කළාම, පැවැත්ම තුළ භය ඇති කරවන්නා වූ සංඛාර පහ කර දමන්න පුළුවන් වෙනවා.

''එස්සං භයං කාය සංඛාරං එස්සසිස්සාමීති සික්ඛති'' කියන ආකාරයෙන් කාය සංඛාර පහ වෙනවා. කාය සංඛාර කිව්වේ වාතය නෙවෙයි. ඇලීමකට

20 වෙනි පිටුවට...

කය දිරුවත් නොදිරනා නාම ගෝත්‍ර හෙවත් මතක සටහන්...

පසුගිය කලාපයෙන් -
(ලෝක සත්ත්වයා නොදකින වේදනාව...)

මතක සටහන් කොහොමද හැදෙන්නේ? අහනකොට, බලනකොට, ආඝ්‍රාණය කරනකොට, රස විඳිනකොට, ස්පර්ශය ලබනකොට ඒවායේ ආකාර, ලිංග, නිමිති, උද්දේස, ප්‍රඥප්ති කියන මේවා රුප්පනය (රූ ඔප් නැංවීම) වෙනවා. මේවා ආකාර, ලිංග... ආදී වශයෙන් රුප්පනය වූ නැම්මක් දකින විට, දැනෙන විට කොහොමද හිතට ගන්නෙ කියල බලන්න ඕන. මේ කාරණය උදාහරණයකින් බලමු. ලස්සන නැටුමක්, මන වඩන රූපයක් අපි ආකාර වශයෙන් අරගෙන තිබුණ කියල හිතමු. රූපය දැක්කම ''මැවිල පේනව වගේ'' කියල කියනවා. ඒ වගේමයි නැටුම, අත පය එහෙ මෙහෙ ලතාවකට ගෙන යන හැටි දැකල ඒ නැටුම හරි ලස්සනයි කියල කියනවා. විනාඩි ගණනක අවස්ථාවක් තුළ වෙච්ච සිද්ධියක් තමයි අඩු කාලයක් තුළ මේ ආකාර, ලිංග, නිමිති.... ආදී වශයෙන් අපි මතකයෙන් අරගෙන ලස්සන ගැන හිත බැඳගන්නේ. තත්පරයකින් කෝටි ලක්ෂ වාරයකින් පංගුවක් තරම් සුළු වේලාවක් තුළ ගෙවෙන වැනසෙන ආයුෂක් හිමි චිත්තක්ෂණයකින් කොහොමද විනාඩි ගණනක නැටුමක් දකින්නේ? කොහොමද හැඩයක්, හඬක් හඳුනා ගන්නේ? මේ ගැන බලන විට අපට පෙනෙන දෙයක් තියෙනවා. එනම් කුමන හේතුවකින්වත් එක චිත්තක්ෂණයකින්, විනාඩි ගණනක ක්‍රියා සටහනක් දකින්න හෝ සටහන් කරගන්න බැරි බව.

එහෙනම් මේ විනාඩි ගණනක ක්‍රියාවලියක් අපි චක්ඛු විඤ්ඤාණයකින්, සෝත විඤ්ඤාණයකින් ගන්නෙ කොහොමද? එම විඤ්ඤාණයට ඇත්තේ ඉතා සුළු ආයු ප්‍රමාණයක්. ඒක ගෙවිල යනවා. ඒ දැකීම් මාත්‍රය, ඇසීම් මාත්‍රය ඇසේවත්, කනේවත් පිහිටන්න කාලයක් හෝ හේතුවක් හෝ නෑ. පෙනීම් මාත්‍රයක්ම, ඇසීම් මාත්‍රයක්ම, දැනීම් මාත්‍රයක්ම තමයි මේ චක්ඛු, සෝත, ඝාන, ජිව්හා, කාය කියන විඤ්ඤාණවලින් ගන්න පුළුවන් වෙන්නේ. එහෙනම් කොහොමද පූර්ණ ක්‍රියාවක් අපි වටහා ගන්නේ? එක වරකට චිත්තක්ෂණ දෙවර්ගයක් ගන්නත් බෑ. ඒ වුනාට එක සැරේම අහන හැටියට, දකින හැටියට අපිට පේනවා. මේවා මෙසේ දැනගන්න රටාව මොකක්ද? ලස්සන ළමයෙක් දිහා බලා ඉන්න කොට එක චක්ඛු විඤ්ඤාණ චිත්තක්ෂණයකින් ළමයගෙ කන් දෙක, ඇස් දෙක... මේ ආදී මහ අංග හෝ මේ අංගයන්ගේ සියුම් අංග හෝ අපි කොහොමද දකින්නේ? අපි හිතමු අපි ළමය දිහා බැලුවෙ ඉතා කුඩා සිදුරකින් කියල. ඒකෙන් වරකට පෙනීම් තිතක් පමණයි පේන්නේ. නමුත් මේ පෙනීම් තිත අධි වේගයෙන් ළමයගෙ ඇගේ හැම තැනම එල්ල වන ලෙස හැම පැත්තටම හැරෙමින් චලනය වුනා නම් අපට ළමයා පේනවා.

දැන් තවත් උපමාවක් අරගෙන බලමු. යම් කිසි රෝදයක ඇතුලේ ගරාදිවල පැත්තක් අඩ කවයක් සිටින සේ වසා දමනවා. දැන් වැසුන පැත්තේ ඉඳන් අපි බලනවා නම් රෝදයෙන් එහා පැත්තේ සිටින කෙනෙක් අපට පේන්නෙ නෑ. නමුත් රෝදය අධි වේගයෙන් කැරකැවුවොත්, වැසීමක් නොපෙනී ඒ අතරින් එහා සිටින කෙනා බලන්න පුළුවන්. කොහොමද මෙය දකින්නේ. එක ක්‍රියා තිතක් දුටු විටම චක්ඛු විඤ්ඤාණය ගෙවිල ඉවර වුනාට මේ සෑම විඤ්ඤාණක්ෂණයක්ම නාම ගෝත්‍ර නම් වූ මතක සටහනක් (නමුත් රූපයක් නොවේ, රූප තිතක්) බවට පත්වී අතීතයට යනවා. චක්ඛු විඤ්ඤාණ කියා කිව්වට මේවා අමුතු වෙනම විඤ්ඤාණ ජාතියක් නොවෙයි. මනෝ විඤ්ඤාණම පහළ කරන එක ද්වාරයක් පමණයි. මේ විඤ්ඤාණවල ස්වභාවයක් තියෙනවා. ඒකට කියනවා මෙනෙහි කරනවා කියල (මනසිකාර නම් චෛතසිකය). හරියට එකට එක සම්බන්ධ කර, පුරුක් අමුණමින් බලන විට, පුරුක් ඇමිණුන රටාව දම්වැලක් කියා පෙනෙනව වගේ, අතීතයට ගිය දර්ශන, පුරුක් වෙන්කරලා අමුණපු ආකාරයට වටහාගන්න සිතට පුළුවන්.

යම් චිත්තක්ෂණයක් නාම ගෝත්‍රවලට පත්වෙලා තත්පරයකින් දහයෙන් පංගුවක් (සාමාන්‍යයෙන්) වැනි කාලයක් යන තුරු අධික මෙනෙහි කිරීමේ ශක්තියක් සිතට පවතිනවා. ඒ නිසා ඒ සුළු කාලයේ අතීත මොහොත තුළ සිදුවුන රටාව මනසට දැනෙනවා. මේකට විද්‍යාධරයන් කියන්නේ ඇස වර්ණයක් උරාගත් විට ටික වේලාවක් යන තුරු පවතින නිසා එහෙම වෙන බවත්, එසේ නොවුන නම් අද රූපවාහිනී දර්ශනයක් පෙන්වන්නවත් ක්‍රමයක් ලැබෙන්නෙ නෑ කියලයි. මෙහෙම වෙන්නේ මනස සැකසී ඇත්තේ, හැඩගැසී ඇත්තේ රූප හෝ දැනීම් අල්ලගෙන විඳීමේ බලාපොරොත්තුවෙන් ඊට අනුරූපව සෑදී ඇති නිසයි. යමෙක් මෙම ඇලෙන බැඳෙන ගතිය දුරු කළා නම්, බලන අහන අදහස නැති වෙනවා. එවිට ඉදිරි බලාපොරොත්තු නැති නිසා අතීත මතකයන් මෙනෙහි වන ශක්තියත් වැඩි වෙනවා. මේ නිසා යම් කටයුත්තක් කරන විට එය ඉතා පැහැදිලිව වැටහෙන්න පටන් ගන්නවා.

මෙසේ අතීතයට ගිය තත්පරයකින් දහයෙන් පංගුවක පමණ කොටස ඉතා බලවත් අතීත මනසිකාරයකින් යුක්ත වන විට එවෙලේ පෙනෙන ලෙස වැටහෙනවා. ඊටත් පෙර විනාඩි ගණනක අතීතයේ මනසිකාර ශක්තිය ක්‍රමයෙන් අඩු වුනත්, ඒවත් බලවත් වෙනවා. යමක් නැවත නැවත මෙනෙහි කරන විටත් මේ ශක්තිය බලවත් වෙලා ඒ ඒ රටාවන් වැටහෙන්න පටන් ගන්නවා. අපි කරන කියන සෑම දෙයකම නාම ගෝත්‍ර, මනෝ ධාතුවේ මූලයන්ගෙන් හැඩ වැඩ වී පිහිටන අතර, එම නාම ගෝත්‍ර රැහැනක් පසු කරමින් ඉදිරියටත් නිපදවමින් අනන්ත සංසාරයේ පටන් ඉදිරි ගමනක් යනවා.

දැන් අපි සංසාර ගමනේදී කුමන දෙයක් කළත්, ඒ සියල්ලකම චිත්ත මාත්‍ර නිසා වූ නාම ගෝත්‍ර නම් ආකාර මාත්‍රයන් වැලක් ගෙන එනවා මිසක් අල්ලා ගත්, බඳා ගත් එකදු රූපයක් හෝ ශබ්දයක් හෝ ගන්ධයක් හෝ රසයක් හෝ ස්පර්ශයක් හෝ සිතිවිල්ලක් හෝ නැති බවත්, ඒ

සියල්ල අපට දැනෙන්නේ, ඒ සෑම එකකම අතීත නාම ගෝත්‍ර ක්‍ෂණ රටාව මෙනෙහි කර පුරුක් ඈඳූ විට පෙනෙන දම්වැල් මෙන් මනසින් ඒ ඒ මෙනෙහි කිරීම් කරන විට වැටහෙන මායාව දැක රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ ආදී වශයෙන් නිගමනය කිරීම් නිසා බවද පේනවා. රටාවට ඈඳා ගත් දැනීම් පුරුක් නිසා යමක් ඇති සේ ගනිමින් මේ මනසින් සකස් කළ ආකාර, ලිංග, නිමිති, උද්දේස, ප්‍රඥප්ති කියන මේවා රූප්පනය කරගත්තේද අවිද්‍යා තෘෂ්ණා මූලික වූ හිතමයි. පිටතින් ද්‍රව්‍ය වස්තු ලෙස සකස් කරගත්තෙත් ඉහත කී රටාවටම අනුව සකස් කරගත් අතීත වූ චිත්ත රටාවන්ය. සකස් කරගත් දේ කියා කියන්නේ මනසින් මෙනෙහි කරන විට දැනෙන මායා රටාවේ ආකාර වැටහීමයි. සත්ත්වයෙක්, පුද්ගලයෙක්, ද්‍රව්‍යයක්, වස්තුවක් ඇත කියා හෝ පෙර තිබුණා කියා හෝ මතුවට වෙයි කියා හෝ සිතෙන්නේ මේ මායා රටාව නොවැටහීම නිසයි. මේවාට සත්ත්ව, පුද්ගල, ද්‍රව්‍ය වස්තු වශයෙන් නොකියා සංඛාර නිසා ගොඩනැගෙන ජාති කියා කීවේත්, නොදැනීම නිසා මනසින් මායා රටා සකස් කරගෙන මැනීමක කොටුවී හිතන පතන බලාපොරොත්තුවන තණ්හාව නිසයි.

මෙය තවත් විස්තර සහිතව දැනගැනීම ඉතා හොඳයි. කෙනෙකුගේ මුහුණක රටාව දකින හැටි බලමු. එක චක්ඛු විඤ්ඤාණ වීතියකට ආයුෂ චිත්තක්‍ෂණ 17 ක් යැයි ධර්මයේ පෙන්වා තියෙනවා. මේ චිත්ත වීතියක් සඳහා යන කාලය තත්පරයක් (ක්ෂණයක්) කෝටි ලක්‍ෂයකට බෙදුවොත් එයින් පංගු 17 ක් තරම් සූක්‍ෂම කාලයක් බව උපමාවකින් දක්වන්න පුළුවන්. මේ තරම් කුඩා මොහොතක් තුළ මුහුණක හැඩ රටාවක් බලන්න බෑ. මුහුණට ආලෝකයක් වැදී පරාවර්තන තරංගයක ආලෝක තරංගයකින් ඉතා කුඩා තිතක් පමණයි මේ එක චිත්තක්‍ෂණයකට අසුවෙන්නේ. රූප හොය හොයා සිටින රූප තණ්හාව නිසා පෙර භවයේ සකස් කරගත් කර්ම ශක්තියේ විපාකයක් වූ ඇස, ක්‍ෂණයක් ක්‍ෂණයක් පාසා රූපාකාරයක් ගැනීමට මේ වගේ කුඩා ආලෝක තිත් කෝටි ගණනක්, තත්පරයකින් පංගු කෝටි ගණනකින් කිහිපයක් තුළ රූපාකාරය බැලීමට සෑම තැනම පතුරුවනවා. මේ චිත්තක්‍ෂණ 17 ක් තුළ ඇල්ලූ රූප ආලෝකක්‍ෂණ, රටාවක් බැලීමට සෑම තැනම පතුරුවමින් විමසනවා. එකක් එකක් පාසා බලන බලන සෑම මොහොතකම ඒ රූප කලාපය චක්ඛු විඤ්ඤාණ ක්‍ෂණ පහළ කරමින්, හටගෙන පැවතී දුර්වල වී අවසානයේ විනාශ වී යනවා. ඒ මොහොතේම ඒ දර්ශන මාත්‍ර ආලෝක තිත පිළිබඳ තිබූ දැනීම නාමක්‍ෂණයෙන් නාම ගෝත්‍රවලට පරිනාමය වී චිත්තක්‍ෂණ 17 ක කාලය අතීතයට යනවා.

ඊළඟට අවටින් එසේම තවත් ආලෝක දර්ශන තිතක් අල්ලා ගෙන විඤ්ඤාණයක් එසේම පහළ වෙනවා. එයද රූප කලාපයක ආයුෂය වන චිත්තක්‍ෂණ 17 කින් අතීතයට යනවා. මෙසේ තත්පරයකින් කෝටි වාර ගණනින් කිහිපයකදී චිත්තක්‍ෂණද කෝටි ගණනක් පහළ වෙමින් ඒ චිත්තක්‍ෂණ 17 කදී හටගෙන පැවතී, දුර්වල වී විනාශ වී යනවා. ඒවාත් අතීතයට නාම ගෝත්‍ර නමින් විපරිනාමයට පත්වී එකතු වෙනවා. මෙසේ අති සූක්‍ෂම මොහොතකදී රූප රටා ක්‍ෂණයක් පහළ කරන්න හේතුවන රූප කලාපයන්ගේ නාම ගෝත්‍ර රැහැන අතීත මොහොතකයි තියෙන්නේ. අතීතය ආවර්ජනය කරන්න සමත් ශක්තිය, මනසිකාර නම් චෛතසික මගින් මේ රටාව ඈඳා බලා, පුරුක් ඈඳීමෙන් දම්වැලක් දකින්නා සේ මුහුණක රූප රටා ක්‍ෂණයක් මායා දර්ශනයක් ලෙස පහළ කරගන්නවා. නමුත් අතීතයට ගිය රූප කලාප රැහැන එසේමයි. මෙබඳු ආකාර සටහන් කෝටි ගණනක් තත්පරයකදී මනසිකාර බලයෙන් දකින විට, තත්පරයකදී මුහුණු රටාවක පෙනෙන අයුරු දර්ශන මායා සකස්කර ගැනීමෙන් වටහා ගන්නවා. මේ ආකාරය, අතීත රූපක්‍ෂණයන්ගේ මනසිකාරයක් මිස රූප රටාවක් එකක් ලෙස වර්තමාන මොහොතක දැකගන්න දෙයක් නොවෙයි. එහෙත් වැටහෙන්නේ වර්තමාන රූපයක් දර්ශනය කළ අයුරින්.

විභංගප්‍රකරණයේ පටිච්ච සමුප්පාද (පච්චයාකාර) විභංගය වැනි පෙළ දහම් ආශ්‍රිතව මෙන්ම පැරණි අටුවා ඇසුරෙන් සැකසුණු අභිධර්ම ප්‍රදීපිකා ආදී ග්‍රන්ථ අනුව විමසීමේදී, මෙම චිත්ත වීථි රටාවන් ගැන මෙකල යටපත් වී ගිය බොහෝ කරුණු ඥානගෝචර කරගන්න පුළුවන් බව පේනවා. මේ අනුව පංචද්වාර චිත්ත වීථියක් හෙවත් චක්ඛු, සෝත.... ආදී එක් එක් ද්වාරයකින් පහළ වූ චිත්ත වීථියක් කෙළවර වන විටම අනුබද්ධ ආධාරක මනෝද්වාර චිත්ත වීථි තුනක් ක්‍රියාත්මක වන අයුරුද, එක් එක් චිත්ත වීථියක් සතර ආකාරයකින් ගොඩනැගෙමින් හේතු, ප්‍රත්‍ය, සම්පයුක්ත, අඤ්ඤ මඤ්ඤ යන සම්බන්ධතා හතරකින් යුතුව ගොඩනැගී තිබෙන අයුරුද ඉතා ගැරඹුරු අධීක්ෂණයකදී වටහා ගන්න පුළුවන්. මෙය බුදුපියාණන් වහන්සේගේ සබ්බංඤුත ඤාණයත්, සැරියුත් හිමියන්ගේ මහා ප්‍රඥා පාරමිතා ඤාණයත් කොතෙක් ගැඹුරු දැයි ඤාණගෝචරව බැලිය හැකි තැනටත්, පිංවතුන්ගේ ප්‍රඥා ප්‍රසාදයටත් හේතුවනු නොඅනුමානයි.

ඉහත කී පංචද්වාර චිත්ත වීථියක් පහළ වූ මොහොතේ ගෙවී යාමත් සමග අනු පූර්ව ලෙස අනුබද්ධ ආධාරක චිත්තක්‍ෂණ 17 ක් ආයුෂ ඇති චිත්ත වීථි තුනෙන් තුන්වන චිත්ත වීථිය තුළ, එකිනෙක ආසේවන ප්‍රත්‍ය ලබමින් බලවත් වූ ජවන අනුවයි යමක් වටහාගෙන ඒ අනුව හිතන්න, කියන්න, කරන්න පුළුවන් සසර ගමනටත් හේතුවන අභිසංඛාර නිපදවෙන්නේ. පංචද්වාර චිත්ත වීථිවලින් සිදුවන්නේ අරමුණු මනසට වැද්ද ගැනීම පමණයි. මනස එය ගෝචර කර ගන්නේ අනුබද්ධ ආධාරක පලවන චිත්ත වීථියෙන්. හැඩරුව ආදිය දැන හැඳින ගන්නේ දෙවැනි මනෝද්වාර චිත්ත වීථියෙන්. ප්‍රතිචාර දක්වන බලය නිපදවා අභිසංඛාර නිපදවන්නේ තුන්වන මනෝද්වාර චිත්ත වීථියෙන්. මේ සියළු චිත්ත වීථි ගොඩනැගෙමින් බිඳී ගියත් ඒවායේ නාමගෝත්‍ර පරපුර නොදිරන නිසා යළි ආවර්ජනය කරමින්, ඇති දෙයක් සේ ලෝකය දැක ගන්නවා. මේ දහම් නොවැටහෙන විට, මෙසේ ඇති සේ දැනෙන ලෝකය ආත්ම දෘෂ්ඨියෙන් බැඳ ගන්නවා. දේශනා ශ්‍රවණයෙන් මෙම න්‍යාය ධර්මය ශ්‍රාවකයන්ට අවබෝධ වුණත්, ඉහත කී ක්‍ෂණ භංගුරත්වය දකින්නේ ලොව්තුරා බුදුපියාණන් වහන්සේලාමයි. උන්වහන්සේලාගේ ආනාවරණඤාණයට කිසිවක් වහන්න බෑ. යථා තත්ත්වයම දකිනවා.

කැමරාවක් උපමා කරගෙන මේ තතු වටහා ගනිමු. කැමරා කාචය සහිත කැමරාව අපේ ඇස් ගුලිය වගෙයි. කාචයෙන් කෙරෙන්නේ මායාව වැද්දාගැනීම පමණයි. එය සටහන් වන්නේ එහි ඇති දළ සේයාපට (Negative) නම් පටියේ ය. එය රසායන ද්‍රව්‍ය මගින් එසේ පවතින්න සකස්කර ගත යුතුයි. පලවැනි මනෝද්වාර චිත්ත වීථියත් මේ වගෙයි. නැවත සේයාපට (Positive) නම් කොළයකට එම මායාව පරාවර්තනය කර සටහනක් ගන්නවා. මෙය දෙවන මනෝද්වාර චිත්ත වීථිය වගෙයි. එම පොසිටිව් කොළයේ වර්ණ වෙනස් නොවී හොඳින් ඔප් නැංවෙන්නට නැවත රසායනයක බහා, වර්ණ ස්ථාවර කරගෙන ගත් රූප සටහන නැවත බලන්න පුළුවන්. මෙය තුන්වන මනෝද්වාර චිත්ත වීථිය වගෙයි. මෙබඳු ඡායාරූප දහස් ගණනක් අනුපිළිවෙලට බලන විට ක්‍රියාකරන ආකාරය, චිත්‍රපටයක් යළි නරඹනවා වගෙයි. දහමට අනුව ගොඩනැගෙන හේතු සහ වැයවෙන හේතු දැකීම උදයව්‍ය ඤාණයයි. හේතු නිරෝධයෙන් මේ ක්‍රියාවලිය නවතින ආකාරය දැකීම භංග ඤාණයයි. ඇතිවුනා නැතිවුනා කිව්වාට මේ ඤාණය පහළ වෙන්නෙ නෑ. එය සාමාන්‍ය ලෝකයාටත් ගෝචර දෙයක්.

24 වෙනි පිටුවට...

අභයරතනාලංකාරය - 05

භෞතිකව සාදා ගත් අඳුන තුළින් මතු වූ අදහාගත නොහැකි අද්භූත ලෝකයක් !

පසුගිය කලාපයෙන් - මෙත් වැඩීමේ ආනිසංස ඇස් පනාපිටම ලැබූ හැටි ...... එතැන් සිට...

- වහරක අභයරතනාලංකාර හිමි

මේ ගුප්ත සිදුවීම් සිද්ධ වුනේ මා පූගොඩ පෙහෙ කම්හලේ සේවය කරන කාලයේදීයි. මාතර පැත්තේ එක් මහත්තයෙක් එකල මට දැන හඳුනා ගන්න ලැබුණා. ඔහු යම් යම් ගුප්ත කටයුතු, තොවිල්.. ආදිය කරන කෙනෙක්. අඳුනක් යනුවෙන් හඳුන්වන සීල් තැබූ තෙල් කුප්පියක් ඔහු ළඟ තිබුණා. ඔහු කුමක් හෝ ඔහුගේ වැඩකට එයින් අංජනම් බලනවා කියන වැඩ පිළිවෙලක් අසල නිවසක සිට කරගෙන ගියා. මේ ගැන දැනගන්න ලැබුණු මමත් ඒ කටයුත්ත බලන්න ඔහුගේ අවසරය මත එහි ගියා. මම යන්න පෙර දින ඔහු විසින් ද තම අඳුනෙන් පරීක්ෂණයක් කර තිබුණා. ඒ අඳුනෙන් විස්තර බැලුවේ අවුරුදු 10 ක පමණ කුඩා දැරියක්. ගුප්ත කටයුතු කරපු ඒ අඳුන අයිති මහතාට මා කතා කළේ තමෝදියස් අයියා කියලයි. ඒ තමයි ඒ මහත්තයගෙ නම. ඔහු අර අඳුන බලන කුඩා දැරියට මෙසේ කියා තිබුණා. ''මම අබේ මාම කියල කෙනෙක් ගැන හිතනවා. එයා කව්ද, මොකද දැන් කරන්නෙ කියල බලන්න.'' එවිට ඈය සාමාන්‍ය හැඩරුව කියා ''දැන් ලොකු රෝද එහෙම කැරකෙන, රෙදි නූල් එහෙම පෙනෙන ඒව ගොඩක් ළඟ ඉන්නවා මොනවද කර කර'' යනුවෙන් පවසා තිබුණා. දැක්කොත් දුවට හඳුන ගන්න පුළුවන්ද කියා ඇසූ විට ඇය පුළුවන් බව පවසා තිබුණා.

ඊළඟ දින සවස පහට පමණ එම ගෙදරට එන මග සලකුණු කියා තනිවම එන ලෙස තමෝදියස් අයියා මට දැනුම් දුන්නා. ඔහු ඊට පෙර ගිහින් මා ගැන අර අඳුනෙන් බලන්න කී විට, ඒ දැරිය කියා ඇත්තේ දැන් මෙහේ එන්න පාර දිගේ එමින් ඉන්න බවයි. ''දැන් අන්න ගේ කිට්ටුවටම ඇවිත්'' කියා කියන විට පාරේ යන කීපදෙනෙක් ද මම ළඟින්ම ගියා. අර පොඩි දැරිය මිදුලට ඇවිත්, අන්න අර එක්කෙනා තමයි අබේ මාම කියන්නේ යැයි පවසමින් මා ළඟට ඇවිත්, ඔයා අබේ මාම නේද කියා මගෙන් ඇහුවා. මමද කිසි දිනක දැකලවත් නැති ඒ දැරිය මෙසේ මා හඳුනා ගැනීම ගැන පුදුම වුණා.

නැවතත් ඔහු ඒ ළමයා ලවා අර අඳුන බලන්න පටන් ගත්තා. මමත් ගිහින් පසෙකින් ඉඳගෙන මේ ක්‍රමවේදය කුමක්දැයි විපරමින් බලා සිටියා. ඇන්ද සහිත පුටුවක ඉදිරි කකුල් දෙකට කෝටු දෙකක් බැඳ, ඇන්දටද අසුවන සේ කෝටු බැඳ, සුදු රෙද්දකින් උඩ හා වටේට වටකර ඉදිරිපස විවෘත වන්නට එය සාදා තිබුණා. ඒ තුළ නොයෙක් පාට මල්, පළතුරු, කැවිලි, බුලත්, පඬුරු ආදිය මෙන්ම මැදින් තබා ඇති ඇඟිල්ලක් තරම් කුඩා තෙල් කුප්පියක්ද, ඒ ඉදිරියෙන් එළිය වැටෙන්න පහනක්ද තබා තිබුණා. දැරිය ඒ දෙස බලාගෙන විවිධ තොරතුරු පවසන්න පටන් ගත්තා. මමත් ඒ දෙස බලා සිටියත් මල්, පළතුරු, පහන, තෙල් කුප්පිය... ආදිය හැරෙන්න කිසිවක් පෙනුනේවත්, කිසි වෙනසක් දැනෙන්නවත් තිබුනෙ නෑ.

මේ දැරිය අහන දේවල්වලට අඳුනෙන් පෙනෙන දේවල් ලෙස නොයෙක් දේ කියන්නේ කෙබඳු දෙයක් දැකීමෙන් දැයි දැනගන්න මටත් දැඩි අවශ්‍යතාවක් ඇති වුණා. මම තමෝදියස් අයියාගෙන් මේ පෙනෙන ක්‍රමය කුමක්දැයි විවිධාකාරයෙන් විස්තර අහන විට, මටත් පළතුරු ටිකක් සහ කැවිලි කීපයක්ද රැගෙන හෙට දින එන ලෙස පැවසුවා. මේ ක්‍රමය අත්හදා බලා දැනගන්න තිබූ අවශ්‍යතාවය නිසාම මමත් එසේ කළා. පළවෙනි, දෙවෙනි දවස්වල පැය ගණනක් ඒ දෙස මනා විමසිල්ලෙන් බලා සිටියත් කිසිවක් පෙනුනෙ නෑ. එහෙත් තුන්වැනි දින ඔහු යම් යාතිකාවක් වැනි දේව ආරාධනයක් කර කටයුතු අරඹන විට හිටි ගමන් ගිනි පුපුරක් වගේ දෙයක් විටින් විට එම මල් යහනේ තැනින් තැන මතු වී නොපෙනී යන්න පටන් ගත් නිසා, අද නම් වෙනදාට වඩා අමුතු වෙනසක් මට පෙනුනා යැයි අවංකවම ඔහුට පැවසුවා. ඊළඟ දිනදීත් එසේම සිද්ධ වී පොඩි ආලෝක තිතක් ඒ මේ අත නලියන ආකාරයෙන් තෙල් කුප්පිය මැදින් පෙනෙන්නට වුණා. එදා මට තනිවම ඒ දෙස බලා ඉන්න පැයක් පමණ අවස්ථාව ලබා දුන්නා. කුඩා සිද්දාවකින් (සිදුරකින්) ඈත තියෙන විශාල පෙදෙසක් දකින්නට හැකි සේ යම් යම් දේවල්, ප්‍රදේශ ආදිය පෙනෙන්නට වුණා. මා මෙසේ ලැබූ අත්දැකීම ගැන මටම පුදුම හිතුනා. තමාට අවශ්‍ය කරන කාරණය කුමක්දැයි බලන්න සිතා, පෙනෙන දෙය කියන්නැයි ඔහු මට පැවසුවා. මේ අමුතුම දර්ශනය ඉතා පැහැදිලි රජ මාලිගාවක්. සිංහ මුඛ දෙකක් සහිත කනු දෙකක්ද, දෙපස ඇති ප්‍රධාන උළුවස්සක් ද පැහැදිළිව පෙනෙන්න තිබුණා. රජ බිසව්වරු, සේවක පිරිස් සහිත සේනාව ද හොඳින් පෙනෙන විට, මේ කුමන ක්‍රමවේදයක් දැයි සිතුණ වාර බොහෝ වුණා. රජවරු දෙන්නෙක් අතර පැරණි යුද්ධයක් සිදුවූ අවස්ථාවක පරාජය වූ රජුගේ මාලිගාවේ පිරිසක් තමයි මේ පේන්නේ. මගේ මානසික ක්‍රියා පද්ධතිය, අතීත සිදුවීමක් ඒ කාලයේම දකින සේ ක්‍රමයෙන් සකස් වෙන අයුරු ද දැනෙන්නට

වුණා. සතුරු සේනාව මාලිගාව වටලන්න පෙර තම ආභරණ පොදි ගැසූ රජ බිසෝවරු, ඒවා අර සිංහ කටකට දමා පිරිස සමග පලා ගියා. ඉන් පසු පෙනුනේ මාලිගාවේ නටඹුන්.

මේ අඳුන බලන අය සහ ඔහු බලන්නේ කුමක් ද යන්න මට දැන් ඉතා පැහැදිලියි. මේ අඳුනින් විවිධ දේවල් පෙනෙන තවත් කාන්තාවක් ද ඒ පිරිසේ හිටියා. සම්බන්ධ පිරිසට මාවත් එක් කරන්නට සුදුසු දැයි අදහස් අසමින් ඒ ඒ අයගෙන් විමසා, ඒ කාන්තාවගේ අඳුනෙන් පෙන් වූ නිගමනය පරිදි මා ඊට නුසුදුසු බවත් කියා තිබුණා. මගෙන් ද එම සිද්ධිය විමසා, මට පෙනෙන දෙය බැලූ විට මා ඊට නුසුදුසු බව මටම පෙනුනා. ඒ බව මමත් කිව්වා.

තවත් පසු දිනක මේ අඳුනෙන් මා දුටු පුදුම දර්ශනයකින් මගේ නෙත් අදහා ගන්න බැරි වුණා. මේවා මේ විදිහට ඉදිරිපත් කරන්නේ, ගුප්ත වූ මනසකට ගෝචර වන අතීන්ද්‍රිය හැකියාවන්ගේ ස්වභාවයන් බොරුවක් නොවන බවත්, සුචරිතව ධර්මානුකූලව මනස හැඩ ගසා ගත් විට උච්ඡේදවාදී අදහස්වලින් මිදීමට මේවා අනුබලයක් වන බව පෙනෙන නිසාත්ය. එසේම ''මේ කාලයේ ඕව වටහා ගන්න බෑ'' යන අධෛර්‍යමත්භාවයෙන් මිදී පූර්වේනිවාසානුස්සති, චුතුපපාත ඥාන වැනි නිවනට උපනිශ්‍රය වන ඥානාවබෝධය ලැබීමට රුකුලක් ද වන නිසයි.

ඉහත කී සිද්ධිය වූ ආසන්නම දිනක තමෝදියස් අයියාට බාර දුන් ශාන්තිකර්මයක් සඳහා මටද එහි එන ලෙස ඇරයුමක් ලැබුණා. ඔහු ඉහත කී අඳුන බැලීමට, පෙර සේම වත්පිළිවෙත් කර මටද පෙනෙන දේ බලන්නැයි දැනුම් දුන්නා. විනාඩි දෙක තුනක් ඒ දෙස බලා සිටි විට සිදු වූයේ නෙත් අදහාගන්න බැරි පුදුමයක්. එහි තිබූ පහන, අඳුන් කුප්පිය, මල්, පලතුරු... ආදී සියල්ලම නොපෙනී ගිහින් සියල්ල එකම වර්ණ සංකලනයක් සේ දිස් වුණා. රූපවාහිනී තිරයක යම් යම් දේවල් පෙනෙන්නා සේ, ඉතා පැහැදිලිව ආරෝග්‍ය ශාලාවක් දිස් වුණා. ඒ ඇතුලත ශල්‍යාගාර කාමරයක්. හෘද කම්පන පරීක්ෂා කරන නලාව කරේ දමාගෙන සිටින වෛද්‍යවරු මෙන්ම හෙද නෝනලාත් ඒ අයගේම නිල ඇඳුම් කට්ටල්වලින් සැරසී හිටියා. සැත්කම් කරන්න ගන්නා උපකරණ කට්ටල ඉතා පිරිසිදුව පෙනුනා. මේ දකින විස්තර ඔහුට කී විට, මගේ හිතේ තියෙන කරුණු තාම කියවුණේ නැතැයි ද, තව දුරටත් පෙනෙන දේ කියන්න යයි ද ඔහු පැවසුවා. ඊළඟට ලෙඩුන් ගෙන යන ට්‍රොලියක නිදි කරවාගෙන කලු කෙට්ටු කාන්තාවක් රැගෙන ආවා. ඇය එයින් නැගිට්ටුවා වම් කකුලේ උකුල් ඇටය ලඟ පටන් වම් පාදයේ අන්තිම කෙළවරට පෙන්නුම් කළා. ඇගේ ඉඟටිය ලඟ ගෙඩියක් තිබුණා. නිල් වූ නහරයක් පාදය දිගේ පතුලටම යන තෙක් පෙන්නුම් කළා. තමෝදියස් අයියා හිනා වෙලා, දැන් නම් ඒ කාරණය පෙන්නුම් කරන ලකුණු තියෙන බවත්, ඒ අමාරුව හැදුණේ කොහොමද කියා බලන ලෙසත් මට දැනුම් දුන්නා.

දැන් අර කාන්තාව ඇඳකට නංවා කකුල් දෙක උඩට ඔසවා පටි දෙකකින් බැඳ, අධෝ මාර්ගය තුළ අමුතුම ආකාරයක ශල්‍ය කර්මයක් වෛද්‍යවරයෙක් විසින් කරන්න පටන් ගත්තා. දැන් දර්ශනය එන්න එන්නම පැහැදිලියි. අඩ හඳක හැඩය ඇති කුඩා බේසමක් කැපුම් මුඛයට යටින් තබා සැතකින් ඇද්දා සේ පෙනුනා. රුධිරය රතට ගලනවා. බඩ වැල මැදින් පැලෙන සේ පිහියක් වැනි උපකරණයක් වෛද්‍යවරයා අල්ලාගෙන සිටි බඩවැල දෙකට පැලෙමින් හිමින් සීරුවේ පිටතට ඇදුනා. අඟල් අටක් පමණ දෙකට පැලෙමින් ඇදුනු තැන ගෙඩියක් තිබී එය ද දෙකට පැලී තවදුරටත් බඩවැල එසේම එළියට ඇදෙන්නට වුණා. වෛද්‍යවරයා පැන්සලක් වැනි උපකරණයකින් එම ගෙඩිය මා හට පෙන්වා ලේ විසවීමෙන් හට ගත් ගෙඩියක් බව හැඟෙව්වා. තවත් අඟල් හයක් පමණ ඇදෙන විට එබඳුම තවත් ගෙඩියක් තිබුණා. එයත් පෙන්වා ශල්‍ය කර්මය තාවකාලිකව නතර කළ බවක් පෙනුනා. ඒ ගෙඩි හටගන්න හේතුව කුමක්දැයි ඇදුරුතුමා (තමෝදියස් අයියා) මගෙන් ඇහුවා. එවිටම වාගේ බඩවැලේ ඇතුලත සිදුර උමගක් තුලින් ඉදිරියට පෙනී යනවා සේ දැනෙන්නට වුණා. එය ආමාශයට යන තුරුම පෙනුනා. එහි පසෙකින් අමු ගෝවා කැබැල්ලක්, බොම්බයි එළනු පළුවක් වැනි මෙබඳු අමු ආහාර කීපයක් පෙනී, එහි පටන් ලනු පොටක් වැනි රැහැනක් ඇගේ හෘදය වෙතට සම්බන්ධව පෙනුනා. ඒ කෙළවර තරුණයෙකුගේ පොඩි ඡායාරූපයක් ද තිබුණා. ඒ ඡායාරූපය හිමි පුද්ගලයා දුටුවොත් හඳුනා ගන්න පුළුවන් තරම් පැහැදිලියි.

මේ දර්ශනය පෙනෙන අතරේ මගේ හිතත් එම අරමුණින් පිටතට යොමු කරන්න බැරිව එහිම කිඳා බැස ගියා සේ දැනෙන්නට වුණා. මගේ කයත් ඊටම අවනත වූවා සේ දැනෙන්නට වුණා. ඊළඟට මට අවශ්‍ය වුණේ මේ පුදුම සහගත දර්ශනය කුමක් ද, මෙසේ පෙනෙන්නේ මොන බලවේගයක ක්‍රියාවක් තුලින් ද කියා විමසා දැන ගන්නයි. මනස තදින් ඒ පිළිතුර ලැබීමට ක්‍රියාත්මක වන බවක් දැනුනා. මේ පෙන්වන්නේ කව්ද? දෙවියෙක් ද? භූතයෙක් ද? මගේ මුවින් විමසුම් සහගතව සෙමින් මේ හඬ පිටවුණා. මගේ ශරීරයත්, හිසත් යම් ලතාවකට වැනෙමින් ''දෙවියෙක් නොවෙයි, භූතයෙක් නොවෙයි, ඒ මගේ මනසයි'' කියා පැහැදිලි හඬක් මුවින් නිකුත් වුණා. ඒ වෙලාවේ ඇදුරුතුමා ටිකක් සැරෙන් මෙන් කතා කර, ''හා දැන් බැලුව ඇති, නැගිටින්න''යි කියා මගේ උරහිස දෙසින් අල්ලා ඉස්සුවා. කිසිම අවසිහියක් නැතිව මා නැගිට ගොස් අසල තිබුණු ඇඳක ඉඳගත්තා. පැය කාලක් පමණ යන කල් ශරීරයේ බරද නොදැනී ඉහලට එසවී සිටින අයුරක් සහ අත් පා කාන්දමක් විහිදෙනවා වැනි ස්වභාවයකට පත්ව තිබී නැවතත් ප්‍රකෘති තත්ත්වයට පත් වුණා.

මේ කාන්තාවට කලක පටන් වම් පාදයේ ආබාධයක් සහිත සෙම කුපිත වූ ස්වභාවයක්, පපුවේ මහන්සිය, බඩේ පුරා දා ඇති ආහාර අරුචිය, වැසිකිළි යාමේ අපහසුව.. ආදී ආබාධ තිබිල තිබුණා. කොච්චර ප්‍රතිකාර කෙරුවත් සුවයක් ද ලැබී නෑ. පසුව මා ඇදුරුතුමාගෙන් ඇසුවා, ආමාශයේ අමු එළවළු පෙනුනේත්, හෘදයේ පුද්ගලයෙකුගේ ඡායාරූපයක් පෙනුනේත් කුමක් නිසා ද කියා. ආහාර සමග ඉනාවක් දී ඇති බවත්, ඇයව වශී කරගන්න අවශ්‍යව තිබූ පිරිමියාගේ රුධිරය මිශ්‍රකර ඉනාව සකස්කර දුන් පසු ආහාර නොදිරවා සෙම සමග බඩේ රැඳෙන බවත්, එවිට ඇතිවන ආබාධය පෙනෙන්නේ ඔය විදියට බවත් ඔහු පැවසුවා.

තවත් දිනක කෙනෙකුට ප්‍රතිකාර කර සුවය ලැබෙන හැටි බලන්නැයි ඔහු මට පැවසුවා. එවිට කාන්තාවක් මලක් මත හිටගෙන සිටින දසුනක් පෙනුනා. ඇදුරුතුමා කසාය වට්ටෝරුවක් කියවා ඉන් ලැබෙන ගුණය කෙසේ පෙනේ ද කියා මගෙන් ඇසුවා. පතුලේ තිබුණ මල දණහිස ලඟට, උකුල ලඟට ශරීරය අතරින් ඉස්සුනා. තවත් එබඳු යම් ප්‍රතිකර්මයක් කිරීමේදී කෙසේ වේද කියා බලන විට ඒ මල ශරීරය තුලින් උඩට එසවී පපුව,

බෙල්ල පසාරු කර හිස් මුදුනේ නැවතුණා. හිසේ මලක් පිපුණා නේද කියා ඇදුරුතුමා හිනා වුණා. ''ඔය පෙනීම ප්‍රසිද්ධ කරන්න එපා, හිසේ මල පිපෙන ලකුණ පෙන්වන මෙබඳු පෙනෙන පුද්ගලයන් ලෝකයේ සිටින්නේ කෝටියකට එක්කෙනෙක්'' යැයි තම ශාස්ත්‍ර ක්‍රමයේ කියා තිබෙන බව ඔහු පැවසුවා. නමුත් මේ පෙනීම මන්ත්‍ර බලයක් ද, දෙවි හෝ භූත බලයක් ද, කුමක් වුවත් මම පරීක්ෂණයක් කරමියි කියා තීරණයකට බැස්සා.

රැකියාව අවසන් වූ පසු නිවසට පැමිණි මා පුටුවක් ගෙන එහි කකුල්වලට පොතු හැර ශුද්ධ කළ කෝටු බැඳ, සුදු රෙද්දකින් උඩින් වටින් වසා මල් ටිකක්, පහනක් කෙසෙල් පත්‍රයක තබා පොල් තෙල් කුප්පියක් ද අඳුන ලෙස තබා ඒ දෙස බලාගෙන සිටියා. රාත්‍රී කාලයේ පැය 3 ක් පමණ මෙසේ බලා සිටියත් කිසි අමුත්තක් වුනේ නෑ. දෙවැනි, තුන්වැනි දවස්වලත් මේ විදියටම පැය 3 ක් පමණ බැගින් බලා සිටින්න පුරුදු වුණා. හතරවැනි දිනයේදී ඇදුරුතුමාගේ අඳුනෙන් දුටු ලෙසම දර්ශන පෙනෙන්නට වුණා. ඉන්පසු විවිධ අසනීප ඇති අය පැත්තකින් හිඳුවා, මේ අයට ඇති අසනීපය කුමක් ද, කළ යුත්ත කුමක් ද... ආදී ලෙස මෙසේ සිතන විට විවිධ ක්‍රමවේද පෙනෙන්නට වුණා. ''තැඹිලි ගෙඩියකට සුදු හඳුන් ටිකක් දමා මේ ආසනය මත තබන්න.'' මෙබඳු දර්ශනයක් සමග හැඟීමක් ද නැගෙනවා. එසේ කළ විට අතක් මැවී විදුලි ධාරාවක් ගලා එන්නා සේ තැඹිලි ගෙඩියට ශක්තියක් කා වැදී එහි සුදු පාට ආලෝකයක්, ශක්තියක් සමග ගැබ් වූ ලෙස ද වැටහෙනවා. ආතුරයාට බොන්න දෙන්නැයි හැඟීමක් මතුවෙනවා. සමහර විට එයින්ම ඒ අසනීපය සුව වෙනවා. එසේ සුව වූ අවස්ථා බොහෝ කොටම තිබුණා. (රෝගය → රෝගයට හේතුව → රෝග නිවාරණය → රෝග නිවාරණ මාර්ගය)

එක් දිනක්, පෙර සඳහන් කළ අඳුන බැලූ පිරිස නිධන් ගැන බලා වස්තු තණ්හාවෙන් නිධන් හාරන්න යන්න හදන බව මා සාදා ගත් මල් බුලත් පුටුවෙන් පෙනෙන්නට වුණා. ඔවුන්ට නිධන් ඇති තැන ලෙස පැරණි වැසිකිළි වලක් පෙනී ඇති බවත්, එය හාරා අවසානයේ ඔවුන් බිය වී පලා යන බවත් මා හට පෙනුනා. ඊළඟ දින මේ ගැන සෝදිසි කර බලන විට කරුණු එසේම සිදුවී ඇති බවත්, නිධන් වස්තු ලැබුණ නම් ඔවුන්ද විනාශ කර පැහැරගෙන යාමට පිරිසක් සංවිධානය වී සිටි බවත් දැනගන්න ලැබුණා.

තවත් ටික දිනකට පසුව මල් පහන් ආදිය කිසිවක් නොබලා බිත්තියක්, පවුරක් දෙස බලා සිටියත් මෙබඳු දර්ශන දකින්න පුළුවන් වුණා. මේවා ඇස දුටු ගමන් තම තමන්ද පරීක්ෂණවලට බැසීමට කලබල නොවන්න. මේ ගුප්ත ස්වභාවයන් මනසට ගෝචර වෙන්න පටන් ගත් විට මනසත් අනුකූලව පාලනය වී සමබර තාවයක් ඇති නොවුනොත් මානසික ආබාධිතයෙක් වීමටත් බැරි නෑ. එමනිසා මනා සිහිකල්පනාවෙන් තමාට ඔරොත්තු දෙන බව වැටහේනම් පමණක් මේවා අත්හදා බැලුවාට වරදක් නෑ.

මින් ඉදිරියට පෙන්වා දෙන අත්දැකීම් අතිශයින්ම ගුප්තය, රසවත්ය, ත්‍රාසජනකය. මේවා කෙසේවත් විය නොහැකි, අනුන් රවටන්න ලියපු ඒවායි බොහෝ විට ඇතැම් අයට හිතෙන්නත් පුළුවන්. නමුත් මේ සිද්ධීන්ට අමතරව එක් කළ අතිශයෝක්ති කිසිවක් නෑ. දකපු හා සිදු වූ දේවල් ඒ අයුරින්ම පවසන්නේ, මේ ක්‍රමවේද තුළින් කවදා හෝ මනෝ විශේෂඥයින්ට, මානසික පරීක්ෂණවලට සහ භාවනානුයෝගී උතුමන්ට තම කටයුතුවලට මෙබඳු ගුප්ත අත්දැකීම් මහත් රුකුලක් විය හැකි නිසයි. මේ අත්දැකීම් නිසා ලැබෙන විශ්වාසයෙන්, ධෛර්යයෙන් ත්‍රිවිද්‍යා ලාභී සඟරුවනක් ලොව පහළ වීමට උපනිශ්‍රය වේවා කියන සත් පැතුමෙන් හෙළි කරන මෙබඳු කරුණු රැසක් ඉදිරි කලාප තුළින් බලාපොරොත්තුවන්න.

සටහන - නීතිඥ චන්දන සිරිවර්ධන

15 වෙනි පිටුවෙන්...

කායානුපස්සනා සතිපට්ඨානය තුළින් ඇලීම සහ ගැටීම දුරුකර ගන්නා හැටි

හෝ ගැටීමකට කය ක්‍රියාත්මක කරවන්න යම් චේතනාවක් හටගත්තා නම් මේ චේතනා හෙවත් කාය සංඛාර පහ වෙලා ශික්ෂණයට පත්වෙනවා. මෙසේ රාගක්ෂය මාත්‍රයක් වුනා නම් එය නිවනයි. ද්වේශක්ෂය මාත්‍රයක් වුනා නම් එය නිවනයි. මෙසේ පාප මාත්‍රයන් පහවුනා නම් ඒ පමණට නිවන ආශ්වාස වෙනවා. මේ අනුව ක්‍රියාකාරකමක් පහකරලා නොවෙයි නිවන් දකින්නේ. අභ්‍යන්තර චිත්ත පාරිශුද්ධියක් ඇතිකරගෙනයි. මේ ආනාපානසති භාවනාව කරගෙන යන කොට සම්මා සමාධිය ගොඩනැගීගෙන එනවා. රාග, ද්වේශ සහගත සිතිවිලි ක්‍රමයෙන් ඈත්වන විට රාගය සහ ද්වේශය නිසා හටගත් දාහය දුරුවෙලා මනස නිදහස් වෙනවා. නිදහස් මානසිකත්වයෙන් නිරාමිස ප්‍රීතියත්, නිරාමිස ප්‍රීතිය නිසා නිරාමිස සුඛයත් ඇතිවෙනවා. නිරාමිස ප්‍රීතියෙන් නිරාමිස සුඛයට පත්වන විට ''සුඛිනෝවා සමාධිය'' කියන සමාධිය කරා ගමන් කරන්නා වූ මානසිකත්වය උදාවෙනවා. පෙර භාවනාවේ යෙදිල ඉන්න විට කාම අදහස් නැගි නැගී එන විට සිත ඒ අනුව දුවන්න පටන් ගන්නවා. දැන් ඒ රාග විඤ්ඤාණයට ආහාර නැති නිසා විඤ්ඤාණය දුර්වල වෙනවා. මෙසේ විවේකීව ඒ සඳහා මනස මෙහෙයවන්නෙ නෑ. අනාගාමී උතුමන් එම නිදහස් සමාධි සුවය අරමුණු වන විට නිවන් සුවය මුල්කර ගෙන නිතර ''අහෝ සුඛං අහෝ සුඛං'' යනුවෙන් කියන බවද දහම් කථාවක සඳහන් වෙනවා. මෙසේ විවේකීව ඉන්න ස්වභාවය සැනසුමක් වෙනවා. පාප ධර්මයන්ගෙන් වෙන් වෙලා, අකුසල ධර්මයන්ගෙන් වෙන් වෙලා සවිතක්ක වූ, සවිචාර වූ විවේකයෙන් හටගත් ප්‍රීති සුඛ දෙක ඇතිවෙනවා. සවිතක්ක සවිචාර කියන්නේ විතර්ක සහිත විචාර සහිත කියලයි අද පැහැදිලි කරන්නේ. එහෙත් සවිතක්ක කියන්නේ විතර්ක හැර ඒ සමග සම්බන්ධ සෙසු දහම් ලෙසත්, සවිචාර කියන්නේ විචාර හැර සෙසු දහම් ලෙසත් තමයි ''ධම්ම සංඝනීය'' යන පොතේ සඳහන් වෙන්නේ. විතක්ක විචාර අරමුණුවලට සම්බන්ධ වෙන්නේ කාම සංකල්පනා, ව්‍යාපාද සංකල්පනා, විහිංසා සංකල්පනා කියන මේවායි. නෙක්ඛම්ම, අව්‍යාපාද, අවිහිංසා අරමුණ සවිතක්කයි. ඒ අරමුණුවල හිත හැසිරවීම සවිචාරයි. නෙක්ඛම්ම, අව්‍යාපාද, අවිහිංසා යන අරමුණුවල හිත හසුරුවන කෙනෙකුට ලැබෙන ප්‍රීතිය කාම, ව්‍යාපාද, විහිංසා යන අරමුණුවලින් වෙන්වීමෙන් ලැබෙන නිරාමිස ප්‍රීතියයි. මේ ආකාරයෙන් ආර්ය මාර්ගය වඩන විට ප්‍රථමධ්‍යානයට පත්වීමත්, සම්මා සමාධියට ධ්‍යාන වැඩෙන ආකාරයත්, ඒ ධ්‍යානවල ලක්ෂණත් ඉදිරියේදී දැනගන්න පුළුවන් වෙනවා.

(ඉතිරි කොටස ලබන කලාපයෙන්)

වහරක අභයරතනාලංකාර හිමිපාණන් විසින් දේශිත සැඟවුණ දහම් කරුණු ඇසුරින් සකස් කළේ :

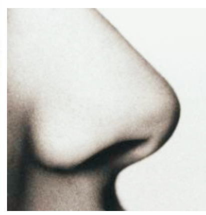
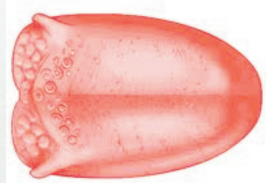
ඇල්. අමරසිංහ
(විශ්‍රාමික ලංකා බැංකු ජ්‍යෙෂ්ඨ කළමනාකරු)
පිළියන්දල.

සතර මහා භූතයන්ගේ සංකලනයෙන් ආස්වාදයට පාර හැදෙන හැටි

යළි යළිත් ඇලීමක්, ගැටීමක්, මුලාවක් හටගන්න, රූප යළි ගොඩනැගෙන්න පෙර, රූප කියන්නෙ වටිනා දෙයක්, රූප තුළ වටිනා දෙයක් තියෙනවා කියන මානසිකත්වයක් ගොඩ නගාගෙන තියෙනවා. එහෙනම් මම ''කොයි මොහොතෙ හරි රූප බලන්න ඕන, ශබ්ද ඇතුලේ වටිනා දෙයක් තියෙනව'' කියල දෘෂ්ටියක් ගොඩනැගිල තියෙනවා. ඒ නිසා කොයි මොහොතේ හරි මම ආස්වාද දෙන දේ අහන්න අවදානයෙන් ඉන්න ඕන, ගන්ධයක් තුළ වටිනා දෙයක් තියෙනවා, ඒ වටිනා දේ ලබාගන්න මිහිරි ගන්ධයන් කෙරේ අවධානයෙන් ඉන්න ඕන, රස කෙරෙහි වටිනා කමක් තියෙනවා, ඒ නිසා ඒක ලබාගන්න මිහිරි රස කෙරේ අවධානයෙන් ඉන්න ඕන කියල. මෙහෙම බලාපොරොත්තු සහිත මානසිකත්වයක් ගොඩනගා ගන්නවා. දැනෙන ස්වභාවයට, නිදහසේ දැනෙන ස්වභාවයෙන් නවතින්න දෙන්නෙ නැතුව මේ අවදානාත්මක බලාපොරොත්තු සහගත අරමුණ ආවොත් අල්ලගන්න බලාපොරොත්තුවක් ඇති කර ඒ තුළ ක්‍රියාත්මක වන විට හිත ''මනෝ'' කියන තත්ත්වයට පත්වෙනවා. (ආරම්මනං මීන මානං ජානාතීති මනෝ- අරමුණු මනිමින් මෙන් දැන ගන්නේ මනයි.) එන එකක් එනවා. ගන්න බලාපොරොත්තුවක් නැත්නම්, ආපු එක ආව මිසක් අල්ල ගන්නෙ නෑ. ගන්න බලාපොරොත්තුවක් තියෙන කෙනාට සද්දයක් ආවොත්, ''මොකක්ද ඒ....?'' මේ විදිහට ඒක හොයන්න, විමර්ශනය කරන්න හිතක් එනවා. රූපයක් දැක්කොත් ''මොකද්ද ඒ රූපය?'' කියා ඒක දැනගන්න හිතක් එනවා.

හැබැයි අවිද්‍යාව, තෘෂ්ණාව දුරු කරපු කෙනෙකුට එහෙම හිතක් නෑ. ඒ අයටත් ඇස තියෙනවා, පේනවා. නමුත් බලන බලාපොරොත්තුවක් නෑ. කන තියෙනවා, ඇහෙනවා, අහන බලාපොරොත්තුවක් නෑ. දිව තියෙනවා, රස දැනෙනවා, රස විඳින බලාපොරොත්තුවක් නෑ. නාසය තියෙනවා, ගන්ධයන් දැනෙනවා, ගන්ධයන් ආඝ්‍රානය කරන බලාපොරොත්තුවක් නෑ. කය තියෙනවා, කයට පහස දැනෙනවා. පහසෙහි එල්බගන්න බලාපොරොත්තුවක් නෑ. මෙන්න මේ චිත්තය තමයි අරිහත්ඵල චිත්තයේ ස්වභාවය. ''පභස්සර මිදං භික්ඛවෙ චිත්තං...'' කියන එකේ ස්වභාවය. ඒ ස්වභාවය තියෙන්නෙ අවිද්‍යාව තෘෂ්ණාව දුරු කළ අරිහතුන් වහන්සේටයි. එතනින් මෙහා ඉන්න අයට, පෘථජ්ජනයාට ලෝකය පිළිබඳ තම තමන්ගේ මට්ටම්වලින් විශාල බලාපොරොත්තුවකින් අවධානය යොමුකරගෙන ඉන්න මානසිකත්වයක් ගොඩනැගෙනවා.

මීට හේතුව, වටිනවයි කියන අදහසයි. වටිනවා කියන අදහසක් එන්නේ, නිච්චයි, සැපයි, අත්ථයි කියන මේ දෘෂ්ටිය ගිලිහිලා නැති නිසා. ඒ නිසා ආස්වාදයක් සොයාගෙන, වටිනවයි කියන දෘෂ්ටියෙන් යුක්තව, ඒවා එනකල් බලා ඉන්නවා. මේ විදිහට බලා ඉන්න නිසා රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ ඇසුරු කරන බලාපොරොත්තුවක් හිතේ හටගන්නවා. මන + ඕ කියන වචනෙන් තමයි ''මනෝ'' කියන එක හැදුනේ. ආරම්භ කරන්න තියෙන බලාපොරොත්තුවකින් ඉන්නව නම්, ඒකට කියනවා ''ඕ'' කියලා. මැනගෙන ඒ තුළට පිවිසෙන්න, ආරම්භ වෙන්න බලාපොරොත්තු සහගත මානසිකත්වයකින් ඉන්න කොට ඒ තමයි ''මනෝ'' අවස්ථාව. මන + ඕ අවස්ථාව - මනෝ අවස්ථාව.

මේ විදිහට මනෙන් ලෝකය අල්ල ගන්න බලාපොරොත්තුවෙන් ඉන්න කොට, ඒ බලාපොරොත්තුව නිසා එක්තරා ශක්තියක් නැගෙනවා. අවිද්‍යාව තෘෂ්ණාව නිසයි ඒ බලාපොරොත්තුව හටගන්නේ. පෙර අහපු, පෙර දැකපු දේවල්වලට අනුව ''එහෙම දෙයක් මට මතුත් දකින්න ඇත්නම්'' වශයෙන් බලාපොරොත්තුවක් ඇති වෙනවා. පෙර ආස්වාද සහගත දේවල් බලලා, ආස්වාද සහගත දේ වටිනවා කියලා දෘෂ්ටියක් ඇතිකර ගත්තොත් තමයි වටිනා කමක් ඇති ලෙස දැනෙන්නේ. ඒ දෘෂ්ටියෙන් බලාපොරොත්තු වෙනවා ''මතුත් ආස්වාද සහගත එබඳු දේවල් බලන්න ඇත්නම්.. .'' කියන හැඟීම. මේ නිසා, මන හැම වෙලේම ''ඕං'' කාරයෙන් යුක්ත වෙනවා. ඒ කියන්නේ එහෙම එකක් ආවොත් අල්ල ගැනීම සඳහා ආරම්භ කරපු අවස්ථාවෙන් යුක්තයි.

මේ නිසා ඒ පුද්ගලයා හැම වෙලේම රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ කියන මේවා අතීතයේ අත්දැකීම්වලින් අරගෙන, එබන්දක් මතුත් ගන්න ඇත්නම් කියන මානසිකත්වයකින් ඉන්නවා. මේ අවස්ථාව නිසා, එක්තරා ශක්තියක් ගොඩනැගෙනවා. තමා බලාපොරොත්තුවෙන රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ යමකින් ගොඩනගනවද, ඒ ගොඩනගන දේවල් බලාපොරොත්තුවෙන මූල මානසික ශක්තිය ගොඩනැගෙන්නේ ඒ බලාපොරොත්තුවෙන්. මේ නිසා මොකද වෙන්නේ, ලෝකයේ යම් ධර්මයක් පහළ වෙනව නම්, පහළ වෙන හැම ධර්මයකටම ඒ ශක්ති විශේෂය මුල්වෙනවා. ඒ ශක්ති විශේෂයෙන් තමයි, ආරම්භ කරල සකස්

කරල දෙන්නේ. එතකොට බලාපොරොත්තුව දූෂ්‍ය නම්, පදුට්ඨ නම්, ඒ මානසිකත්වයත් පදුට්ඨයි, දූෂ්‍යයි. බලාපොරොත්තුව පැහැපත් නම්, සුගති නම් මානසිකත්වය පසන්නයි.

එහෙනම් පදුට්ඨ මනසකින් නම් අපි බලාපොරොත්තුව තිබ්බෙ, ඒකෙන් ගොඩනැගෙන්නේ දුක් කරදරවලට හේතුකාරක වන දේවල්. ඒව තමයි ගොඩනැගිල මූණ ගැහෙන්නේ. බලාපොරොත්තුව පසන්න නම්, එයින් පසන්න ස්වභාවයට අනුවයි දෙයක් ගොඩනැගෙන්නේ. ඒක යහපත් හිතකින්, පුණ්‍ය හිතකින් කරන දෙයක්. ඒ හිතින් යමක් පහළ කරනව නම් වැඩිපුර පහළ කරන්නේ, ඉෂ්ට - ප්‍රිය දේවල්. අප්‍රසන්න නම් අනිෂ්ට - අප්‍රිය දේවල්. දැන් ලෝකයේ තියෙන්නේ ඉෂ්ට - ප්‍රිය හෝ අනිෂ්ට - අප්‍රිය දේවල්. අරමුණු එනකොට, එක්කො ඉෂ්ටයි ප්‍රියයි. එහෙම නැත්නම්, අනිෂ්ටයි අප්‍රියයි. ලෝක සත්ත්වයා සමහර වෙලාවට පසන්නයි. සමහර වෙලාවට දූෂ්‍යයි. ඔය දෙකෙන්ම බලාපොරොත්තු වෙනකොට ඔය දෙකටම ගැලපෙන ඉෂ්ට - ප්‍රිය සහ අනිෂ්ට අප්‍රිය දෙකේම මිශ්‍ර දෙයක්, ලෝක ධර්මතාවයෙන් හටගන්නවා. කල්ල සුක්ඛං කල්ල සුක්ඛ විපාකං - කළු සුදු කර්ම හා කළු සුදු විපාක කියන්නේ මේවායි.

''දරන'' අර්ථයෙන් ''ධර්ම'' කියනවා. මොනවයින්ද දරන්නේ? ආපෝ ධාතුව, ආපෝ ධාතුව හැටියට තිබුණ නම්, තේජෝ ධාතුව, තේජෝ ධාතුව හැටියට තිබුණ නම්, වායෝ ධාතුව, වායෝ ධාතුව හැටියට තිබුණ නම්, පඨවි ධාතුව පඨවි ධාතුව හැටියට තිබුණ නම් ඒවා සම්මිශ්‍රණයෙන් ගොඩනැගිච්ච ලෝකයක් ගොඩනැගෙන්නෙ නෑ. ලෝකයක් දකින්න ලැබෙන්නෙ නෑ.

එහෙනම් අපි, යම් පෙර අතීත අත්දැකීම් මත යමක් භුක්ති වින්ද නම්, ඒක ආපෝ, තේජෝ, වායෝ, පඨවි කියන ගති හතර වෙන් වෙන්ව තියල භුක්ති විඳපු එකක් නෙවෙයි. එහෙනම් පළමුවෙන්ම දකින්න ඕන ඔය ''ධාතු'' කියන අවස්ථාවට එන්න පෙර ආපෝ, තේජෝ, වායෝ, පඨවි කියල හිතේ ''ගති'' හතරක් පහළ වෙන බව. ආපෝ කියන්නේ බැඳෙන ලක්‍ෂණය. මොනවටද බැඳෙන්නේ? මෙතෙක් කල් අරමුණු කරපු මතක සටහන්වලින් ගත්ත දත්තයන් උඩ, එබන්දක් ඒ ආකාරයෙන් මතු හටගත්තා නම් ඒ නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය මුල්කරගෙන ඒකෙ බැඳෙනවා. මේ තමයි ආපෝ ගති ලක්‍ෂණය. ඒක ඔප් නැංවිලා හොඳට පැහැදිලිව තෙදගැන්විලා තියෙනව නම් තමයි තේජෝ ගති ලක්‍ෂණය. ඒක තමන්ට ඕන හැටියට එහාට මෙහාට කරන්න, පරිහරණය කරන්න පුළුවන් නම්, ගෙනියන්න පුළුවන්, තමන්ට ඕන හැටියට මෘදු ස්වභාව ඇති, තමන්ට ඕන ගානට තද ස්වභාව ඇති දෙයක් නම්, ඒ මෘදු ස්වභාවය, සැලෙන ස්වභාවය තමයි වායෝ ගති ලක්‍ෂණය. එතකොට තමන්ට ඒකෙ පිහිටන්න පුළුවන් මට්ටමකට, පරිභෝග කරන්න පුළුවන් මට්ටමට ගොරෝසුවට, ගැලපෙන විදියට හැදුන නම් ඒ තමයි පඨවි ස්වභාවය.

ඔන්න ඔය ගති ස්වභාව හතරක් පළමුව හිතේ හටගන්නවා. මොකක් නිසාද? වටිනවයි කියන දෘෂ්ටිය නිසා. වටිනවයි කියන දෘෂ්ටියේ, අවිද්‍යාවේ දෘෂ්ටියේ ඉන්න තාක් කල් ඔය ගති හතරකින් යුක්ත බලාපොරොත්තු මානසිකත්වයක් ගොඩනගනවා. මේ විදිහට ආපෝ ගතිය, වායෝ ගතිය, තේජෝ ගතිය, පඨවි ගතිය කියල හිතක් ගොඩනගන කොට, හිතේ ගති හතරක් මුල් වෙනවා. මේ ගති හතර මුල් වුනාම හිතෙන් ජනිත කරන්නා වූ අනුකූල රූපයක් ගොඩනගන්න හේතු වෙනවා. රූපයන්ගේ මූලය හිතෙන් ගොඩනගන මානසිකත්වය, හිතේ හටගත්ත වටිනවයි කියන නිගමනය නිසා, ඒ ගති හතරට අනුකූල වන්නා වූ දෙයක් නිෂ්පාදනය වෙනව නම් ඒක තමන්ට පරිභෝග කරන්න ඕන කියන මානසිකත්වයත් සමග ගොඩනැගෙනවා. එහෙනම් ආපෝ ගතිය වෙනම හිටින්න බෑ. මොකද, ආපෝ ගතිය යම් තැනකද ඒක හටගත්තෙ වටිනා දෙයක් පරිහරණය කරන්න ගන්න කොටසක් වශයෙන් තෙද ගැන්විලා, ඒකෙ එක කොටසක් වශයෙන්. ඒක එහා මෙහා කරන්න, සරන්න පුළුවන් ගතියක් ගන්නව නම්, ඒ ආස්වාද විඳීමට සකස් කරන කොටසක්. ඒක අතට අසුවෙන, ගෝචර කරගන්න පුළුවන් ගති ලක්‍ෂණයක් නම්, ඒ ආස්වාදය සඳහාම වෙන්කර ගත්ත මානසිකත්වයක්.

එහෙනම් වටිනවයි කියන අවිද්‍යාවේ මානසිකත්වය හතර ආකාරයකින් ක්‍රියාත්මක වෙනවා. ඔය හතර ආකාරයෙන්ම ඒක වුනොත් තමයි බලාපොරොත්තුව ඉෂ්ට කරගන්න පුළුවන් වෙන්නේ. හෙවත් ආස්වාදය සඳහා යමක් නිපදවා ගන්න පුළුවන් වෙන්නේ. එහෙනම් හිතෙන්ම නිපදවා ගත්තා වූ ගති හතර වෙන වෙනම පහළ වෙන්නෙ නැතුව, මූලික වශයෙන් ඒකීය ලක්‍ෂණ ඇති, එබඳු ඉතාම සියුම් චිත්තජ රූපයක් නිපදවෙනවා. ඕකට කියනවා ''ශුද්ධාෂ්ඨකය'' කියා. වටිනාකමක් තියෙනවයි කිව්වොත් ඒකට තෘෂ්ණාවෙන් බැඳෙනවා. වටිනවයි කියන අවස්ථාව අවිද්‍යාවෙන් එනකොට, වටිනාකමට බැඳීම තෘෂ්ණාවෙන් වෙනවා. එහෙනම් අවිද්‍යාව යම් තැනකද, එතැන තෘෂ්ණාවත්, තෘෂ්ණාව යම් තැනකද එතැන අවිද්‍යාවත් තියෙනවා. අවිද්‍යාව නැති වුනොත්, තෘෂ්ණාවත් නැති වෙනවා. තෘෂ්ණාව නැති වුනොත් අවිද්‍යාවත් ඉවරයි.

එහෙනම් අවිද්‍යාවෙන්, තෘෂ්ණාවෙන් ලෝක සත්ත්වයා මේ පැවැත්මේ ඉන්න කල්, අවිද්‍යාව නිසා හටගන්න ආපෝ, තේජෝ, වායෝ, පඨවි කියන චිත්ත ගති ලක්‍ෂණ හතරක් ඒවා වර්ණවත් කරන, වර්ණනා කරන ගති ලක්‍ෂණයෙන් තෘෂ්ණාවේ ගතියක් වශයෙනුත්, ඒ වගේම ඒකෙ ගැව් ගැවී ඇඳිලා හිටින ගතිය ගන්ධ ගතියක් වශයෙනුත්, ඒකම ඇසුරු කරගෙන, වෙන එකකට නොගිහින්, ඒක පරිභෝග කරමින්, ඒකෙ ඇඳිලා බැඳිලා ඉන්න ගතිය රස ගතිය වශයෙනුත්, ඒව ගොඩනගාගෙන ආරම්භ කරගෙන, ඒ තුළ ජනිත වෙලා, ඒ තුළ පවත්වන ගතිය ''ඕ-ජා'' කියන ආරම්භක වෙන ඒ තුළ ජාතිය බිහිකරගන්න ගතියක් වශයෙනුත් ලෙස වර්ණ, ගන්ධ, රස, ඕජා කියන ගති හතරකුත් එකතුවයි හටගන්නේ.

එහෙනම් අවිද්‍යාව යම් තැනකද, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ, පඨවි කියන ගති හතරත් එතැන තියෙනවා. තෘෂ්ණාව යම් තැනකද, වර්ණ, ගන්ධ, රස, ඕජා කියන ගති

හතරත් එතන තියෙනවා. එහෙනම් අවිද්‍යාවෙන්, තෘෂ්ණාවෙන් යුක්ත සත්ත්වයාගේ මනසේ ආපෝ, තේජෝ, වායෝ, පඨවි, වර්‍ණ, ගන්ධ, රස, ඕජා කියන ගති අටක් හටගන්නවා. අවිද්‍යාවෙන් තෘෂ්ණාවෙන් ඉන්න කල් ඔය ගති අටෙන් එකක් වෙන් කරන්න බෑ. ඔය අටම ඒකාන්තයෙන්ම හේතුකාරකව සම්බන්ධ ගති අටක්.

පළමුව හිතින් නිපදවපු ලෝකය අවිද්‍යාවෙන්, තෘෂ්ණාවෙන් නිපදෙව්වා නම් ඔය ගති අටෙන් යුක්ත වෙනවා. ඒ නිසා ඉපදෙන රූපයට ඔය ගති අටක ස්වභාවයන් ආවේණික වෙනවා. ඒ හින්දා ශුද්ධාෂ්ඨකය ආපෝ, තේජෝ, වායෝ, පඨවි, වර්‍ණ, ගන්ධ, රස, ඕජා කියන නාමයන්ට අනුකූල රූප ගති අටකින් යුක්ත වුනාම, ඒ ගති අටට අනුකූලව හැදිච්ච රූපය අට ආකාර රූපාකාරයන් එක්තැන් වෙලා, වෙන් කරන්න බැරි වෙන නිසා අවිනිර්භෝග රූප කලාප කියා හඳුන්වනවා. මේ ගති අටේ මූලාරම්භය තමයි ඔය ශුද්ධාෂ්ඨකයේ තියෙන්නේ. හැබැයි ශුද්ධාෂ්ඨකයකින් ඔය ටික භුක්ති විඳින්න බෑ.

ඒ සඳහා බලාපොරොත්තු වෙච්ච ඇසක්, රූපයක් හැදෙන්න ඕන භුක්තිය ලබන්න. භුක්තිය ලබන්න බලාපොරොත්තු වෙන කනක් හැදෙන්න ඕන, සද්දයක් හැදෙන්න ඕන. ඒ වගේම භුක්තිය ලබාගන්න නාසයක් හැදෙන්න ඕන, ගන්ධයක් ලැබෙන්න ඕන. ඒ වගේම දිවක් ලැබෙන්න ඕන, රසයක් ලැබෙන්න ඕන, කයක් ලැබෙන්න ඕන, ස්පර්ශයක් ලැබෙන්න ඕන. ඒ සඳහා මේවා ඒ සියුම් තත්ත්වයට වඩා භුගක් ඝනීභවනය වෙන්න ඕන. එහෙනම් මුලදීම චිත්තයෙන් නිපදවපු ශක්තිය, ඔය ආරම්භක අවස්ථාවේදී නිහඬ කරල නිශ්චල කරල කෙළවර කරන ශක්තියක් වෙන්න බෑ. ඒ ශක්තිය නිපදෙව්වේ ආස්වාදය ලබා ගන්න. ඒවා වේදනා නමැති ආස්වාද භුක්තියට ගැලපෙන තැනට අවශ්‍ය දෙයක් නිපදවන්න ඕන. ඒ දේ නිෂ්පාදනය කරල දෙන මට්ටමට ඒ ශක්තිය මුලදීම ශුද්ධාෂ්ඨකයත් සමග ගැබ් වෙනවා. එහෙනම් ශුද්ධාෂ්ඨකයේ චිත්තජ අවස්ථාව චිත්තක්ෂණයක් ඉක්ම යන කොටම, ගෙවිල ගිහින් ඒ ශක්තිය ගැබ්කර ගත්ත උතුජ රූප කලාපයක් දක්වා වූ නිදහස් රූප කලාපයක් බවට පත්වෙනවා. අසුරු සැනක් ගහන මොහොතකදී කෝටි ගාණක් එබඳු පරමාණු හෙවත් ශුද්ධාෂ්ඨක නිෂ්පාදනය කර කර ලෝකයට උතුජ රූප වශයෙන් නිදහස් කර හරිනවා. මූලික චිත්ත කිරණ තමයි ඔය නිදහස් කරන්නේ.

හැබැයි මූලික චිත්ත කිරණ කිසිම යන්ත්‍ර සූත්‍රයකට ගෝචර වෙන්නෙ නෑ. අවිෂය රූපයක් විෂය කරන්න බෑ. හිතේ මූලික රූප කලාප ගෝචර කරන්න උපකරණයක් නෑ. හැබැයි ඒ ගෝචර මූලික රූප කලාප එතන ඒ විදියට පවතින්නෙ නෑ. අවශ්‍ය දේ අත්කර දෙන්න ඒකෙන් ඊට වඩා දෙයක් නිර්මාණය කරනවා. ඒ නිසා ආපෝ, තේජෝ, වායෝ, පඨවි කියන ගති හතරේ ආරම්භකම රූප වන ආපෝ භූත, තේජෝ භූත, වායෝ භූත, පඨවි භූත කියන භූතරූප හතරකින් යුක්ත වෙනවා. වර්‍ණ, ගන්ධ, රස, ඕජා කියන ඒකක ඒ නිසා උපදින රූප හතරකින් යුක්තයි. මේ තමයි ශුද්ධාෂ්ඨකයේ තියෙන රූපයේ ආරම්භය. මේ න්‍යායට අනුකූලව කොටස් අටක් සමග බැඳී ගොඩනැගෙන බලය න්‍ය + අෂ්ටික - බලය හෙවත් න්‍යෂ්ටික බලයයි.

(ඉතිරි කොටස ලබන කලාපයෙන්...)

වහරක අභයරතනාලංකාර හිමිපාණන් විසින් දේශිත සැඟවුණ දහම් කරුණු ඇසුරින් සකස් කළේ :

ඩබ්. ඒ. තිළිණවතී

(විශ්‍රාමික මහජන බැංකු නිලධාරිනී)

කඩවත

06 වෙනි පිටුවෙන්...

ඉහළ මග ඵල ලාභී උතුමන්ගේ ස්වභාවය සහ ඒ සඳහා ගමන් මග...

මොහොතින් මොහොත ගෙවී ගෙවී ගොස් විනාශයට පත්වීමේ ධර්මතාවය අනුව ක්‍රියා කර වැනසී යන නිසා කිසිම සාරත්වයක් ඉතිරි නොකර අනාථ වූ දුකක් විඳින්න සිද්ධ වෙනවා. මෙසේ අනේක ප්‍රකාර වූ දුක්, රෝග, ගිනි, දාහ, සෝක, සංවේග... ආදී දුක් කඳ සංඛාර පරිහරණයේ ඇලීමෙන් බැඳීමෙන් වන පහළ කිරීම් නිසා සිදුවන බව දැනගත යුතුයි.

සතර මහා භූතයන්ගේ නානාප්‍රකාර හැඩගැසීම්, පහළ කිරීම් කෙරෙහි සිත යොමුවන විට ඒවා ඇසුරු කිරීමෙන් ආකාර, ලිංග, නිමිති, උද්දේස, ප්‍රඥප්ති ආදිය මනෝ ඇසුරට වැටෙනවා. ඒවා ප්‍රිය මනාප මධුර ලෙස ගැනීම නිසා ඇලීම බැඳීම වෙනවා. ඒ තණ්හා උපාදානයි. එවිට භව හෙවත් පහළ වීම භව ශක්තිය, ගති ශක්තිය අනුව සිදුවෙනවා. ඇලීම බැඳීම ඒ පහළ කරන වස්තු ඇසුරට යොමු කරන නිසා ඉහත කී දුක් කඳෙන් වෙන් විය නොහැකිව අනාදිමත් සංසාරයේ පටන් සත්ත්වයෝ ඇලී ගැලී සැරිසරනවා. යම් දිනක මේ ඇලීම බැඳීම ඇති සත්ත්ව-පුද්ගල, ද්‍රව්‍ය-වස්තුවල නිසරු බව, දුක් බව වටහා ගන්නවද එතෙක් අනාදිමත් සසර පටන් ආ නොදැනීම වැටහෙනවා. ඒ ලෞකික වස්තුවල වටිනාකම ක්‍රමයෙන් අඩු සේ වැටහෙමින් ඒවායේ හිස් බව දැනෙන්න පටන් ගන්නවා. පැවැත්මේ ආදීනවත්, සංසිඳී යමින් නැවැත්ම නිදහස් බවත් වැටහෙනවා. එවිට ඇසුර අත්හරිනවා. අත්හැරෙන්නේ නොඇලෙනවා. නොඇලෙන්නේ මිදෙනවා. මිදුනේ නිසරු ලෞකිකත්වයෙන් යැයි හේතු දැන, සත්‍යය දැන මිදුන බව වැටහෙනවා. මෙසේ භව දුක කෙළවර කරනවා.

ඉහත කී පරිදි මෙත් භාවනාව වඩන විට ලෞකිකත්වයේ ආදීනව දැකීමත් සිදු වී, අනුලෝම ක්ෂාන්තිය හෙවත් අනුලෝම ඥාණය පහළ වෙනවා. නිවන නිදහස් බව වැටහී සම්‍යක්ත්ව නියාමය හෙවත් මාර්ග ඵලාවබෝධය ලබනවා. මේ සඳහා පළමුවෙන්ම දහම් ශ්‍රවණය කර තිබිය යුතුයි. මෙසේ කරුණු වටහාගෙන මෙත් වඩා නිවන් අවබෝධ කරත්වා.

වහරක අභයරතනාලංකාර හිමිපාණන් විසින් දේශිත සැඟවුණු දහම් කරුණු ඇසුරින් සකස් කළේ :

නීතිඥ චන්දන සිරිවර්ධන

17 වෙනි පිටුවෙන්...

කය දිරුවත් නොදිරනා නාම ගෝත්‍ර හෙවත් මතක සටහන්...

පත්තරයක් අරගෙන මේ ඇසේ මායා දර්ශන ස්වභාවය බලන්න. එහි අකුරු දෙස බලන්න. වෙන වෙනම අකුරුවලට අවධානය යොමු කරමින් පත්තරය බලන්න පුළුවන්. එවිට අකුරින් හඟවන හැඟීම එම රටාව අනුව කියවාගෙන යාමේදී කෙනෙකුට දැනගන්න පුළුවන්. කැමති නම් මුළු පත්තර පිටුවේම අකුරු දෙස පොදුවේත් දුරින් තබා බලන්න පුළුවන්. එවිට අකුරුවල අර්ථ ගැනීමට හැකියාවක් නෑ. නමුත් අකුරු පේනවා. සෑම තැනම දර්ශන මාත්‍ර විසුරුවමින් බලන විට එම අකුරු සමූහය නිසා දිගටිව හෝ හතරැස් ලෙස හෝ යම් ආකාරයකට පිහිටා තිබෙන හැටි පේනවා. මේ බැලීම අකුරු අර්ථ නොදත් කෙනෙකුටත් කරන්න පුළුවන්. නමුත් හැඩරුවක්, ආකාරයක් පමණයි එවිට පේන්නේ. අකුරින් අකුර රටාවට අමුණමින් බලන කෙනෙකුට එම අකුරුවලින් කියා තිබෙන දේ පේනවා (වැටහෙනවා). ඒ පෙනීම පොදුවේ අකුරු බලනවිට ඇතිවන රූපාකාරය නිසා ඇතිවන හැඟීමට හාත්පසින්ම වෙනස් බව වැටහේවි. පොදුවේ බලන විට පෙනීමත්, එකිනෙක ඇඳී ඇති හැටි බලන විට අරුතත් දකිනවා. විදර්ශනාත්මකව රූපයක් දෙස බැලීම, අකුරු හඳුනන කෙනෙකුගේ අර්ථවත් බැලීමක් වගෙයි. ඔහු පිහිටි රූපාකාරය ගන්නෙ නෑ. විදර්ශනාවෙන් නොබලන කෙනෙකුගේ රූප බැලීම, අකුරු කියවන්න බැරි කෙනෙක් අකුරු පිහිටීමේ පොදු ආකාරය ගැනීමක් වගෙයි. එසේ විදර්ශනාවෙන් තොරව ගන්නා කෙනෙකුට ආකාර, ලිංග, නිමිති, උද්දේස, ප්‍රඥප්ති ආදී ලෙසයි වැටහෙන්නේ. ආත්මීය වස්තු ලෙසයි වැටහෙන්නේ.

සෑම විටම කෙනෙකුගේ සිත ආශාවට ඇලුම් කරන්නේ ආකාර, ලිංග... ආදී නාම රූප ලෙස මුලා සහගතව හැඩ වශයෙන් බැලීමෙන්, ඇසීමෙන්. පොදුවේ ඒකක ලෙස ආකාර ගන්නා විට ආශා රැහැනකින් බැඳී, ඇලීම බැඳීම සිදුවෙනවා. එවිට ඒ කෙරෙහි ඇසුරට බැසගන්නවා. එම ඇලීම හා බැඳීම නිසා ඇතිවන චිත්ත ශක්තිය ක්‍රියාත්මක වී රූප කලාපවලට ශක්තිය කාවද්දා අනුරූප ගතියට අනුව ප්‍රසන්න හෝ දූෂ්‍ය ආකාර රූප ඇතිකරනවා. මනෝ කියන්නේ මොහොතින් මොහොත බිහි කරමින් අනන්ත විශ්වයේ විහිදීම ඇතිකරවන ධාතුවක් නිසා චිත්ත ගතිවල බල දුබල ස්වභාවය අනුව විශ්වයේ රූප කලාපවලට ගති රූප හැඩගැස්වීමට න්‍යෂ්ඨික ශක්තිය බිහි කරනවා. මේ න්‍යෂ්ඨික ශක්තිය මනෝ ධාතු කියන කොටසට අයත්. ඒවා රූප නොවෙයි. රූප හසුරුවන බලයයි. සත්ත්වයා දැනගැනීමේ, විඳීමේ, රැස්කිරීමේ, පැතීමේ බලාපොරොත්තු අත්නොහරින තුරු පැවැත්මේ ක්‍රියාදාමයට අනුකූලව ඒ ඒ සත්ත්වයන්ගේ ගති ශක්තියට අනුව මේ මනෝ ශක්තිය රූප ඇසුරේ ක්‍රියාත්මක වෙමින් විශ්ව ක්‍රියා හටගන්වනවා. ''මනෝ පුබ්බංගමා ධම්මා - මනෝ සෙට්ඨා මනෝමයා'' යනුවෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ සත්‍ය ක්‍රමය දේශනා කරල තියෙනවා. ''විශ්වයේ ඇති දෙයක් නැති නොවේ'' යන සිද්ධාන්තයේ පිහිටන සමහර අය මේ ශක්ති මූලය වන මනෝ ධාතුව වටහාගන්න බැරිව එය ද්‍රව්‍ය සතු යැයි ප්‍රකාශ කරනවා. පොදුවේ සත්ත්වයෝ ආකාර, ලිංග... ආදී නාම රූපවලට බැසගත්තේද, මනෝ හෙවත් අවශ්‍ය ගතියට අනුව මැන දීමට මේ මනෝ ශක්තිය නිතර ක්‍රියාකාරීව සිටීමෙන්. රූපයෝ ඇද බැඳගෙන මැනීමට ආකාරයක් පහළ කරගෙන රැඳී ඉන්නවා. මේ රූප කලාප යම් ශක්තියක් යොදා බිඳ හැරියේ නම් ඒ රූප පරමානුවලට නිදහස් වී නිදැල්ලේ ඉන්න බෑ. රූප පරමානු එක්කර මැනීමට අවශ්‍ය ද්‍රව්‍යයක් නිපදවීමට ඒ පොදු චිත්ත ශක්තියේ ගතියට අනුව ක්‍රියා කළ යුතු නිසා නැවත අය සංඛ්‍යාත වස්තුවක් (එකතු වී, සම්පිණ්ඩනය වී) නිපදවීමට උත්සාහය ඇති කරනවා. පරමානුව බින්ද විට නැවත උත්සාහ කරන්නේ රූප එක් කළ රටාවට යළි එතැන් පටන් රූප හැඩගැස්වන්නයි.

(ඉතිරි කොටස ලබන කලාපයෙන්...)

වහරක අභයරතනාලංකාර හිමිපාණන් විසින් දේශිත සැඟවුණු දහම් කරුණු ඇසුරින් සකස් කළේ :

නීතිඥ චන්දන සිරිවර්ධන

සියවස් ගණනාවකට පෙර සැඟව ගිය නිමල බොදු මග යළි පුබුදුවමින්, හෙළ බොදු පියුම දහම් කරුණු ඔබ වෙත රැගෙන එන්නේ, බුදු පියාණන් වහන්සේ අනුදැන වදාළ, අග්ගඤ්ඤ සූත්‍රය, නිරුක්තිපඨ සූත්‍රය සහ අරණවිභංග සූත්‍රය යන සූත්‍රාන්තයන්ට අනුව, දහම් පදවල සැඟවුණු දහම් අරුත් මතු කරන පද නිරුක්ති සහ අතීතය, වර්තමානය, අනාගතය හඟවන තුන්කල් නිරුක්ති සහිත ව්‍යවහාර ශබ්ද නිරුක්ති ක්‍රමවේදය අනුව මිස, උන්වහන්සේ අනුමත නොකළ ලිඛිත භාෂා රීති සහිත බමුණන්ගේ ත්‍රිවේද නිරුක්ති මත නොවන බව සලකන්න.

පින්වත් ඔබ වෙනුවෙන් එළි දැක්වූ දහම් ගබඩාවන්...
www.hiddendhamma.net www.nirvanadhamma.com mp3.hiddendhamma.net www.helabodhupiyuma.net

විද්‍යුත් ලිපිනය: webmaster@helabodhupiyuma.net දු.අ:- 071 3046895

සැඟවුණු බොදු මග යළි විවර කරමින් වහරක අරිය චින්තාශ්‍රම බෞද්ධ විහාරස්ථානයේ සදහම් වැඩසටහන් පැවැත්වෙන කාල හෝරාවන්:

සෑම පුන් පොහෝ දිනකම සහ සෑම අමාවක පොහොය දිනකම උදෑසන 8.00 සිට සවස 5.00 දක්වා - පෙහෙවත් සමාදානය, දහම් සාකච්ඡා සහ විශේෂ පුණ්‍යානුමෝදනාව.

තමා ගැනමයි මේ...

දරා ගැනුමට නොහැකි නම් තම තමන්ගේ අඩුපාඩුකම්
මරා කෙලෙසුන් කොහොමදෝ ලැබ ගන්නෙ නිවනට ඕන දම්
දිරා යන කය දමා යන තෙක් කුමටදෝ මේ නාඩගම්
හැරා ඉවතට හදා ගත්තොත් නරකදෝ ඔය මෝඩකම්

පේර උතුමන් දෙසුවොතින් යම් දොසක් ගැන ඇති තතු දැනා
පෑර නොගෙනා සිත් සතන් එය මැනවි ගත්තොත් ගෙන නැණා
නෑර සියළුම කරුණු වෙන්නේ හොඳටමයි යන කියමනා
බාර ගෙන ඉදිරියට යනු මිස කුමට දුක් දොම්නස් තනා

ලොවේ කවුරුත් පහළ වූයේ වැරදි දොස් ගොන්නක් මැදා
නොවේ එලෙසක නොවුන නම් කිසි කලෙක නිවනක් ගැන සදා
භවේ හැටි රිසි සේ නොමැති බව නොදැන හිටියොත් ගෙන නිදා
නැවේ බොහො කල් තිසෙක් තලයේ නැණින් එය දැන ගනු සොඳා

අනේ මට උන් මෙහෙම කිව්වා මගේ දොස් හෙව්වා කියා
සෑනේ එසැනින් සදොස් ගෙන සිත යළිත් කිසි ඇසුරට නොයා
වුනේ මට මොන කරුමයක්දෝ අනන්තය වෙත සිත අයා
ගෙනේ හිටියොත් මෙගති ගෙන දිගු කලක් සසරෙහි වී භයා

දිවා රෑ දෙක විඳවනා දුක් නැණින් සිත වෙන දැනේවා
දවා හැර දොස් ලොවේ ඇති තතු දහම් වැටහුම් ගෙනේවා
ගෙවා ගෙන ආ සසර ගමනේ නිසරු බව දැන් පෙනේවා
නිවා භව ගිනි සදා දුක් නැති නිවන් පුර මග තැනේවා

පබැඳුම -
හීනිදෙ චන්දන සිරිවර්ධන

දහම් දැක බුදුන් වඳිමු

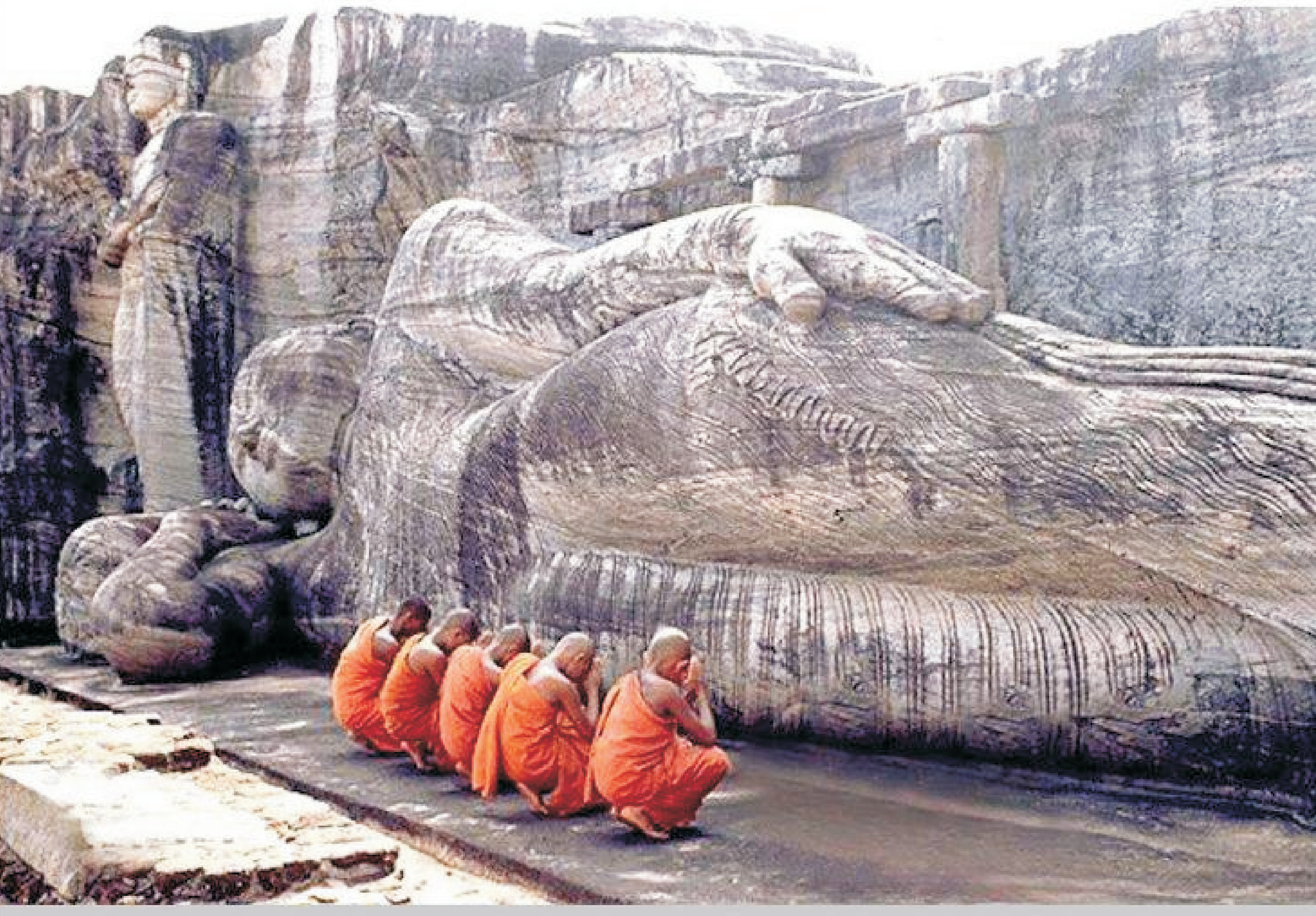
සුද්ධාවාස හැර අන් හැම තැන ඉපදී
සිද්ධා කරනු අටියෙන් යහපත සිත දී
ඇද්දා කප් කෙලක් දුක් සත හට මෙත දී
සද්ධාවෙන් වඩන මග මුනිඳුන් ඇත දී

සාරා අටා සොලොසා සැකි කප් දරමින්
හාරා ලොවේ ඇති තතු පාරමී පුරමින්
මාරාවේසයෙන් ආ බාධක මඩිමින්
තෝරා දුන් මුනිඳු වඳිනෙමු ගුණ වඩමින්

පුරුදු පව් හරිමු දම් දැකි ඇසිල්ලක
සුමුදු දම් අසමු හැර තුනුරුවන් සැක
අවිදු අඳුර දුරලමු තිලකුණම දැක
සමිඳු වඳිමු සුව කළ සිත් සතන් නෙක

බන්දා ජය කෙහෙලි දහමින් මුනිඳු දෙසූ
කැන්දා සිතට සුවිසි ගුණ දහම ඇසූ
බින්දා කෙලෙස් බැමි කඳ ලොව රවුම් ගැසූ
වැන්දා සමිඳු දුක සිඳ භව කතර වැසූ

පබැඳුම - නිහිඳ චන්දන සිරිවර්ධන

නිහිඳ චන්දන සිරිවර්ධන විසින් නුගේගොඩ ගංගොඩවිල වනාත පාරේ අංක 96/A දරණ ස්ථානයේ පිහිටි ඉමාෂි මුද්‍රණාලයේ මුද්‍රණය කර ප්‍රසිද්ධ කරන ලදී.